

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

Marko Lesar

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA KAKOVOSTI LETNIH POROČIL IZBRANIH
SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC V LETIH 2005–2009**

V Ljubljani, maj 2012

MARKO LESAR

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Marko Lesar, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor magistrskega dela z naslovom "ANALIZA KAKOVOSTI LETNIH POROČIL IZBRANIH SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC V LETIH 2005–2009«, pripravljene v sodelovanju s svetovalko prof.dr.Slavko Kavčič.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v zaključni magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene magistrskega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorja: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1. TEORIJA LETNIH POROČIL	7
1.1 Zgodovina računovodskih standardov.....	7
1.2 Mednarodni računovodski standardi	8
1.3 Evropska skupnost.....	12
1.4 Letno poročilo	15
1.5 Računovodski izkazi.....	18
1.6 Kakovost računovodskih izkazov in računovodska načela	19
1.7 Poslovno poročilo	28
1.8 Dodatna poročila.....	31
1.9 Družbeno poročanje.....	34
1.10 Okoljsko poročanje.....	39
1.11 Uporabniške skupine letnega poročila.....	43
1.12 Zahteve ZGD, ZZavar in AZN glede letnih poročil.....	45
1.13 Kakovost letnih poročil	54
1.14 Dosedanje raziskave na področju kakovosti letnih poročil	55
2 LETNA POROČILA IZBRANIH SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC	62
2.1 Kvantitativna analiza letnih poročil.....	62
2.2 Pregled usklajenosti vsebine z zakonodajo in podzakonskimi akti.....	64
2.2.1 Usklajenost z ZGD za leto 2009.....	64
2.2.1.1 Zavarovalnica Triglav.....	64
2.2.1.2 Adriatic Slovenica	64
2.2.1.3 Zavarovalnica Merkur	65
2.2.1.4 Zavarovalnica Grawe.....	65
2.2.1.5 Zavarovalnica ARAG	65
2.2.1.6 Zavarovalnica ERGO	66
2.2.1.7 Vsebinska analiza skladnosti z ZGD.....	66
2.2.2 Vsebinska analiza skladnosti s sklepom AZN »SKL 2009«.....	68
2.3 Pregled usklajenosti vsebine z mednarodnimi računovodskimi standardi	69
2.3.1 Zavarovalnica Triglav.....	70
2.3.2 Adriatic Slovenica	70
2.3.3 Zavarovalnica Merkur	72
2.3.4 Zavarovalnica Grawe.....	72
2.3.5 Zavarovalnica ERGO	73
2.3.6 Zavarovalnica ARAG	73
2.4 Analiza usklajenosti vsebine s priporočili o dodatnih poročilih	74
2.4.1 Zavarovalnica Triglav.....	74
2.4.2 Adriatic Slovenica	77
2.4.3 Zavarovalnica Merkur	78
2.4.4 Zavarovalnica Grawe.....	78
2.4.5 Zavarovalnica ERGO	78
2.4.6 Zavarovalnica ARAG	78
2.4.7 Ocena po Likartovi lestvici	79
2.5 Vpliv spreminjanja zakonodaje in standardov na vsebino	79
2.6 Poslovna skrivnost in razkritje konkurenčne prednosti.....	81
3. OVREDNOTENJE RAZISKAVE	81
3.1 Kvantitativna analiza raziskave	81
3.2 Kakovost letnega poročila kot konkurenčna prednost.....	82

3.3 Primerjava s tujimi letnimi poročili	83
3.4 Učinki zahtev slovenskega zavarovalnega nadzora	84
3.5 Potrditev hipoteze.....	85
SKLEP.....	85
LITERATURA IN VIRI	87
PRILOGA	

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Kriteriji za male, srednje in velike družbe po ZGD.....</i>	3
<i>Tabela 2: Primerjava slovenskih zavarovalnic po kriteriju ZGD.....</i>	3
<i>Tabela 3: Število strani v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic</i>	62
<i>Tabela 4: Število naslovov poglavij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic</i>	62
<i>Tabela 5: Število besed v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic.....</i>	63
<i>Tabela 6: Usklajenost letnih poročil slovenskih zavarovalnic z ZGD</i>	66
<i>Tabela 7: Usklajenost letnih poročil slovenskih zavarovalnic s sklepom AZN »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009«.....</i>	68
<i>Tabela 8: Ovrednotenje kakovosti letnega poročila po Likartovi lestvici</i>	82

UVOD

Problematika magistrskega dela. »Letno poročilo je za poslovne namene in zlasti lastnike enkrat letno sestavljena predstavitev dosežkov podjetja in njegovega ravnanja. Obsega letno računovodsko poročilo in letno poslovno poročilo za koledarsko ali poslovno leto.« V letnem poslovnem poročilu podjetje »pojasni delovanje podjetja, okoliščine, ki so vplivale nanj, in temeljne odločitve, ki so bile sprejete, tudi tiste, ki bodo vplivale na njegovo prihodnje delovanje.« Letno računovodsko poročilo »obsega letne računovodske izkaze, pojasnila k računovodskim izkazom in različne proučitve računovodskih podatkov, tudi izdelavo primerjalnih pregledov in računovodskih kazalnikov.« (Turk, 2007, str. 247).

V Sloveniji obliko in vsebino letnih poročil zavarovalnic predpisujejo Zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS, št. 65/2009) (v nadaljevanju ZGD), Zakon o zavarovalništvu (Ur.l. RS, št. 99/2010) (v nadaljevanju ZZavar), sklepi Agencije za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju AZN) in mednarodni standardi računovodskega poročanja (v nadaljevanju MSRP). Letno poročilo sestavljata poslovno in računovodsko poročilo. Poslovno je sestavljeno iz poročila o poslovanju ter izbranih računovodskih in finančnih kazalnikov, računovodsko pa iz računovodskih izkazov in pojasnil k računovodskim izkazom.

Lastnike zanimata dve vrsti informacij: periodično želijo podatke o tem, kaj podjetje, v katero so investirali, poseduje, kar opisuje bilanca stanja, ter podatke, koliko nove vrednosti je bilo ustvarjene v proizvodnem procesu, kar opisuje izkaz poslovnega izida. Posojilodajalce zanimajo podatki o zmožnosti podjetja, da vrne denar, ki si ga je izposodilo. Tako delničarji kot posojilodajalci želijo vedeti več o načrtih podjetja. Računovodenje je način poročanja o teh podatkih. Poročanje poteka tudi zaposlenim, poslovnim partnerjem in vodstvu podjetja (Stolowy & Lebas, 2002, str. 7 in 8).

Računovodsko poročanje je uporabno do mere, ki uporabnikom omogoča odločanje. Računovodska informacija ima vrednost le, če pripomore k dobrim odločitvam. Informacija, ki zelo pomaga pri odločitvah, je visoke kakovosti. Kakovost je odvisna od računovodskih standardov, ki so v veljavi, in od kakovosti računovodskega poročanja posameznega podjetja. Najbolj koreliran podatek z vrednostjo delnice je neto dobiček podjetja. Zanesljivi podatki so tisti, ki so pravilni, natančni in niso podvrženi napakam. Visoko kakovostni podatki so zanesljivi in relevantni. Prednosti proizvodnje računovodskih informacij morajo biti večje kot njihovi stroški. Prednosti računovodskih podatkov izhajajo iz koristnosti pri odločanju. To koristnost je težko meriti. Načeloma bi morali izmeriti učinek boljše odločitve zaradi računovodske informacije. Poleg tega pridobi javnost ugodnosti zaradi računovodskega poročanja, predvsem zaradi učinkovitejše uporabe sredstev v gospodarstvu (Guenther, 2005, str. 5–12).

Podjetja lahko zmeraj razkrivajo dodatne podatke poleg teh, ki jih od njih zahtevajo računovodski standardi. Prostovoljna razkritja podjetij spodbujajo druga podjetja, da razkrijejo te podatke. V različnih računovodskih standardih ni nujno, da se računovodsko poročanje ujema z davčnim. Pri davčnem poročanju želi podjetje objaviti čim manjši obdavčljivi dobiček, kar pa je lahko v nasprotju z namenom računovodskega poročanja, da odpravi asimetrijo informacij med lastniki in delničarji (Guenther, 2005, str. 14).

Letno poročilo je eno najizrazitejših komunikacijskih orodij podjetja in je namenjeno javnemu poročanju. Enkrat letno predstavi poslovne dosežke podjetja. Njegove ciljne skupine so: delničarji in morebitni vlagatelji, dobavitelji, posojilodajalci, zaposleni, tekmeči, država, borzni posredniki, odvetniki, mediji, učitelji in ostali (Cerjak, 2005, str. 3).

Namen in cilj magistrskega dela. Opravljena raziskava je empirične narave. Hipoteza, ki jo preverjam, je: »Slovenske zavarovalnice imajo, ne glede na velikost, enako kakovost letnih poročil.«

Pri tem se omejim na kriterij popolnosti po skladnosti z ZGD in podzakonskimi akti AZN. Kriterij skladnosti z MSRP opredelim s tem, ali ima zavarovalnica v letnem poročilu izjavo o skladnosti z MSRP ali ne. Mera kakovosti je tudi obseg dodatnih poročil, kot sta okoljsko in družbeno poročilo. Pripravim pregled teh dodatnih poročil po posameznih zavarovalnicah in obdobjih. Prostovoljno razkrivanje dodatnih poročil zagotovo ima dodano vrednost za odločevalce.

Cilj raziskave je potrditi ali ovreči postavljeno hipotezo. Zanima me tudi, kako so letna poročila lahko konkurenčna prednost zavarovalnic. Zato opišem, kateri podatki so občutljivi za razkritje v konkurenčnem okolju.

Sicer je naslov magistrskega dela »Analiza kakovosti letnih poročil izbranih slovenskih zavarovalnic v letih 2005–2009«, ampak natančno analiziram letna poročila za leto 2009, v katerih preverjam temeljno hipotezo. Na kratko predstavim, kako so se spreminjala letna poročila od leta 2005, pri čemer ni toliko pomembna vsebina, ampak obseg. Menim, da je obseg neki kazalnik, ali so posvečali letnemu poročilu več ali manj pozornosti. Hipotezo o kakovosti letnih poročil analiziram na letnih poročilih za leto 2009.

Metode dela. Vzorec podatkov so letna poročila, ki so javno objavljena na svetovnem spletu. Za namen magistrskega dela iz vzorca slovenskih zavarovalnic izberem letna poročila zavarovalnic, ki bi, če bi bile navadne gospodarske družbe, po 55. členu ZGD izpolnjevale kriterije za velike, srednje in male gospodarske družbe. ZGD v 55. člen določa, da sta vsaj 2 pogoja izpolnjena 2 leti zapored (ZGD, 2009).

Tabela 1: Kriteriji za male, srednje in velike družbe po ZGD

	Zaposleni	Čisti prihodki od prodaje	Vrednost aktive
Mala družba, ki ni mikro družba	Ne presega 50	Do 8,8 milijona evrov	Do 4,4 milijona evrov
Srednja družba	Ne presega 250	Do 35 milijonov evrov	Do 17,5 milijona evrov
Velika družba	Presega 250	Nad 35 milijonov evrov	Nad 17,5 milijona evrov

Po 8. odstavku 55. člena ZGD so vse zavarovalnice velike družbe. Naredim pregled slovenskih zavarovalnic za leti 2009 in 2008 ter jih po kriteriju števila zaposlenih razdelim v velike, srednje in male zavarovalnice. (gl. Tabela 1 in Tabela 2)

Tabela 2: Primerjava slovenskih zavarovalnic po kriteriju ZGD

	Zaposleni	Čisti prihodki od premij	Sredstva	Letna poročila so na voljo za poslovna leta
Zavarovalnica Triglav, d.d. brez podrejenih družb	2.514 (2.507)	669,073 (672,189) milijona evrov	2.484,573 (2.305,185) milijona evrov	2002–2009
Zavarovalnica Maribor, d.d.	904 (909)	202,222 (188,551) milijona evrov	680,833 (634,940) milijona evrov	2001–2009
Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d.	1.006 (1.033)	253,401 (248,238) milijona evrov	383,262 (350,184) milijona evrov	2001–2009
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	296 (289)	246,202 (233,508) milijona evrov	117,627 (104,846) milijona evrov	2000–2009

se nadaljuje

Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d.d.	83 (82)	67,212 (59,109) milijona evrov	19,878 (17,857) milijona evrov	2007–2009
Merkur zavarovalnica, d.d.	160 (148)	45,044 (43,483) milijona evrov	263,394 (233,488) milijona evrov	2007–2009
Generali Zavarovalnica, d.d.	322 (324)	31,517 (24,211) milijona evrov	81,441 (52,883) milijona evrov	2007–2009
NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d.	28 (27)	23,978 (31,214) milijona evrov	157,079 (128,957) milijona evrov	2007–2009
Zavarovalnica Tilia, d.d.	398 (438)	48,916 (45,874) milijona evrov	126,663 (115,383) milijona evrov	1999–2009
Pozavarovalnica Sava, d.d. brez podrejenih družb	65 (58)	119,096 (109,098) milijona evrov	404,105 (399,152) milijona evrov	2005–2009
GRAWE Zavarovalnica, d.d.	179 (211)	28,880 (29,557) milijona evrov	161,450 (142,216) milijona evrov	2005–2009
Pozavarovalnica Triglav Re, d.d.	38 (32)	114,027 (111,064) milijona evrov	165,067 (167,820) milijona evrov	2006–2009
ERGO Življenjska zavarovalnica, d.d.	7 (7)	1,432 (0,470) milijona evrov	6,032 (3,717) milijona evrov	2008–2009
ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d.	12 (12)	1,835 (1,544) milijona evrov	4,328 (3,373) milijona evrov	2005– 2009

Viri: ARAG zavarovanje pravne zaščite d.d., letno poročilo 2009; GRAWE Zavarovalnica d.d., letno poročilo 2009; Zavarovalnica Triglav d.d., letno poročilo 2009; Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d., letno poročilo 2009; Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, letno poročilo 2008; Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z., letno poročilo 2009; Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z., letno poročilo 2008; Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d.d., letno poročilo 2009; Merkur Zavarovalnica, d.d., letno poročilo 2009; Pozavarovalnica Sava, d.d., letno poročilo 2009; Generali Zavarovalnica d.d., letno poročilo 2009; Zavarovalnica Tilia d.d., letno poročilo 2009; NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d., letno poročilo 2009; Pozavarovalnica Triglav Re, d.d., letno poročilo 2009; ERGO, Življenjska zavarovalnica, d.d., letno poročilo 2009 in ERGO, Življenjska zavarovalnica, d.d., letno poročilo 2008.

Na spletni strani zavarovalnice KD Življenje, d.d. povezava na letno poročilo 7. 2. 2011, ko sem delal raziskavo, ni delala. Tuje družbe Allianz, Victoria Volksbanken in Wiener Staedtische so v Sloveniji podružnice in ne objavljajo letnih poročil. Pokojninske družbe, kot so Kapitalska družba d.d., Moja naložba, pokojninska družba, d.d. in Prva pokojninska družba d.d., ne štejem med zavarovalnice, saj ne opravljajo zavarovalnih poslov po

zavarovalnih podvrstah, kot jih predpisuje AZN v zavarovalnem statističnem standardu (AZN, 2011). Enako v pregled zavarovalnic ne vključim SID banke.

Kriterij velikosti zavarovalnice je število zaposlenih po ZGD, saj imajo zavarovalnice visoke prihodke in sredstva. Število zaposlenih omogoča tudi mednarodno primerjavo zavarovalnic. Med velike zavarovalnice spadajo: Zavarovalnica Triglav, d.d., Zavarovalnica Maribor, d.d., Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d., Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., Zavarovalnica Tilia, d.d., in Generali Zavarovalnica, d.d. Med srednje velike zavarovalnice spadajo: Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d.d., Merkur Zavarovalnica, d.d., Pozavarovalnica Sava d.d., in GRAWE Zavarovalnica, d.d. Med male zavarovalnice pa: Pozavarovalnica Triglav Re, d.d., NLB Vita, Življenjska zavarovalnica, d.d., ERGO, Življenjska zavarovalnica, d.d., in ARAG, zavarovanje pravne zaščite, d.d.

Odločim se naključno iz vsake skupine vzeti 30–50-odstotni vzorec zavarovalnic, da lahko prikažem splošnost hipoteze. Pri tem upoštevam le kriterija, da ne izberem zavarovalnice, ki se ukvarja le s pozavarovanjem ali zdravstvenimi zavarovanji, in ne izberem Zavarovalnice Maribor, d.d., ker sem v njej zaposlen. Od ostanka izberem po dve največji zavarovalnici. Domnevam, da je kriterij velikosti naključna spremenljivka, in zato menim, da je vzorec reprezentativen. V resnici je to t. i. vzorčenje po presoji, pri katerem raziskovalec izbira enote v vzorec po presoji glede na poznavanje proučevanega problema. Ta metoda je po Bastiču (2011) primerna za proučevanje pojavov, o katerih je zelo malo znanega. Tako se odločim, da iz vsake skupine pogledam naslednje zavarovalnice: Zavarovalnica Triglav, d.d. (velika), (v nadaljevanju Triglav), Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d.d. (velika), (v nadaljevanju Adriatic Slovenica), GRAWE Zavarovalnica, d.d. (srednja), (v nadaljevanju Grawe), Merkur Zavarovalnica, d.d. (srednja), (v nadaljevanju Merkur), ERGO, Življenjska zavarovalnica, d.d. (mala), (v nadaljevanju ERGO) in ARAG, zavarovanje pravne zaščite, d.d. (mala), (v nadaljevanju ARAG).

Naredim kvantitativno analizo letnih poročil izbranih zavarovalnic. Pri tem štejem, kakšen obseg so zavarovalnice namenile izbranim poglavjem, še posebej dodatnim poročilom. Opravim opisni prikaz tega dela. Na ta način poskusim vzpostaviti sistematično klasifikacijo vsebine letnih poročil izbranih zavarovalnic. Specifičnost ene zavarovalnice tako ugotavljam ob hkratnem opazovanju drugih zavarovalnic.

Za te podatke uporabim primerjalno metodo, ki je v družboslovju nadomestilo za eksperiment na področju naravoslovja (Toš, 1988, str. 42). S sistematičnim opazovanjem naredim analizo sorodnosti in razlik med letnimi poročili zavarovalnic. Vsebine se pojavljajo v različnih kakovostih in intenzitetah. Pri tem uporabljам Likartovo ocenjevalno lestvico (Bizjak, 2009, str. 11) od 1 do 5 – ločeno za kakovost in obseg. Smisel indeksov je prav v tem, da neprimerljivo naredijo primerljivo (Toš, 1988). Pri lestvici kakovosti

upoštevam, ali letna poročila vsebujejo določene kvalitativne značilnosti, ki jih predpisujejo zakonodaja in mednarodni računovodski standardi (v nadaljevanju MRS). Pri tem uberem induktivno pot, v skladu s podatki, ki so na voljo. Upoštevam tudi osebne delovne izkušnje v zavarovalnici.

V literaturi najdem, da se raziskovalec, ki zbira kvalitativne podatke, osredotoča na subjektivne pomene, opredelitve simbolov in opise specifičnih primerov. Zato včasih ni mogoče razviti ustreznega merskega instrumenta. Z analizo kvalitativnih podatkov dobimo podatke in informacije, ki jih z analizo kvantitativnih podatkov ne moremo (Bregar, 2006, str. 158). Za kvalitativno raziskovanje kot celoto je značilen fleksibilen raziskovalni načrt (Bregar, 2006, str. 159). V prikaz in analizo podatkov v kvalitativnem raziskovanju sodi tudi priprava povzetkov in grafičnih prikazov (Bregar, 2006, str. 165).

Zasnova dela s strukturo poglavij. V 1. poglavju pripravim pregled strokovne literature o kakovosti letnih poročil. Predstavim zgodovino računovodskih standardov, MRS in računovodskih standardov v Evropski skupnosti. Predstavim, kaj so to računovodski izkazi, kako slovenski standardi in tuja literatura definirajo kakovost računovodskih izkazov ter računovodska načela. Predstavim, kaj je to letno poročilo, kdo so njegovi uporabniki in katera dodatna poročila k računovodskim izkazom pozna tuja literatura. Posebej si pogledam poslovno, okoljsko in družbena poročila v tujih zakonodajah. Pregledam zakonske zahteve v Sloveniji, predvsem ZGD, ZZavar in sklepe AZN o letnih poročilih, v veljavni obliki za letna poročila 2009. Na koncu pregledam in definiram metode določitve kakovosti letnih poročil, ki jih uporabljam v tem magistrskem delu.

V 2. poglavju napravim primerjalno analizo 6 slovenskih zavarovalnic ter pregled izjav o skladnosti z zakonodajo in MRS v letnih poročilih izbranih zavarovalnic za leto 2009. Primerjam tudi, kaj katera izmed zavarovalnic v letnih poročilih objavlja, druga pa ne. Napravim pregled obsega letnih poročil izbranih zavarovalnic za leto 2009 in na osnovi tega dodelim ocene od 1 do 5. Pripravim tabelarične preglede skladnosti zavarovalnic z ZGD in sklepom AZN »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009«. Za vsako zavarovalnico za letno poročilo za leto 2009 pogledam, na kateri strani se pojavljajo podatki, ki ustrezajo zakonski zahtevi. Število manjkajočih vsebin uporabim kot parameter v Likartovi ocenjevalni lestvici, ločeno za ZGD in sklep AZN. Če ne manjka nobena vsebina, podelim oceno 5, če manjka 1 vsebina, podelim oceno 4 in tako dalje do najmanjše možne ocene 1. Tabelarična predstavitev te analize je v prilogi. Napravim tudi analizo obsega dodatnih vsebin, ki niso določene v zakonodaji, in na osnovi njihovega obsega subjektivno dodelim oceno od 1 do 5. Podam tudi analitični in teoretski vpliv spreminjanja zakonodaje in standardov na vsebino. Zapišem tudi nekaj besed o poslovni skrivnosti in letnem poročilu.

V 3. poglavju poskušam pojasniti, zakaj so dobra letna poročila lahko tudi konkurenčna prednost zavarovalnice. Prikažem tudi povzetek primerjave letnega poročila slovenske zavarovalnice s tujo zavarovalnico, ki sem jo imel pripravljeno že s seminarsko nalogo. Iz prakse navedem primere razkritij in podatkov, ki zavarovalnicam v konkurenčnem okolju lahko tudi škodijo, ter ugotavljam, zakaj so včasih nagnjene k nerazkrivanju. Zapišem, kakšni so po mojem mnenju lahko učinki zahtev zavarovalnega nadzora na letna poročila slovenskih zavarovalnic.

Na koncu napišem sklep o ugotovitvah v zvezi s hipotezo, ki sem jo zastavil.

1. TEORIJA LETNIH POROČIL

1.1 Zgodovina računovodskih standardov

Računovodske standarde lahko postavlja zasebni sektor, kot v ZDA ali Veliki Britaniji, ali pa država, kot v celinski Evropi in na Japonskem. Zaradi različnih interesov se računovodski standardi med državami razlikujejo (Guenther, 2005, str. 14).

V Veliki Britaniji je začetek sodobnega računovodstva mogoče postaviti z zakonom o gospodarskih družbah (angl. *Companies Act*) (Evroterm, 2011) iz 1862, ki je podjetje opredelil kot samostojno pravno osebo in njegov kapital razumel kot del obveznosti v bilanci stanja. Zаметki omejene odgovornosti lastnika podjetja pa so bili prisotni že v zakonu o kraljevi borzi (angl. *Bubble Act*) (*Bubble Act*, Wikipedia, 2011) iz leta 1720 (Alexander & Britton, 2002, str. 177 in 178). Prve definicije pravega in poštenega pogleda so se v celinski Evropi pojavile v Nemčiji leta 1965, v zahtevah 4. direktive Evropske skupnosti pa leta 1978 (Alexander & Britton, 2002, str. 197).

Obvezno javno letno poročanje se je prvič pojavilo v ZDA po veliki gospodarski krizi leta 1934, odkar so se morala javna delniška podjetja registrirati pri Komisiji za vrednostne papirje SEC (angl. *Securities and Exchange Commission*, v nadaljevanju SEC) (Evroterm, 2011) in objavljati javna letna poročila. Pred tem so se računovodska poročila objavljala le na osnovi pogodbe z delničarji. V ostalih državah je javno računovodsko poročanje še novejše. Vzrok je v gospodarski krizi leta 1929. Menilo se je, da pomanjkanje javnih informacij povzroča tveganje. Ustanovljen je bil SEC z močjo uveljavljanja pravil o poročanju in računovodskih načel pri pripravi računovodskih izkazov. Tako je bil leta 1934 sprejet zakon o vrednostnih papirjih in borzah (angl. *Securities and Exchange Act*), ki je od javnih podjetij zahteval javna letna poročila. Leta 1938 je SEC predpisal revidiranje, ker je menil, da so računovodje v boljšem položaju za ustvarjanje pravil o računovodskem poročanju kot SEC-ovi odvetniki. Revizorji so tako ustvarili ameriške računovodske standarde oziroma ameriška računovodska načela oziroma splošno sprejeta računovodska

načela GAAP (angl. *Generally accepted accounting principles*, v nadaljevanju GAAP) (Evroterm, 2011) in standarde za revizorje oziroma splošno sprejete standarde revidiranja GAAS (angl. *Generally accepted auditing standards*) (Evroterm, 2011). To je omogočilo, da so investitorji postali enakopravni (Miller & Bahnson, 2002, str. 31–35).

1.2 Mednarodni računovodski standardi

Odbor za mednarodne računovodske standarde IASC (angl. *International Accounting Standards Committee*, v nadaljevanju IASC) (Evroterm, 2011) so leta 1973 ustanovila računovodska telesa Avstralije, Kanade, Francije, Nemčije, Japonske, Mehike, Nizozemske, Velike Britanije, Irske in ZDA. Cilji IASC so:

- razvoj, v javnem interesu, enotne množice visoko kakovostnih, razumljivih in svetovnih računovodskih standardov, ki se jih da vpeljati;
- promocija in rigorozna uporaba teh standardov;
- sprožiti konvergenco standardov IASC in nacionalnih standardov.

Prenovljena pogodba je bila podpisana leta 1982. Naloge IASC so zapisane v njegovih pravilih, in sicer objava računovodskih standardov v javnem interesu, njihova promocija v svetu ter delo na izboljšanju harmonizacije pravil, standardov in procedur pri predstavitvi računovodskih izkazov. Cilj je povezovanje kapitalskih trgov (Elliott & Elliott, 2004, str. 111). IASC se je med letoma 1998 in 2000 preoblikoval. Standardi, ki jih je izdal IASC, se imenujejo MSRP (angl. *International Financial Reporting Standards*, IFRS) (Elliott & Elliott, 2004, str. 765).

IASC se je prestrukturiral leta 2001 s spremembo imena v Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde IASB (angl. *International Accounting Standards Board*, v nadaljevanju IASB) (Evroterm, 2011) s ciljem poenotenja računovodskih načel po svetu. IASB se je prvič sestal 18.–20. 4. 2001. Vzrok je bila azijska gospodarska kriza leta 1998, ki je pokazala potrebo po zanesljivem in transparentnem računovodenju za podporo zanesljivemu odločanju naložbenikov, posojilodajalcev in regulatorjev. Marca 2001 je bil IASC ustanovljen kot nepridobitna organizacija, prijavljena v zvezni državi Delaware v ZDA. IASC ima v svoji sestavi poverjenike (angl. *trustees*) s področja računovodstva in financ, IASB ter svetovalna in posvetovalna telesa za standarde. Obstoječi standardi IASC so ostali v veljavi. IASB je v novih pravilih iz 2001 kot cilje navedel (Stolowy & Lebas, 2002, str. 18 in 19):

- v javnem interesu razvoj enoznačnih visoko kakovostnih, razumljivih in pravnomočnih svetovnih računovodskih standardov, ki zahtevajo visoko kakovostno, transparentno in primerljivo informacijo v računovodskih izkazih ter ostalem računovodskem poročanju

z namenom pomagati udeležencem na svetovnih kapitalskih trgih in ostalim uporabnikom pri gospodarskih odločitvah;

- promovirati uporabo in striktno aplikacijo teh standardov;
- sprožiti poenotenje nacionalnih računovodskih standardov in mednarodnih računovodskih standardov v visoko kakovostne rešitve.

Ožje gledano, so MSRP: Mednarodni standardi računovodskega poročanja (angl. *International Finance Reporting Standards, IFRS*) (Evroterm, 2011), ki so jih pripravili v IASB, in MRS (angl. *International Accounting Standards*) (Evroterm, 2011), ki so jih do leta 2001 pripravili v IASC. Širše gledano, so MSRP vse izdaje MRS, vključujoč tako standarde kot tudi njihove razlage (Lakner, 2008, str. 10). V Evropskem gospodarskem prostoru so za javna podjetja v veljavi v obliki, ki jih predpisuje Uredba Komisije (ES) št. 1226/2008 z dne 3. 11. 2008 (Lex-Europa, 2011). IASB nima pravnomočne moči, da zahteva uveljavitev standardov. Kljub temu so mnoge države vpeljale, zahtevale in priporočale MRS in MSRP ali z dodatki ali brez njih, pa tudi z izbrisi delov standardov, kot je primer v nekaterih državah. Avstrija, Belgija, Francija, Nemčija, Italija in Španija so že pred letom 2000 sprejele zakone, ki so dovolili določenim podjetjem, da uporabljajo standarde IASB.

13. 6. 2000 je Evropska komisija objavila sporočilo, v katerem je predlagala, da podjetja, ki kotirajo na borzi, za svoje skupinske (konsolidirane) računovodske izkaze uporabljajo MSRP najkasneje od leta 2005 dalje. Mednarodno združenje nadzornikov trgov vrednostnih papirjev IOSCO (angl. *International Organization of Securities Commission*, v nadaljevanju IOSCO) (ATVP, 2011), ki je reprezentativno telo regulatorjev svetovnih borz, se je maja 2000 odločilo, da zahteva uporabo MSRP, hkrati pa je dovolilo nacionalnim regulatorjem določeno dodatno obravnavo. To je bila posledica dogovora med IOSCO in IASC iz leta 1995, da bosta skupaj delala na programu standardov. Rezultat je bil 15 novih standardov v veljavi leta 1999 (Stolowy & Lebas, 2002, str. 19 in 20). Slovenska zakonodaja je zahtevala, da se MSRP za zavarovalnice uporabijo najkasneje od poslovnega leta 2007.

MRS in MSRP, ki jih podjetja in s tem tudi slovenske zavarovalnice morajo uporabljati, so (prevodi, pri katerih ni angleškega originala, so iz Lex-Europa, 2011, in Racunovodja.com, 2010, sicer vir (Eliott & Eliott, 2004, str. 765–769)):

- **MRS 1:** Predstavljanje računovodskih izkazov (od 1. 7. 1998)
- **MRS 2:** Zaloge (od 1. 1. 1976, revidiran 1993)
- **MRS 7:** Izkaz denarnih tokov (od 1. 1. 1979, revidiran 1992)
- **MRS 8:** Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake (od 1. 1. 1979, revidiran 1993)
- **MRS 10:** Dogodki po datumu bilance stanja (od 1. 1. 1980, revidiran 1999)
- **MRS 11:** Pogodbe o gradbenih delih (od 1. 1. 1980, revidiran 1993)

- **MRS 12:** Davek iz dobička (od 1. 1. 1998)
- **MRS 14:** Poročanje po odsekih (od 1. 7. 1998; 1. 1. 2009 ga je nadomestil MSRP 8 (Vrčkovnik, 2009))
- **MRS 15:** Stroški dela in druga povračila zaposlencem (od 1. 1. 1983)
- **MRS 16:** Opredmetena osnovna sredstva (od 1. 1. 1983, revidiran 1993 in 1998)
- **MRS 17:** Najemi (od 1. 1. 1984, revidiran 1997 z veljavnostjo 1. 1. 1999)
- **MRS 18:** Prihodki (od 1. 1. 1984, revidiran 1993)
- **MRS 19:** Zaslužki zaposlencev (od 1. 1. 1985, revidiran 1993 in 1998, v veljavi od 1999)
- **MRS 20:** Obračunavanje državnih podpor in razkrivanje državne pomoči (od 1. 1. 1984)
- **MRS 21:** Vplivi sprememb deviznih tečajev (od 1. 1. 1985, revidiran 1993)
- **MRS 22:** Poslovna spajanja (od 1. 1. 1985, revidiran 1993)
- **MRS 23:** Stroški izposojanja (od 1. 1. 1986, revidiran 1993)
- **MRS 24:** Razkrivanje povezanih strank (od 1. 1. 1986)
- **MRS 25:** Računovodenje naložb (angl. *Accounting for Investments*) (od 1. 1. 1987, naložbe v finančna sredstva je nadomestil MRS 39)
- **MRS 26:** Obračunavanje in poročanje pokojninskih programov (od 1. 1. 1988)
- **MRS 27:** Konsolidirani in ločeni računovodski izkazi (od 1. 1. 1990, dopolnjen z MRS 39)
- **MRS 28:** Finančne naložbe v pridružena podjetja (od 1. 1. 1990)
- **MRS 29:** Računovodsko poročanje v hiperinflacijskih gospodarstvih (od 1. 1. 1990)
- **MRS 30:** Razkritja v računovodskih izkazih bank in podobnih finančnih inštitucij (od 1. 1. 1991, dopolnjen z MRS 39)
- **MRS 31:** Deleži v skupnih vlaganjih (od 1. 1. 1992, dopolnjen z MRS 32 in 39 leta 1998)
- **MRS 32:** Finančni instrumenti: predstavljanje (od 1. 1. 1996, revidiran z MRS 39)
- **MRS 33:** Čisti dobiček na delnico (od 1. 1. 1998)
- **MRS 34:** Medletno računovodsko poročanje (od 1. 1. 1999)
- **MRS 35:** Prenehajoča podjetja (angl. *Discontinuing Operations*) (od 1. 1. 1999)
- **MRS 36:** Oslabitev sredstev (od 1. 7. 1999)
- **MRS 37:** Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva (od 1. 7. 1999)
- **MRS 38:** Neopredmetena sredstva (od 1. 7. 1999)
- **MRS 39:** Finančni instrumenti: pripoznavanje in merjenje z izjemo nekaterih določb v zvezi obračunavanjem varovanja pred tveganjem
- **MRS 40:** Naložbene nepremičnine (od 1. 1. 2001)
- **MRS 41:** Kmetijstvo (od 1. 1. 2003)
- **MSRP 1:** Prva uporaba Mednarodnih standardov računovodskega poročanja
- **MSRP 2:** Plačilo z delnicami
- **MSRP 3:** Poslovne združitve
- **MSRP 4:** Zavarovalne pogodbe
- **MSRP 5:** Nekratkoročna sredstva za prodajo in ustavljeno poslovanje

- **MSRP 6:** Raziskovanje in vrednotenje rudnih bogastev
- **MSRP 7:** Finančni instrumenti: razkritja
- **MSRP 8:** Poslovni odseki (Lex-Europa, 2011; Vrčkovnik, 2009)
- **MSRP 9:** Finančni instrumenti (angl. *Financial Instruments*) (zamenjava MRS 39 do 2. četrtertletja 2011) (IFRS, 2010)
- **OPMSRP 1:** Spremembe v obstoječih obveznostih razgradnje, ponovne vzpostavitve in podobnih obveznosti
- **OPMSRP 2:** Delnice članov v zadrugah in podobni instrumenti
- **OPMSRP 4:** Določanje, ali dogovor vsebuje najem
- **OPMSRP 5:** Pravica do deležev, ki izhajajo iz skladov za razgradnjo, obnovo in ponovno oživljanje okolja
- **OPMSRP 6:** Obveznosti iz udeležbe na specifičnem trgu – odpadna električna in elektronska oprema
- **OPMSRP 7:** Uporaba pristopa preoblikovanja na podlagi MRS 29 Računovodsko poročanje v hiperinflacijskih gospodarstvih
- **OPMSRP 8:** Področje uporabe MSRP 2
- **OPMSRP 9:** Ponovna ocena vstavljenih izpeljanih finančnih instrumentov
- **OPMSRP 10:** Medletno računovodsko poročanje in oslabitev
- **OPMSRP 11:** MSRP 2 Transakcije z delnicami skupine in lastnimi delnicami
- **SOP 7:** Uvedba evra
- **SOP 10:** Državna pomoč – brez posebnih povezav s poslovnim delovanjem
- **SOP 12:** Konsolidacija – podjetje za posebne namene
- **SOP 13:** Skupaj obvladovana podjetja – nedenarni prispevki podvižnikov
- **SOP 15:** Poslovni najemi – spodbudnine
- **SOP 21:** Davek iz dobička – povrnitev prevrednotenih nearmotizirljivih sredstev
- **SOP 25:** Davek iz dobička – spremembe davčnega položaja podjetja ali njegovih delničarjev
- **SOP 27:** Ocenjevanje vsebine transakcij, ki vključujejo pravno obliko najema
- **SOP 29:** Razkritje – sporazumi o koncesijskih storitvah
- **SOP 31:** Prihodki – transakcije neposredne zamenjave, ki vključujejo storitve oglaševanja
- **SOP 32:** Neopredmetena sredstva – stroški spletne strani

Pri tem pomeni OPMSRP Odbor za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja, ki je nasledil SOP Pojasnila k mednarodnim standardom računovodskega poročanja (Evroterm, 2011).

V Sloveniji je uporabo MSRP za letna poročila zahteval ZGD-H z dne 28. 12. 2004, ki je v 51. členu to določil za vse družbe, ki kotirajo na enem izmed organiziranih trgov v Evropski skupnosti. Enako določilo je v 54. členu novega ZGD z dne 4. 4. 2006, ki je začel veljati 4. 5. 2006. Če so bili na organiziran trg uvrščeni samo dolžniški papirji, je bilo MSRP treba uporabljati od 1. 1. 2007. Poleg omenjenih družb morajo s tem datumom

MSRP uporabljati tudi banke in zavarovalnice, druge družbe pa, če tako določi skupščina družbe, vendar najmanj za obdobje 5 let (Novak, 2007, str. 9).

MRS so uporabljeni v nekaterih nacionalnih zakonodajah, predvsem v državah, kjer so potrebne hitre rešitve, kot v Zimbabveju, Bocvani in Cipru. Lahko so tudi prilagojeni lokalnim zahtevam, kar je primer na Fidžiju in Kuvajtu. Nacionalne zahteve pa so lahko razvite tudi neodvisno in tako, da se skladajo z MRS, kot na primer v Veliki Britaniji, kjer so se programi IASC in Odbora za računovodske standarde ASB (angl. *Accounting Standards Board*, v nadaljevanju ASB) (Šulc, 2006, str. 25) poenotili, tako da sta bila na primer MRS 37 in britanski FRS 12 razvita hkrati (Eliott & Eliott, 2004, str. 769 in 770).

1.3 Evropska skupnost

Harmonizacija računovodenja je sestavni del razvoja Evropske skupnosti pri njenem naprežanju, da ustvari enotni gospodarski prostor. Pri tem je treba upoštevati dva tipa podjetij: takšna, ki tekmujejo na enotnem trgu s svojimi proizvodi in storitvami, ter takšna, ki nastopajo na skupnem kapitalskem trgu. To ima vpliv na kvantiteto in kakovost računovodskih razkritij. Precej raziskav je bilo napravljeno na temo, kako udeleženci na kapitalskih trgih uporabljajo podatke iz objavljenih računovodskih poročil. Raziskuje se tudi vpliv sprememb računovodskih pravil na to odločanje. Po raziskavah računovodska poročila prispevajo velik del svežih informacij za kapitalski trg. Bolj kakovostni so podatki v letnih poročilih, bolj so odstranjene asimetrije podatkov in trg je bolj učinkovit (Alexander & Britton, 2002, str. 167).

Rimska pogodba je bila podpisana leta 1957 z namenom ustanovitve Evropske gospodarske skupnosti. Cilji le-te so definirani v členu 2 pogodbe, v katerem so predvideni harmonizacija gospodarskih dejavnosti, širitev, povečanje stabilnosti, izboljšanje življenjskega standarda in tesnejše sodelovanje med državami članicami. Da bi bili ti cilji doseženi, je pogodba zahtevala prost pretok blaga, storitev, ljudi in kapitala. Skupna evropska valuta je v uporabi od januarja 2000, s pretokom bankovcev in kovancev od januarja 2002, kar je premagalo še eno oviro prosti trgovini in tesnejši povezanosti trgov. Harmonizacija gospodarskega prava je del tega procesa, ki vključuje direktive. Države članice morajo direktive vpeljati v nacionalno zakonodajo v predpisanem časovnem okviru. To omogoča večjo primerjavo med računovodskimi izkazi, pripravljenimi v različnih državah članicah, čeprav obstaja vrsta kulturnih razlik. Direktive so imele tudi vpliv na kandidatke za članstvo v Evropski skupnosti, pa tudi na primer v Norveški. Direktive še zmeraj omogočajo vrsto možnosti, zato podpirajo nacionalne zakonodaje in računovodske standarde, kar omogoča primerljivost znotraj držav (Eliott & Eliott, 2004, str. 770 in 771).

Direktive Evropske skupnosti so glavna metoda vpeljevanja sprememb v Evropski skupnosti. Direktiva je obvezujoča pogodba za države članice, da jo bodo uvedle v nacionalno zakonodajo. Direktiva ne pomeni, da se je morajo neposredno držati inštitucije ali državljani Evropske skupnosti, ampak, da se morajo držati implementacije v nacionalno zakonodajo. Direktiva Evropske skupnosti obstaja v vseh jezikih držav članic. V nacionalno zakonodajo je treba implementirati verzijo direktive v jeziku države članice. Pogosto ne obstajajo popolni semantični ekvivalenti pojmov. Če se nacionalna zakonodaja razlikuje od direktive, je treba slediti nacionalni zakonodaji in ne direktivi (Alexander & Britton, 2002, str. 169).

Evropska skupnost je harmonizirala zakonodajo o podjetjih znotraj Skupnosti. Svet ministrov sprejema predlogo direktiv, ki jo predloži Evropska komisija. Države članice imajo zatem določen čas, v katerem zahteve direktive implementirajo v nacionalno zakonodajo. Direktive, ki so še posebej pomembne za računovodenje, so bile 4., 7. in 8. Harmonizacija je pomembna in na njeni osnovi se spreminjajo tudi MSRP. Pomembnejše direktive Evropske skupnosti so (Eliott & Eliott, 2004, str. 112 in 113; Novak, 2007, str. 16; Lex-Europa, 2011):

- **4. direktiva** je bila predlagana leta 1971 in sprejeta leta 1978. Uvedla je standardno obliko izkaza poslovnega izida in bilance stanja ter sprejela načelo resničnega in poštenega prikazovanja.
- **7. direktiva** je bila objavljena leta 1976 in sprejeta leta 1983. V glavnem se ukvarja s pripravo skupinskih (konsolidiranih) izkazov.
- **8. direktiva** je bila objavljena leta 1984, države članice so imele čas, da jo sprejmejo do leta 1988. Ukvarja z regulacijo revidiranja.
- Za računovodsko poročanje je bila leta 2002 sprejeta **uredba o uporabi MSRP (1606/2002)**. V njej je določeno, da o uporabi MSRP v državah Evropske skupnosti odloča Evropska komisija.
- **Direktiva 2006/43/es** o obveznih revizijah za letne in skupinske (konsolidirane) računovodske izkaze.
- **Uredba Komisije (ES) št. 1126/2008 z dne 3. 11. 2008** o sprejetju nekaterih MSRP v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta. Ta uredba vključuje MSRP, ki so bili v veljavi za letna poročila za leto 2009.

4. direktiva Evropske skupnosti iz 1978 v 31. členu določa, da mora biti vrednotenje narejeno na preudaren način, še posebej (Stolowy & Lebas, 2002, str. 171 in 172):

- le dobički, ki so konkretno in zagotovo zasluženi na dan bilance stanja, so lahko vključeni;
- upoštevati je treba vse bodoče obveznosti in potencialne izgube med poslovnim letom ali kakšnim prejšnjim poslovnim letom, četudi takšne obveznosti ali izgube postanejo očitne med datumom bilance stanja in datumom zapisa bilance stanja;

- upoštevati je treba vso amortizacijo, ne glede na to, ali imamo v poslovnem letu dobiček ali izgubo.

V praksi to pomeni, da dobički ne smejo biti anticipirani. Upoštevati jih je treba le, ko so realizirani. Prihodki morajo biti knjiženi le, ko je bilo blago prodano, in ne, ko je bilo sprejeto naročilo. Izgube morajo biti priznane, ko se zgodijo dogodki, ki jih povzročijo. Na primer: ko se prodajna vrednost blaga zniža pod vrednostjo nabave ali proizvodnje, je treba izgubo priznati nemudoma, četudi blago še ni bilo prodano. Praksa, ustrežna temu konservativizmu, je, da se zaloge vedno vrednotijo po najnižji ali tržni ceni. Konservativizem je splošno sprejet, vendar je občasno kontroverzen, saj obstaja mnogo situacij, v katerih se da o njem diskutirati. Primer je vrednotenje tržnih delnic na stalno spreminjajočem se trgu (Stolowy & Lebas, 2002, str. 172).

4. direktiva Evropske skupnosti iz 1978 v členu 31 določa, da morajo biti metode vrednotenja sredstev konsistentne iz enega leta v drugo. To pomeni, da morajo biti informacije iz bilance stanja polno primerljive s preteklim letom, kar prav tako zahteva tudi MRS 1 (Stolowy & Lebas, 2002, str. 174).

V sporočilu Evropske komisije Evropskemu svetu in Evropskemu parlamentu (Strategija EU za računovodsko poročanje: pot naprej, angl. *EU Financial Reporting Strategy: the way forward*) junija 2000 je Evropska komisija predlagala, da vsa podjetja, ki kotirajo na borzah, svoje skupinske (konsolidirane) računovodske izkaze prikazujejo po MRS od leta 2005 dalje. Februarja 2001 je Evropska komisija objavila predlog za regulacijo uporabe MRS do 2005 s ciljem povečati dostop podjetij iz Evropske skupnosti do mednarodnih trgov kapitala. Ta predlog je postal predpis junija 2002. Državam članicam je dovoljeno, da razširijo uporabo MRS na podjetja, ki niso na borzi (Eliott & Eliott, 2004, str. 771 in 772). To gotovo pomaga podjetjem, ki so na voljo mednarodnim vlagateljem. Pomembno je povedati, da Evropska unija ni prenesla svoje moči na IASC, ampak so na voljo mehanizmi, ki naj bi zagotovili, da so MRS v skladu s potrebami podjetij na borzah v Evropski skupnosti (Eliott & Eliott, 2004, str. 113 in 114). Uporaba MRS bo postala vse bolj razširjena znotraj Evropske skupnosti in standard za čezmejne borzne kotacije, še vedno pa mnoga podjetja v računovodskih poročilih razkrivajo razlike z MRS. Nekotirajoča podjetja v Evropski skupnosti še naprej uporabljajo nacionalne računovodske standarde, vendar se bodo ti sčasoma verjetno približali MRS, kar bo omogočalo lažje prehajanje na borzo (Eliott & Eliott, 2004, str. 774 in 775). Pred tem se je dogajalo, da je na primer Daimler-Benz, ki je prvo nemško podjetje na ameriški borzi, leta 1993 razkrival bistveno drugačne rezultate po nemških ali ameriških računovodskih standardih (Eliott & Eliott, 2004, str. 775 in 776).

Evropska podjetja, ki kotirajo na borzah, so morala po letu 2005 poročati po MRS z uporabo standardov IASC. Ni še jasno, v kakšno obliko se bo razvilo sodelovanje med Evropsko skupnostjo in IASC. IASC se trudi, da MRS zadoščajo evropski perspektivi,

hkrati pa amerškemu nadzornemu organu SEC (Alexander & Britton, 2002, str. 171 in 172).

Organizacija, ki koordinira delo računovodij v Evropi, je Zveza evropskih računovodskih strokovnjakov (fran. *Federation des Experts Comptables Europeens*, v nadaljevanju FEE), ki je 1. 1. 1987 nastala z združitvijo Zveze evropskih računovodij, ekonomistov in finančnikov (fran. *Union Europeene Comptables, Economiques et Financiers*, v nadaljevanju UEC), ustanovljene 1951, ter Skupine za študij strokovnih računovodij (fran. *Groupe d'Etudes des Experts Compatbles de la CEE*), ustanovljene 1961. Člani FEE so nacionalna računovodska telesa. FEE ne deluje kot telo, ki bi izdajalo računovodske standarde, vendar podpira harmonizacijo. Glavni cilji FEE so naslednji (Alexander & Britton, 2002, str. 167):

- delo na izboljšanju in harmonizaciji računovodske prakse;
- promocija sodelovanja med računovodskimi telesi v Evropi v zvezi s skupnimi interesi tako v javnem kot zasebnem sektorju;
- predstavljati evropsko računovodstvo na mednarodni ravni;
- to je edina svetovalna organizacija evropskega računovodstva za organizacije Evropske skupnosti.

Pomembna so tudi računovodska telesa, ki izdajajo pravila in priporočila za računovodenje določenih strokovnih področij (Elliott & Elliott, 2004, str. 114 in 115). V Sloveniji so za potrebe zavarovalnic to AZN s podzakonskimi akti, Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS), pa tudi smernice Slovenskega actuarskega društva.

1.4 Letno poročilo

»Za pravočasnost in pravilnost izkazov in poslovnih poročil odgovarja ravnateljstvo (uprava) gospodarske družbe, in jih je dolžno predložiti njenim organom v rokih, določenih z njenim aktom.« (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, Koželj & Odar, 2004, str. 720) »Letno poročilo [...] velikih družb ter malih družb, s katerimi vrednostnicami (vrednostnimi papirji) se trguje na organiziranem trgu, je sestavljeno iz« (Turk et al., 2004, str. 720 in 721; ZGD, 2011, 60. člen):

- bilance stanja,
- izkaza poslovnega izida,
- priloge s pojasnili k izkazu,
- izkaza gibanja kapitala,
- izkaza denarnih tokov in
- poslovnega poročila.

Računovodska poročila morajo biti uporabna za tiste, ki v podjetjih odločajo. Zagotoviti morajo ne le primerljivosti z ostalimi podjetji v panogi, za katera veljajo enake stopnje tveganja, ampak tudi primerljivost med različnimi poslovnimi obdobji. Zato je pomembno, da so računovodski izkazi prikazani konsistentno. Čim več let naj bo predstavljeno na homogen način, da se da čim boljši pogled na podjetje. MRS 1 iz leta 1997 v 27. členu določa, da naj bodo predstavitve in klasifikacije iz prejšnjega obdobja obdržane tudi v naslednjem obdobju, razen če je podjetje bistveno spremenilo naravo svojega poslovanja ali če pokaže, da bo sprememba prispevala k boljši predstavitvi dogodkov in transakcij, ter če spremembo zahteva MRS. MRS 1 tudi določa, da je sprememba predstavitve, da bi se zadostilo nacionalnim standardom, dovoljena vse, dokler je sprememba v skladu z MRS 1 (Stolowy & Lebas, 2002, str. 174).

Vodstva podjetij na informacije, objavljene v letnih poročilih, vplivajo na 3 načine: z izbiro računovodskih metod, uporabo ocen in strukturo transakcij podjetja. Računovodski standardi omogočajo izbiro med računovodskimi metodami, ki so vse pravilne. Primer je izbira amortizacijske metode, ki vpliva na izkazani dobiček podjetja. Tudi življenjske dobe osnovnih sredstev so le ocene. Transakcije so bile lahko izvedene na različne načine. Primer je obravnavo lizingov. Finančni lizingi so v sredstvih in obveznostih, operativni pa niso. Podobno so razlike med dobički med obema oblikama lizingov (Guenther, 2005, str. 12 in 13).

Usklajenost z računovodskimi standardi še ne zagotavlja, da so računovodska poročila visoke kakovosti, to je le predpogoj. Standardi namreč omogočajo veliko izbiro pri uporabi različnih metod. Pogosto se izbere tista metoda, v luči katere je podjetje videti boljše, namesto da bi izbrali metodo, ki odstranjuje negotovost in tveganje. Naslednje postavke so ene izmed možnosti, ki vodstvom omogočajo manevrski prostor (Miller & Bahnsen, 2002, str. 73–76):

- **Zaloge:** Vodstva lahko pri vrednotenju metod izberejo metodo LIFO (angl. *Last In First Out*) ali FIFO (angl. *First In First Out*). Izbira močno vpliva na rezultat računovodskih poročil. MRS zahteva, da se v izkazu poslovnega izida uporabi metoda LIFO, če je uporabljen za davčne namene. To povzroči, da so rezultati slabši kot pri uporabi metode FIFO. Pri uporabi metode FIFO pa so bodoči denarni tokovi manjši. Zato se pogosto uporablja metoda FIFO, ki skrbi bolj za lepšo gospodarsko sliko o podjetju kot za delničarja.
- **Amortizacija:** Pri izračunu, kako se sredstva uporabljajo, ima računovodja največjo fleksibilnost. Standardi zahtevajo, da računovodje ocenijo, kako dolgo bo sredstvo v uporabi in za koliko ga bodo lahko prodali na koncu tega obdobja. Nato se izbere ena izmed metod: proporcionalna ali pospešena amortizacija. Zgodovinski stroški se razporedijo med napovedana bodoča obdobja. Takšen način vodstvom omogoča veliko manevrskega prostora pri merjenju stroškov za računovodska poročila.

- **Zunajbilančne postavke:** Osnovna ideja zunajbilančnih postavk je, da te omogočajo vodstvom, da zadolžijo podjetje, ne da bi zabeležile obveznost v bilanci stanja. Cilj je lahko spremeniti računovodske izkaze tako, da je donos na sredstva nižji, kot bi bil v luči tveganja dodatnega dolga. Ravno tako zunajbilančne postavke vodijo do nepopolnih računovodskih izkazov. Tipični primeri so vstopi v operativne lizinge namesto priznavanja v sredstvih in obveznostih. Pogosto se zgodi, da obveznosti pokojninskega sklada podjetja niso v celoti priznane v obveznostih. Primeri so tudi nekonsolidirane hčerinske družbe.

V osnovi lahko vodstvo podjetja investorjem in posojilodajalcem ponudi le 2 stvari:

- priložnosti za bodoče denarne tokove,
- informacije o teh priložnostih.

S tem bodo vodstva podjetij vedno bolj učinkovito tekmovala za kapital na kapitalskem trgu. Z dvigom cen delnic bodo tudi dvigovala vrednost za delničarje. Kapital se ne more pridobiti z informacijami, ki ne opisujejo, so nezanesljive, se izogibajo vsebini, zavajajo ali so drugače nizke kakovosti. Če ima podjetje dobre možnosti za denarni tok, je treba posredovati neposredne, zanesljive in popolne informacije, ki opisujejo ta potencial z zadostnimi podrobnostmi in jasnostjo. Pod temi pogoji je mogoče zagotoviti vsa potrebna sredstva za pravilno ceno za tveganje, povezano s podjetjem. V tem primeru so zagotovljene največje možne ugodnosti vodstvu, zaposlenim, investorjem, posojilodajalcem in gospodarstvu (Miller & Bahnson, 2002, str. 4 in 5).

Podatki, ki se pojavijo v medijih, so zmeraj prestari, da bi jih uporabil kak investitor, da bi pridobil donos ali se izognil izgubi. Niti internet ni izboljšal te situacije. Ti podatki so smiselni le za tiste, ki nimajo drugih virov informacij. Analitiki, ki predelajo največ informacij iz računovodskih poročil, se usmerijo na nekaj podjetij. O podjetju bi morali vedeti toliko kot njegovo vodstvo. Ravno tako imajo največji dostop do siceršnjih kanalov o podatkih o podjetju. To bi jim moralo omogočiti prednost pred ostalimi analitiki, ki niso toliko specializirani. Pravila zahtevajo, da morajo vodstva razkriti podatke vsem udeležencem na trgu hkrati. Naslednji v hierarhiji so strokovnjaki za različne panoge, ki ne vedo toliko o posameznih podjetjih kot specializirani analitiki. Še slabše so informirani svetovalci za različne sklade, naslednji na lestvici pa so finančni svetovalci, kot so različni borzni posredniki in svetovalci, ki prejemajo provizije. Povsem na dnu so individualni investitorji, vendar so z zahtevo, da so računovodska poročila javna, prednostna stranka regulatorjev (Miller & Bahnson, 2002, str. 35–38).

1.5 Računovodski izkazi

Računovodstvo je posredovanje informacij o sredstvih in obveznostih do sredstev (Alexander & Britton, 2002, str. 3). Delničarji so zainteresirani za 2 vrsti informacij: periodično želijo podatke o tem, kaj podjetje, v katero so investirali, poseduje, kar opisuje bilanca stanja, in o tem, koliko nove vrednosti je bilo ustvarjeno v proizvodnem procesu, kar opisuje izkaz poslovnega izida. Posojilodajalce zanimajo podatki o zmožnosti podjetja, da vrne denar, ki si ga je izposodilo. Tako delničarji kot posojilodajalci želijo vedeti več o načrtih podjetja. Računovodenje je način poročanja o teh podatkih. Poročanje pa poteka tudi z zaposlenimi, poslovnim partnerjem in vodstvom podjetja (Stolowy & Lebas, 2002, str. 7 in 8).

ASB je vzpostavil, da je naloga računovodskih izkazov dati podatke o gospodarskem položaju, zmogljivosti in zmožnosti podjetja, ki so uporabni za široki krog uporabnikov in njihove gospodarske odločitve. ASB se zaveda, da potreba vseh uporabnikov po podatkih ni zadoščena le z računovodskimi izkazi. Vse zanimajo gospodarski položaj, zmogljivosti in prilagodljivosti podjetja kot celote. To pušča odprto, kateri uporabniki so primarni. Stališče ASB je, da ker so investitorji lastniki tveganega kapitala, računovodski izkazi, ki zadostijo njihovim potrebam, zadoščajo tudi potrebam ostalih uporabnikov. Računovodski izkazi kažejo tudi odgovornost vodstva, ki so mu bila zaupana sredstva. Ravno tako so pomembni za lastnike delnic. Gospodarske odločitve ravno tako zahtevajo oceno zmožnosti podjetja, da generira denar, in njeno verjetnost. ASB verjame, da uporabniki lažje delajo ocene, če imajo na voljo podatke, ki se osredotočajo na gospodarski položaj, zmogljivosti in denarni tok podjetja. Denarni tokovi naj vsebujejo reference na dobiček. Ti podatki so potrebni za oceno sprememb v sredstvih, ki jih bo podjetje imelo v prihodnosti, kar je pomembno za napovedovanje denarnih tokov v prihodnosti iz obstoječih sredstev (Elliott & Elliott, 2004, str. 22 in 23).

MRS 1 iz leta 1997 v členu 7 določa, da celotno množico računovodskih izkazov predstavljajo naslednji deli (Stolowy & Lebas, 2002, str. 91 in 92; Racunovodja.com, 2011, MRS 1; Lex Europa, 2011):

- bilanca stanja;
- izkaz poslovnega izida;
- izkaz sprememb lastniškega kapitala, ki kaže, ali vse spremembe lastniškega kapitala ali spremembe lastniškega kapitala, ki ne izhajajo iz kapitalskih transakcij z lastniki kapitala;
- izkaz denarnih tokov;
- pojasnila, ki obsegajo pregled vseh pomembnih računovodskih usmeritev in drugo pojasnjevalno gradivo.

Različne države so pred MRS zahtevale različne oblike ključnih računovodskih izkazov (Stolowy & Lebas, 2002, str. 92).

Računovodski postopki morajo zagotoviti, da (Stolowy & Lebas, 2002, str. 165):

- so vsi podatki relevantni glede na opis zmogljivosti podjetja;
- se opisi vseh transakcij dajo preveriti iz izvirnih dokumentov;
- je struktura podatkov v glavni knjigi relevantna za poslovni model vodstva in za njegove potrebe za odločanje;
- se pomembni podatki dajo hitro videti v glavni knjigi.

Posledica internacionalizacije letnih poročil je potreba po zmanjšanju razlik med računovodenji v posameznih državah. Načeloma sta v teku 2 procesa: standardizacija in harmonizacija. Standardizacija zahteva skupna pravila, harmonizacija pa dovoljuje nekatere nacionalne posebnosti, vendar v istem okviru (Elliott & Elliott, 2004, str. 762).

Argumenti v podporo standardom so naslednji (Elliott & Elliott, 2004, str. 764):

- **Primerljivost.** Računovodski izkazi naj omogočijo uporabnikom, da napovedujejo denarne tokove in ocenijo sposobnosti vodstva podjetja. Za to so potrebni podatki, ki so standardizirani.
- **Verodostojnost.** Računovodska stroka bi izgubila kredibilnost, če bi bil rezultat odvisen od izbrane računovodske politike.
- **Vpliv.** Razvoj računovodskih standardov je pozitivno vplival na predlagane računovodske politike.
- **Disciplina.** Podjetja, ki se ne bodo držala standardov, bodo kaznovali finančni trgi, ker lahko investitorji v takšna podjetja kratkoročno doživijo izgubo. Obstoj standardov omogoča računovodjem in revizorjem, da določijo, ali so določene računovodske politike sprejemljive.

1.6 Kakovost računovodskih izkazov in računovodska načela

Računovodsko poročanje je uporabno do mere, do katere omogoča uporabnikom odločanje. Računovodska informacija ima vrednost le, če pomaga k dobrim odločitvam. Informacija, ki zelo pomaga pri odločitvah, je visoke kakovosti. Kakovost je odvisna od računovodskih standardov, ki so v veljavi, in kakovosti računovodskega poročanja posameznega podjetja. Najbolj koreliran podatek z vrednostjo delnice je neto dobiček podjetja. Zanesljivi podatki so tisti, ki so pravilni, natančni in niso podvrženi napakam. Visoko kakovostni podatki so zanesljivi in relevantni. Prednosti proizvajanja računovodskih informacij morajo biti večje kot njihovi stroški. Prednosti računovodskih podatkov prihajajo iz koristnosti pri odločanju. To koristnost je težko meriti. Načeloma bi

morali izmeriti učinek boljše odločitve zaradi računovodske informacije. Poleg tega ima podjetje kot celota ugodnosti zaradi računovodskega poročanja, predvsem zaradi učinkovitejše uporabe kapitala v gospodarstvu (Guenther, 2005, str. 5–12).

Dokument, ki je v Veliki Britaniji leta 1975 zgodovinsko definiral kakovost računovodstva, je poročilo o podjetjih (angl. *Corporate report*), ki identificira 7 lastnosti informacij, da bi bile te zanesljive, ter vpeljuje: relevantnost, razumljivost, zanesljivost, celotnost, objektivnost, pravočasnost in primerljivost (Alexander & Britton, 2002, str. 13 in 14).

Celovito obvladovanje kakovosti (angl. *Total Quality Management*) na primer uči, da ne le da poizkušamo biti boljši od konkurence, ampak poizkušamo biti najboljši, kar smo lahko. To velja tudi za računovodska poročila (Miller & Bahnson, 2002, str. 41).

V Sloveniji so bili do 1. 1. 2007 za zavarovalnice v veljavi SRS, ki povzemajo mednarodne uveljavljene prakse. V 5. poglavju Uvoda v SRS (»Temeljne računovodske predpostavke in kakovostne značilnosti računovodenja«) piše: »Kakovostne značilnosti računovodskih izkazov in s tem tudi celotnega računovodenja so predvsem razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost.«

Razumljivost »pomeni ne samo, da uporabniki računovodskih izkazov lahko razumejo postavke v njih, temveč tudi, da je mogoče ugotoviti pomen kontov in knjižb v njih. Računovodski izkazi so razumljivi, če jih uporabniki, ki dovolj dobro poznajo poslovno in gospodarsko delovanje in računovodstvo ter dovolj prizadevno proučujejo informacije, razumejo brez težav.«

Ustreznost »pomeni, ne samo da imajo postavke v računovodskih izkazih zaželeno, potrebne in koristne lastnosti, značilnosti, temveč tudi da konti in knjižbe na njih ustrezajo določenemu namenu in pravilom. Na ustreznost postavk vplivata njihova vrsta in bistvenost, bistvenost pa je odvisna od velikosti posamezne postavke ali napake, ocenjene v posameznih okoliščinah oziroma opustitve ali napačne predstavitve posamezne postavke. Informacije so ustrezne, če pomagajo uporabnikom sprejemati oziroma popravljati ali potrjevati poslovne odločitve. Informacije so bistvene takrat, ko lahko njihova opustitev ali napačna navedba vpliva na poslovne odločitve uporabnikov, zasnovane na računovodskih izkazih.«

Zanesljivost »pomeni, ne samo da postavke v računovodskih izkazih ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter da zvesto predstavljajo tisto, o čemer trdijo, da predstavljajo, ali za kar se lahko upravičeno domneva, da predstavljajo, temveč tudi da so konti in knjižbe na njih popolni in zanesljivi. Informacije morajo biti popolne glede bistvenosti. Zanesljivost zahteva še upoštevanje prednosti vsebine pred obliko. Zahteva po dajanju prednosti vsebine pred obliko pa opozarja, da je treba poslovne dogodke

obravnavati v skladu z njihovo vsebino in v denarni enoti izraženo resničnostjo, in ne zgolj glede na njihovo pravno obliko.«

Primerljivost »pomeni, ne samo da je zaradi metodične enotnosti mogoče primerjati postavke v računovodskih izkazih istega podjetja za različna leta ali postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij, temveč tudi, da so konti in knjižbe na njih metodično enotni tako v posameznem podjetju kot v različnih podjetjih. Poenotenje pa ne sme postati ovira za uvajanje boljših rešitev, ki jih prinašajo SRS (2006).«

V Pojasnilu 4 Uvoda v SRS (Slovenski računovodski standardi, 2006) so definirane kakovostne lastnosti, ki sem jih predstavil v prejšnjih poglavjih: »Skladno s 5. točko Uvoda v slovenske računovodske standarde (2006) so kakovostne značilnosti računovodskih izkazov njihova razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost. Na ustreznost postavk vpliva njihova bistvenost (pomembnost). Znesek je bistven, če opustitev njegovega pripoznanja lahko vpliva na poslovne odločitve uporabnikov, ki temeljijo na računovodskih izkazih. Naravo in stopnjo bistvenosti opredeli podjetje v svojih aktih.« SRS so bili v veljavi za zavarovalnice, ki niso kotirale na borzi, do leta 2006.

Ustreznost, primerljivost, razumljivost in zanesljivost s sklicevanjem na MRS navajajo tudi domači članki (Novak, 2007, str. 10). »Če naj bodo informacije koristne, morajo biti ustrezne za odločevalne potrebe uporabnikov. Informacije imajo lastnost ustreznega, če vplivajo na poslovne odločitve uporabnikov, tako da jim pomagajo ovrednotiti pretekle, sedanje in prihodnje dogodke, oziroma če jim pomagajo potrditi ali popraviti njihove lastne pretekle ocene.« (Novak, 2007, str. 11). »Če naj bodo informacije koristne, morajo biti zanesljive. Informacije so zanesljive, če ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter če se uporabniki lahko zanesejo, da zvesto predstavljajo tisto, kar trdijo, da predstavljajo, ali za kar se upravičeno domneva, da predstavljajo.« (Novak, 2007, str. 11). »Ravnotežje med koristmi in stroški je bolj omejitvev kot kakovostna značilnost. Koristi, ki jih dajejo informacije, morajo biti večje od stroškov, ki so povezani z njihovim pridobivanjem, vendar je to stvar presoje.« (Novak, 2007, str. 11 in 12). »Pogosto se trdi, da računovodski izkazi resnično in pošteno prikazujejo oziroma pošteno prikazujejo gospodarski položaj, uspešnost in spremembo finančnega položaja podjetja. Okvirna navodila UOMRS (opomba: v tem magistrskem delu: IASB) se sicer ne ukvarjajo neposredno z zamislimi te vrste, vendar so posledica uporabe glavnih kakovostnih značilnosti in ustreznih računovodskih standardov po navadi računovodski izkazi, ki ponujajo tisto, kar sicer razumemo kot resnično in pošteno prikazovanje oziroma pošteno predstavljanje omenjenih informacij. V 13. členu MRS 1 'Predstavljanje računovodskih izkazov' pa je navedeno da morajo računovodski izkazi pošteno izkazovati finančno stanje, finančno uspešnost (angl. *financial performance*) in denarne tokove podjetja ter da ustrezna uporaba mednarodnih računovodskih standardov in morebiti potrebna dodatna razkritja dajo v skoraj vseh okoliščinah računovodske izkaze, ki dosegajo pošteno predstavitev (angl. *fair presentation*).« (Novak, 2007, str. 12).

V Uvodu v SRS (Slovenski računovodski standardi, 2006) so opisana načela, ki so v veljavi po SRS. Na prvi in drugi strani Uvoda v SRS piše: »Domača teoretska zamisel računovodenja je predstavljena v kodeksu računovodskih načel. Ta je bil prvokrat oblikovan in sprejet leta 1972, v zadnji dopolnjeni obliki pa ga je sprejel strokovni svet Inštituta 22. marca 1995. SRS izhajajo iz tega splošnega domačega teoretskega okvira. Računovodska načela obravnavajo pojmovanje računovodenja, obdelujejo njegove temeljne značilnosti ter so podlaga za računovodske usmeritve v zvezi z vsebino in merjenjem gospodarskih kategorij ter njihovim računovodskim izkazovanjem in pojasnjevanjem, računovodski standardi pa podrobneje obdelujejo računovodska načela glede metod zajemanja in obdelovanja računovodskih podatkov, oblikovanja in predstavljanja računovodskih informacij ter hrambe računovodskih podatkov in informacij.«

V 5. poglavju Uvoda v SRS piše: »Temeljni računovodski predpostavki sta **upoštevanje nastanka poslovnih dogodkov** in **upoštevanje časovne neomejenosti podjetja**. Prva predpostavka pomeni, da je treba računovodske izkaze sestavljati na podlagi računovodenja, ki je zasnovano na temeljnih poslovnih dogodkih. Pri takšnem računovodenju se poslovni dogodki pripoznajo, ko se pojavijo, in ne šele ob plačilu; zapisujejo se v računovodske razvide in o njih se poroča v računovodskih izkazih obdobja, na katero se nanašajo.« Ter: »Druga predpostavka pomeni, da je treba računovodske izkaze sestavljati, kot da bo podjetje nadaljevalo poslovanje v dogledni prihodnosti in kot da nima niti namena niti potrebe, da bi ga povsem ustavilo ali pomembno skrčilo; pri računovodenju, ki izhaja iz te predpostavke, morajo biti gospodarske kategorije ovrednotene drugače, kot bi bile, če bi podjetje opustilo poslovanje.« V pojasnilu 2 piše: »Pripoznavanje sredstev v knjigovodskih razvidih in posledično v računovodskih izkazih se odpravi, če podjetje sredstev ne obvladuje več in iz njih ne pričakuje gospodarskih koristi.«

Pošteno predstavljanje je MRS 1 v slovenskem prevodu (Racunovodja.com, 2011, MRS 1) definiral v točki 13 6. poglavja: »Računovodski izkazi morajo pošteno prikazovati finančno stanje, finančno uspešnost in denarne tokove podjetja. Pošteno predstavljanje pomeni prikazovanje dejanskih učinkov transakcij, drugih poslovnih dogodkov in stanj v skladu z opredelitvami in pripoznavalnimi sodili za sredstva, obveznosti, prihodke in odhodke iz Okvirnih navodil. Uporaba mednarodnih standardov računovodskega poročanja (MSRP) in morebitna dodatna razkritja, če so potrebna, naj bi postregla z računovodskimi izkazi, ki resnično prikazujejo dejansko stanje.«

Načelo o neomejenosti delovanja podjetja je v slovenskem prevodu MRS 1 (Racunovodja.com, 2011, MRS 1) v točki 23 6. poglavja: »Ko ravnateljstvo pripravlja računovodske izkaze, mora oceniti sposobnost podjetja za nadaljevanje delovanja. Računovodski izkazi morajo biti pripravljeni ob predpostavki časovne neomejenosti

delovanja podjetja, razen če namerava ravnateljstvo podjetje likvidirati ali zaustaviti poslovanje ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.«

Obračunsko načelo je v slovenskem prevodu MRS 1 (Racunovodja.com, 2011, MRS 1) v točki 25 6. poglavja: »Podjetje mora pripravljati svoje računovodske izkaze, razen informacije o denarnih tokovih, z uporabo obračunske podlage v računovodstvu.«

Doslednost predstavljanja je v slovenskem prevodu MRS 1 (Racunovodja.com, 2011, MRS 1) v točki 27 6. poglavja: »Predstavljanje in razvrščanje postavk v računovodskih izkazih mora biti enako iz obdobja v obdobje, razen če (a) se zaradi pomembne spremembe narave poslovanja podjetja ali ob pregledu njegovih računovodskih izkazov izkaže, da bi bilo ob upoštevanju sodil za izbiro in uporabo računovodskih usmeritev iz MRS 8 drugačno predstavljanje ali razvrščanje primernejše ali (b) standard ali pojasnilo zahteva spremembe v načinu predstavljanja.«

Bistvenost (ali materialnost) je v slovenskem prevodu MRS 1 (Racunovodja.com, 2011, MRS 1) v točki 29 6. poglavja: »Vsaka bistvena skupina, sestavljena iz podobnih postavk, mora biti v računovodskih izkazih predstavljena posebej, razen če so nebistvene.« V točki 31 pa: »Načelo bistvenosti pomeni, da določene zahteve po razkritju, določene v standardu ali pojasnilu, ni treba izpolniti, če informacija ni bistvena.«

Opaziti je, da so zahteve tuje literature po kakovosti obsežnejše od teh, ki jih definirajo Uvod v SRS in MRS.

Alexander in Britton (2002) menita, da se to da dodatno opisati. Kakovostne lastnosti so tiste, ki naredijo računovodske izkaze uporabne za uporabnike. 4 osnovne kakovostne lastnosti so: razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost, ki jih definirata podobno kot Uvod v SRS, poleg tega pa navajata še dodatne kakovostne lastnosti, kot so (Alexander & Britton, 2002, str. 144):

Verodostojna predstavitev. Da so podatki zanesljivi, morajo verodostojno predstavljati transakcije in ostale dogodke. Tako naj na primer bilanca stanja predstavi vse transakcije in dogodke, ki imajo posledico v sredstvih, obveznostih ali kapitalu podjetja ob presečnem datumu. Večina podatkov vsebuje tveganje, da ti podatki niso verodostojen opis tega, kar opisujejo. Vzrok ni pristranskost, ampak težave v predstavitvi transakcij in ostalih dogodkov ter pri uporabi merskih tehnik, ki prenašajo sporočila o teh transakcijah in dogodkih. V določenih primerih so meritve gospodarskih učinkov tako negotove, da jih podjetja ne priznavajo v svojih računovodskih poročilih (Alexander & Britton, 2002, str. 145 in 146).

Vsebina nad obliko. Če naj podatki verodostojno predstavljajo transakcije in ostale dogodke, je pomembno, da so predstavljeni glede na svojo vsebino, ne pa le glede na

pravno obliko. Vsebina podatkov ni zmeraj konsistentna z njihovo pravno obliko. Primer je, da je podjetje prodalo neko sredstvo drugi pravni osebi, tako da dokumentacija pravno last prenaša na drugo osebo, vendar podjetje še kljub temu naprej gospodarsko uporablja to sredstvo. Poročilo o prodaji v tem primeru ne bi verodostojno prenašalo dejanskega stanja (Alexander & Britton, 2002, str. 146).

Nevtralnost. Da so podatki v računovodskih izkazih zanesljivi, morajo biti nevtralni, to pomeni brez pristranskosti. Računovodski izkazi niso nevtralni, če izbor njihove predstavitve vpliva na odločanje in presojo z namenom vnaprej izbranega rezultata (Alexander & Britton, 2002, str. 146).

Preudarnost. Pripravljalci računovodskih izkazov morajo upoštevati negotovosti, kot so izterjava terjatev, verjetna uporabna doba obrata in opreme ter število garancijskih terjatev. Takšne negotovosti se priznavajo z razkrivanjem njihove narave in uporabe preudarnosti pri njihovem priznavanju. Preudarnost je vključitev previdnosti v premisleke, potrebne za ocene, tako da sredstva ali prihodki niso preveliki ali obveznosti in stroški niso premajhni. Koncept preudarnosti pa ne dovoljuje oblikovanja skritih rezerv ali prevelikih rezervacij, namenskih premajhnih sredstev in prihodkov ali premajhnih obveznosti ali stroškov, sicer računovodski izkazi ne bi bili nevtralni in ne bi bili zanesljivi (Alexander & Britton, 2002, str. 146).

Celotnost. Da so podatki v računovodskih izkazih zanesljivi, morajo biti popolni, brez omejitev zaradi stroškov ali materialnosti. Izognitev razkritju lahko vodi k napačnim ali zavajajočim sklepom, zato je lahko nezanesljivo in pomanjkljive relevantnosti (Alexander & Britton, 2002, str. 146).

Pravočasnost. Če obstaja neprimerna zakasnitev pri poročanju o nekih podatkih, ti lahko izgubijo relevantnost. Vodstvo mora tehtati med relativnimi prednostmi pravočasnega poročanja in oskrbo uporabnikov z zanesljivimi podatki. Da se podatki dajo na voljo pravočasno, je pogosto treba poročati, preden so znane vse okoliščine neke transakcije ali dogodka, kar pa krni zanesljivost poročanja. Obratno pa, če je poročanje zakasnelo, dokler so vse okoliščine znane, je lahko zelo zanesljivo, vendar z le malo koristmi za uporabnike, ki so medtem že sprejeli odločitve. Da dosežemo ravnovesje med relevantnostjo in zanesljivostjo, je najpomembnejši premislek ta, kako zadostiti potrebam uporabnikov, ki sprejemajo ekonomske odločitve (Alexander & Britton, 2002, str. 147).

Ravnovesje med prednostmi in stroški. Ravnovesje med prednostmi in stroški je prej omejitev kot pa kakovostna lastnost. Prednosti, ki jih dobimo iz podatkov, naj bodo večje kot stroški, potrebni za njihovo pridobitev. Ocena prednosti in stroškov je stvar presoje. Prednosti lahko uživajo tudi drugi uporabniki kot ti, za katere so bili podatki pripravljeni. Na primer: podatki za posojilodajalce lahko znižajo stroške kreditiranja podjetja. Zato je težko pripraviti oceno stroškov in prednosti za posamezne primere. Pripravljalci

računovodskih izkazov, in tudi pisci standardov, naj se zavedajo te omejitve (Alexander & Britton, 2002, str. 147 in 148).

Ravnovesje med kakovostnimi lastnostmi. V praksi je pogosto treba najti ravnovesje med kakovostnimi lastnostmi, da se dosežejo cilji računovodskih izkazov. Relativna pomembnost kakovostnih lastnosti je stvar strokovne presoje računovodje (Alexander & Britton, 2002, str. 148).

Prava in poštena predstavitev. Računovodski izkazi so tisti, ki prikazujejo pravo in pošteno sliko, gospodarski položaj, zmogljivost in spremembe v gospodarskem položaju podjetja. Uporaba osnovnih kakovostnih lastnosti in primernih računovodskih standardov pripelje do računovodskih izkazov, ki dajejo prave in poštene podatke o podjetju (Alexander & Britton, 2002, str. 148).

Denarno merjenje je dogovor, ki pravi, da računovodje merijo le dejstva, ki se dajo izraziti z denarjem. Dejstva, ki se ne dajo izraziti z denarjem, računovodje ignorirajo. Pogosto se omenja, da so zaposleni največji kapital podjetja. Vzrok, da se ne pojavijo v bilanci stanja, je ta, da se zaposlenim ne da pripisati denarnega zneska, da bi se izrazili kot vir ali sredstvo v denarju. Zato tega računovodstvo niti ne poskuša. Se pa izraža odnos do zaposlenih z družbeno odgovornostjo (Alexander & Britton, 2002, str. 18).

Časovna neomejenost je pomemben dogovor, ki, če ni nasprotnih razlogov, predvideva, da se bo poslovanje podjetja neomejeno nadaljevalo. Ta predpostavka ima pomemben vpliv na določanje nekaterih postavk v bilanci stanja. Predvidevamo lahko na primer, da bodo zaloge prodane med poslovanjem podjetja. Še bolj očiten primer je, da dovoljuje amortizacijo sredstev. Če amortiziramo na primer na 10 let, potem pričakujemo, da bo sredstvo koristno za podjetje še isto obdobje. To predpostavko lahko uporabimo le, če predvidevamo, da bo podjetje poslovalo še vsaj 10 let. Ta predpostavka še ne pomeni, da predvidevamo, da bo podjetje tudi dobičkonosno 10 let. Predvidevamo le, da podjetje ne bo prenehalo poslovati (Alexander & Britton, 2002, str. 19).

Konservativizem je računovodska praksa priznavanja vseh možnih izgub, ne pa tudi pričakovanih dobičkov. To vodi k podcenjevanju dobičkov in podcenjevanju sredstev, ne da bi se podcenjevale tudi obveznosti. Računovodske knjige poizkušajo nakazati trenutno stanje – bilanco stanja – in stopnjo uspeha v računovodskem obdobju – izkaz poslovnega izida. To zahteva od računovodje, da ne preceni uspeha podjetja. Ker popolna natančnost ni mogoča, se mora računovodja izogniti precenjevanju, in tudi namenskemu podcenjevanju. To zahteva, da podobne postavke, ki so nekatere negativne in druge pozitivne, ne smejo biti obravnavane na enak način (Alexander & Britton, 2002, str. 19).

Konsistentnost je praksa uporabe istih računovodskih pravil, metod in postopkov v podobnih primerih. Ta dogovor naj bi preprečil kratkoročne manipulacije poročanih rezultatov ter poenostavil primerjavo podjetja v različnih računovodskih obdobjih in

primerjavo med podjetji. Vendar konsistentnost ni nad upoštevanjem računovodskih pravil. Ko je na voljo več alternativ, pa je treba konsistentnost uporabiti in se je držati iz leta v leto. Amortizacijske metode za podobna sredstva so očiten primer (Alexander & Britton, 2002, str. 20).

Pomembnost je statistični koncept, ki pravi, da nepomembnim postavkam ni treba dati istega poudarka kot pomembnim postavkam. Nepomembne postavke so tiste, ki najverjetneje ne bodo vplivale na odločanje v podjetju. Vendar lahko zapletejo izkaze in njihova podrobna obravnava zahteva čas in denar. Primer je obravnava majhnih postavk kot stroškov namesto sredstev (Alexander & Britton, 2002, str. 20).

Objektivnost je dogovor, ki pravi, da bi usposobljeno osebje, ki bi delovalo neodvisno, razvilo podobne mere in sklepe iz istih podatkov, ki so na voljo. Računovodski podatki naj bodo preverljivi. Zato je treba delati s toliko dejstvi, kot je to mogoče. Določeni stroški, kot je na primer cena v pogodbi, so preverljivi, kar ustreza dogovoru o objektivnosti, kot nasprotje subjektivnosti, ki je osebna ocena. Objektivnost je lahko izražena tudi kot stopnja soglasja med različnimi neodvisnimi stališči, lahko pa odloča tudi večina. Preverljivost je zelena lastnost v računovodstvu (Alexander & Britton, 2002, str. 20 in 21).

Realizacija prihodka. Sredstvo, ki ga je nabavilo podjetje, je po navadi knjiženo po nabavni ceni in temelji na tržni transakciji. Ko je sredstvo prodano, moramo knjižiti prodajno ceno. Razlika je dobiček ali izguba. Kdaj ocenimo, da je bil dosežen dobiček? Prihodek zabeležimo, čim je objektivno na voljo ali pa je vrednost sredstva za prodajo dokaj verjetna (Alexander & Britton, 2002, str. 21).

Usklajevanje (angl. *matching*). Mehanizem za beleženje izgube je odstranitev stroška iz računovodskih izkazov. Kdaj sredstvo pridobi vrednost in kdaj je treba beležiti strošek za pridobitev vrednosti? Dogovor usklajevanja pravi, da je določanje dobička proces, ki povezuje strošek s pridobivanjem prihodka. Ko je sredstvo porabljeno, postane strošek. Trenutek, v katerem sredstvo štejemo za porabljeno, je takrat, ko priznamo prihodek iz njegove uporabe. Proces je zato naslednji: ugotovimo, kdaj smo imeli prihodek iz dejavnosti, in nato povežemo strošek s tem prihodkom. Zato je to trenutek, ko mora računovodja knjižiti tako prihodek kot strošek (Alexander & Britton, 2002, str. 21 in 22).

Slabo računovodsko poročanje povzroči, da kapitalski trgi ne vedo, kaj se dogaja, kaj se je zgodilo in kaj se lahko zgodi. Nepopolne informacije povzročijo izločitve, slabe interpretacije ali majhno zaupanje. Četudi vodstva podjetij govorijo resnico, jim nihče ne bo verjel, če je zaupanje v poročila slabo. Z negotovostjo o preteklosti in sedanjosti udeleženci na kapitalskem trgu ne morejo napovedati bodočih denarnih tokov. To povzroči tveganje za investitorje in posojilodajalce. Če sta 2 naložbeni priložnosti enaki po pričakovanih denarnih tokovih ter ima 1 več negotovosti in tveganja, bodo naložbeniki zahtevali večji donos, da kompenzirajo negotov rezultat, sicer bi bila naložba iracionalna.

Za več tveganja investitorji ne bodo plačali višje cene. Če investitorji in posojilodajalci zahtevajo višji donos od podjetja, so vodstva podjetij soočena z višjo ceno kapitala. Po ekonomski teoriji je tržna vrednost terjatve ali delnice sedanja vrednost bodočih denarnih tokov, ki so diskontirani po pričakovani stopnji donosa. Tako je s čim višjo stopnjo donosa nižja vrednost bodočih denarnih tokov. To pomeni, da so tržne vrednosti delnic zmanjšanje, če delničarji in posojilodajalci zahtevajo višjo stopnjo donosa. Pogled je možen tudi z optimističnega zornega kota (Miller & Bahnson, 2002, str. 6–8):

- bolj popolne informacije zmanjšujejo negotovost;
- manj negotovosti zmanjšuje tveganje za investitorje in posojilodajalce;
- pri zmanjšanem tveganju so investitorji in posojilodajalci zadovoljni z nižjo stopnjo donosa;
- nižja stopnja donosa pomeni nižjo ceno kapitala in podjetje ima višjo ceno delnic.

Prakse, ki naj bi se jim pri računovodskem poročanju izogibali, so po Millerju in Bahnsonu (2002, str. 13–26):

- **Podcenjevanje kapitalskih trgov:** Kapitalski trg ni le pasiven opazovalec dogajanja, ki le absorbira računovodska poročila. Kapitalski trg dobiva informacije tudi iz drugih virov. Posledici sta lahko zmanjšano povpraševanje in padec cen delnic.
- **Dajanje netočnih podatkov:** Pogosto se zgodi, da so podatki v letnih poročilih predstavljeni na zamegljen način. Takšno vodstvo povzroči več negotovosti in dviguje svoje stroške kapitala. Slabo poročanje bo povzročilo, da bo trg ocenil večje tveganje za podjetje, kot je potrebno. Ko bo pravi podatek prišel na plano, bo vodstvo izgubilo tudi zaupanje. Kot pravi Warren Buffet, da če ne razume opomb v računovodskih poročilih, domneva, da vodstvo ne želi, da razume, in zato ne bo investiral v to podjetje.
- **Prevelik obseg podatkov:** Takšen način je zamegljevanje z željo, da se bralci računovodskih poročil posvetijo le dobrim novicam. To je strategija, ki se uporablja pri proizvodih in storitvah. Ko ste v dvomu, povejte celo zgodbo. Vodstva podjetij, ki bodo to storila, bodo nagrajena, saj bodo udeleženci kapitalskega trga sicer mislili, da je situacija še slabša. Ravno tako avtorji kakovostnega računovodskega poročanja QFR (angl. *Quality Finance Reporting*, v nadaljevanju QFR) mislijo, da bodo interesne skupine takšna vodstva nagradila.
- **Glajenje podatkov:** Pogosto vodstvo v letnih poročilih želi zgladiti podatke, predvsem v dobičku in njegovih komponentah. Res je, da spremenljivost v podatkih kaže na operativno tveganje, ki vpliva na bodoče denarne tokove podjetja. Posledica tveganja so nižje cene delnic. Vendar se operativnega tveganja ne da izločiti le z odstranitvijo spremenljivosti iz letnih poročil, ne da bi karkoli storili, da se odpravi dejansko operativno tveganje. Ravno tako se prihodki zadržijo, če ima prodajalec še obveznosti do kupca. Podobno je z aktuarskimi ocenami pri pokojninskem računovodstvu.

- **Minimalno poročanje:** Če vodstva objavljajo le minimalne podatke, zahtevane po standardih, je rezultat gotovo nepopolna informacija v računovodskih poročilih, kar vodi k nižjim cenam delnice. Smiselna je analogija z minimalnimi zahtevami za proizvode in storitve, kar ne bi maksimiralo prodaje. Vendar to ne pomeni, da je treba objaviti množice neorganiziranih podatkov.
- **Minimalno revidiranje:** Na revidiranje se pogosto gleda kot le na dodatne stroške, potrebne za usklajenost z zakonodajo. Pogosto se tudi iščejo revizorji, ki bodo dali pozitivno mnenje na nedoslednosti za najnižjo mogočo ceno. Izguba neodvisnosti revizorja povečuje negotovost in ceno delnice. Bistvo revidiranja je, da ustvarja vrednost z zmanjšanjem negotovosti za investitorje. Z učinkovitim revidiranjem se zmanjša cena kapitala. Obratni učinek se lahko zgodi, če z zmanjšanjem stroškov za revidiranje revizor zmanjša svoje procedure. Pri filozofiji QFR se je treba vprašati, ali so računovodska poročila primerna za odločitev o investiranju in kaj se da storiti, da postanejo bolj uporabna. Zato se revidiranje ne sme ustaviti pri minimalni usklajenosti s standardi.
- **Kratkovidnost v stroških poročanja:** Mnoga vodstva se osredotočajo le na stroške priprave računovodskega poročila, ne pa na prednosti, ki jih takšna poročila prinašajo. Težava je v tem, da se računovodsko poročanje pogosto obravnava kot stroškovno mesto. Pogosto je posledica zmanjševanje stroškov na račun uporabnosti računovodskega poročila. Primerjati je treba, ali spremenjeno računovodsko načelo zmanjša negotovost in s tem izboljša računovodenje. To lahko povzroči nižjo ceno kapitala. To je cilj podjetja in interesnih skupin. Mnoga vodstva ne razumejo, da lahko pridobijo z dodajanjem vrednosti k računovodskim poročilom. To ne pomeni, da je treba vložiti dodatne stroške, da bi bilo podjetje videti bolje kot podjetja s povečanim dobičkom ali manjšim dolžniškim deležem. Potrebne so dodatne informacije v letnih poročilih, saj to zmanjšuje negotovost, tveganje in ceno kapitala.

1.7 Poslovno poročilo

66. člen ZGD določa, da mora poslovno poročilo vsebovati najmanj pošten prikaz razvoja poslovanja in položaja gospodarske družbe. Družba mora poročati o vseh podatkih, ki so pomembni za bralce letnega poročila ter se nanašajo na njeno poslovanje in delovanje, niso pa predstavljeni in razkriti v drugih delih letnega poročila. Po ZGD mora poslovno poročilo vsebovati zlasti podatke o

- pomembnih poslovnih dogodkih, ki so nastopili po koncu poslovnega leta;
- pričakovanem razvoju gospodarske družbe;
- dejavnosti gospodarske družbe na področju raziskovanja in razvijanja;
- podružnicah gospodarske družbe ter
- dejavnosti podružnic gospodarske družbe v tujini.

Oblika poslovnega poročila ni predpisana. Gospodarska družba se sama odloči, kako ga bo sestavila, res pa je, da je tako poročilo tudi neke vrste izkaz ravnateljstva (uprave). Z njim predstavi svoje delo, svoje uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja in predvsem vizijo prihodnosti.

Poslovno poročilo obsega tudi poročilo ravnateljstva (uprave) in nadzornega sveta, proučitve preteklih dogajanj in stanj ter prihodnjih obetov pri poslovanju, oceno tveganj, ki jim je izpostavljena gospodarska družba, problematiko v zvezi z okoljem in zaposlovanjem, problematiko v zvezi s trajnostnim razvojem in podobno.

»Podrobneje poslovno poročilo obsega tudi razčlenitve odmikov obračunskih podatkov od sodil za njih presojanje ter oblikovanje kazalnikov.« (Turk et al., 2004, str. 722 in 723).

Po tuji literaturi poslovno poročilo vsebuje tudi področja, kot so (Eliott & Eliott, 2004, str. 200 in 201):

- poročilo o upravi, revizijski komisiji in prihodkih uprave,
- poročilo o notranjih finančnih kontrolah,
- poročilo o nadaljevanju dejavnosti podjetja (angl. *going concern*),
- revizorjevo poročilo,
- poročilo o osnovnih dejavnostih,
- verigo dobaviteljev,
- poročilo o zaposlenih in soodločanju zaposlenih,
- donacije.

Poročilo predsednika uprave naj vsebuje:

- pregled dejavnosti podjetja,
- povzetek o rezultatih podjetja,
- prioritete tekočega leta.

Operativno in finančno poročilo naj vsebuje:

- poročilo o prodaji,
- operativni rezultat.

Poleg tega se v poročilo uprave vključijo tudi (Alexander & Britton, 2002, str. 208):

- razlogi za odmike od računovodskih standardov,
- razlage materialnih razlik med trgovalnimi rezultati in napovedmi,
- analiza prihodkov po geografskih območjih in prispevki prihodkov izven Velike Britanije,

- osnovna država delovanja vsake podružnice,
- za vsako podjetje, v katerem ima podjetje vsaj 20-odstotni delež, podatki o osnovni državi delovanja, posebnosti o izdanih delnicah in kapitalu ter odstotkovni podatki o izposojenem kapitalu.

Zakonodaja v tujini, na primer v Veliki Britaniji, to podrobneje opredeljuje. V Veliki Britaniji zakon o gospodarskih družbah iz leta 1985 zahteva, da je k bilanci stanja priloženo poročilo uprave namenjeno vsem, ki bi bili vabljeni na skupščino delničarjev. Revizorji morajo preveriti, ali je poročilo uprave skladno z računovodskimi izkazi, in v nasprotnem primeru prijaviti nepravilnosti. Poročilo uprave mora biti pošten prikaz razvoja podjetja. Zakonski akti predpisujejo vsebino poročila uprave v Veliki Britaniji (Alexander & Britton, 2002, str. 206):

- posebnosti sprememb v stalnih sredstvih podjetja in njegovih podružnic v poslovnem letu;
- če se vrednosti nepremičnin na trgu razlikujejo od tistih v bilanci stanja in je razlika pomembna, je to treba razkriti s podrobnostmi;
- osnovna dejavnost podjetja in morebitne spremembe;
- imena članov uprave v poslovnem letu in podatki o delnicah, ki so jih morebiti posedovali;
- politične in dobrodelne donacije nad vrednostjo 200 funtov, pri čemer je treba navesti prejemnika in znesek, če je donacija politične narave;
- posebnosti morebitnih dogodkov po datumu bilance stanja;
- nakazan morebitni nadaljnji razvoj podjetja in raziskovalno-razvojna dejavnost;
- podrobnosti o vseh nakupih lastnih delnic;
- za podjetja, ki imajo več kot 250 zaposlenih, izjava o zaposlovanju invalidnih oseb in o načinu posredovanja dejavnosti podjetja zaposlenim;
- podrobnosti o politiki podjetja glede zdravja in varnosti pri delu zaposlenih.

Zakonodaja, kot je zakon o gospodarskih družbah iz leta 1985 v Veliki Britaniji, zahteva, da letno poročilo vsebuje dodatno poročilo uprave. Mnoga podjetja izberejo, da dodajo podatke z operativnimi in finančnimi pregledi, izjavami posloводства in poslovnimi povzetki. Po svetu so imena in oblike dodatnih podatkov različni, vendar so dodatni podatki podobne narave. Tipični podatki, ki so vsebovani v poročilu uprave, so (Elliott & Elliott, 2004, str. 199 in 200):

- Podatki o poslovnih dejavnostih, ki vsebujejo:
 - a) podatke o osnovnih dejavnostih med poslovnim letom in pomembne spremembe,
 - b) pregled razvoja poslovanja podjetja med letom in o njegovem položaju konec leta, kot na primer komentarji o razvoju novih trgov, podatki o morebitni prekinitvi določenih segmentov posla ipd.,

- c) možni bodoči razvoj,
 - č) raziskave in razvoj med letom,
 - d) pomembne spremembe v stalnih sredstvih med letom,
 - e) pomembne dogodke, ki vplivajo na poslovanje podjetja od konca poslovnega leta.
- Podatki, ki omogočajo delničarjem oceno vrednosti delnic in vsebujejo pojasnilo o tržni vrednosti nepremičnin, če se ta bistveno razlikuje od knjigovodskih vrednosti.
 - Podatki o gibanju lastništva izdanega kapitala, ki vključujejo:
 - a) delniške deleže preko 3 % nominalnega kapitala, kar je priporočena vrednost v Veliki Britaniji,
 - b) nakupe lastnih delnic,
 - c) delnice podjetja v lastništvu ali interesu poslovodstva.
 - Podatke o dejavnosti podjetja v družbenem okolju, ki vključujejo:
 - a) dobrodelne donacije in donacije političnim strankam,
 - b) politiko v zvezi z zaposlovanjem invalidov,
 - c) dejavnosti v zvezi z zaposlenimi.

1.8 Dodatna poročila

Podjetja v letnih poročilih ne poročajo le o računovodskih izkazih, temveč dodajajo različna poročila. V slovenskem prevodu MRS 1 (Racunovodja.com, 2011, MRS 1) je v točki 4.10 zapisano: »Številna podjetja poleg računovodskih izkazov sestavijo tudi dodatna poročila in izkaze, kot so poročila o okolju in izkazi dodane vrednosti, zlasti v dejavnostih, kjer je okolje pomemben dejavnik, in če so zaposleni obravnavani kot pomembna skupina uporabnikov. Za poročila in izkaze, ki niso del računovodskih izkazov, mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP) ne veljajo.« MRS ne določajo podrobneje, katera dodatna poročila naj podjetja objavijo.

Pri proučevanju literature se mi je zdelo, da so morda najbolj zahtevni v Veliki Britaniji. Eden izmed prvih poskusov opisa, kaj naj bodo ta dodatna poročila, je bil napravljen v Veliki Britaniji leta 1975 z že omenjenim poročilom o podjetjih, ki je predlagal 6 dodatnih poročil (Alexander & Britton, 2002, str. 115 in 116):

Poročilo o dodani vrednosti. Dodana vrednost je premoženje, ki ga je ustvarilo podjetje. Definirana je kot prihodki manj nabavljeno blago in storitve. V grobem je sestavljena iz izkupička prodaje, zmanjšanega za sredstva, izločena za druga podjetja. V tem smislu se zaposleni, delničarji, posojilodajalci in država štejejo za povezane s podjetjem. To

razmišljanje omogoča, da se prikaže, kako je dodana vrednost razdeljena med njimi, poleg tega pa se za dodano vrednost štejejo tudi reinvesticije podjetja. Po poročilu o podjetjih iz leta 1975 naj poročilo o dodani vrednosti vsebuje najmanj naslednje postavke: prihodke, kupljen material in storitve, plače in dohodke zaposlenih, dividende, obresti na posojila, plačan davek in sredstva, namenjena reinvesticijam. Poročilo o dodani vrednosti ne vsebuje podatkov, ki že sicer niso objavljeni v računovodskih izkazih. Kar podaja, je preurejena informacija in predstavitev na nov način. Poudarek na delničarjih iz izkaza poslovnega izida je odstranjen. Namesto tega je poudarek na premoženju, ki ga je ustvarilo podjetje, ter na tem, kako je bilo to premoženje razdeljeno med različne skupine in družbo. Lahko bi rekli, da je predstavljena precej bolj zaokrožena slika. Ne obstaja nobena zakonska ali borzna zahteva, da bi bilo poročilo o dodani vrednosti vključeno v letno poročilo. Mnoga podjetja so ga vendarle vključila v svoje letno poročilo. To je lahko tudi zato, ker je poročilo, ki prikazuje visoke izdatke za plače in majhne izdatke za delničarje, lahko precej bolj politično korektno kot izkaz poslovnega izida. Na žalost ni konsistentnosti med različnimi oblikami predstavitve tega poročila. Pogosto se je v teh poročilih amortizacija prikazovala na različne načine. Praviloma bi jo morali razumeti kot stroške, potrebne za vzdrževanje sredstev, in jih odšteti od prihodka pred računom dodane vrednosti. Posledično nižja številka je boljši prikaz premoženja, ki ga je ustvarilo podjetje (Alexander & Britton, 2002, str. 116 in 117).

Poročilo o zaposlovanju. Zaposleni so tesno povezani s poslovanjem podjetja. Zase morajo sprejemati odločitve, ki so pod vplivom dejavnosti, delovanja in perspektiv podjetja. Lahko se reče, da lahko precej več izgubijo kot mnogi delničarji ali posojilodajalci, predvsem zato, ker ne morejo razpršiti svojega tveganja. Zaposleni se morajo osredotočiti na eno podjetje in se ne morejo ukvarjati z več podjetji, kot se lahko delničarji ali posojilodajalci. Zaposlene zanima bodoča dobičkonosnost, tako kot ostale uporabnike, potrebujejo pa tudi nekatere druge podatke. To je lahko dobičkonosnost posameznih obratov ali poslovnih enot, vendar večina teh podatkov ni računovodske narave. Mnogi računovodje vidijo dodatne podatke za zaposlene kot zaokrožitev letnega poročila. To je bil tudi pogled poročila o podjetjih iz leta 1975, ki je priporočilo objavo naslednjih podatkov (Alexander & Britton, 2002, str. 117 in 118):

- število zaposlenih, povprečno v letu ter na prvi in zadnji dan leta;
- širši razlogi za spremembo števila zaposlenih;
- prikaz zaposlenih po starosti in spolu;
- funkcije zaposlenih;
- geografske lokacije glavnih središč zaposlovanja;
- pomembna zapiranja obratov, prodaje in nakupi v preteklem letu;
- število ur, ki so jih opravili zaposleni, s podrobnostmi o različnih skupinah zaposlenih;
- strošek zaposlenih, skupaj z bonitetami;
- strošek za pokojninske sheme in zmožnost teh shem, da izpolnijo bodoče obveze;
- strošek in čas, porabljen za izobraževanje;

- imena sindikatov, ki jih priznava podjetje za namene kolektivnih pogajanj, število članstva, kjer je to na voljo;
- podatke o varnosti in zdravju ter podatki o nesrečah in poklicnih boleznih;
- izbrani kazalniki o zaposlovanju.

Poročilo o plačevanju obveznosti državi. Del namena tega poročila je poudariti, kako podjetja oskrbujejo državo z denarjem, in s tem prikazati pomembnost podjetij za družbo kot celoto. Ni pa namen prikazati polnega obsega te izmenjave s storitvami, ki jih službe državne uprave izvajajo za podjetje. Podatki o izmenjavi sredstev naj bodo tako o izmenjavi z lokalnimi oblastmi kot o izmenjavi z državo. Ti podatki naj po poročilu o podjetjih iz leta 1975 vsebujejo naslednje (Alexander & Britton, 2002, str. 118 in 119):

- plačane dohodnine,
- plačan davek na dodano vrednost,
- plačan davek na dobiček podjetja,
- plačila lokalnim skupnostim,
- ostala plačila državni upravi, vključno s socialnimi zavarovanji,
- prejemki od države, vključujoč podpore.

Poročilo o izmenjavi v tuji valuti. Poročilo o podjetjih priporoča, da podjetja podajo poročila o denarni izmenjavi v tujih valutah med računovodskim obdobjem, ki naj vsebujejo najmanj naslednje podatke (Alexander & Britton, 2002, str. 119):

- denarni prejemki za izvoz blaga in storitev,
- plačila v tujino, pri čemer se ločijo plačila za investicije v sredstva in za stroške,
- posojila iz tujine,
- posojila v tujino in tuje neposredne investicije,
- prihodek iz dividend, obresti in podobnih prejemkov iz tujine.

Uporabniki naj bi bili seznanjeni s tveganji, povezanimi s poslovanjem s tujino.

Poročilo o bodočih perspektivah. Mnoge uporabnike zanimajo bodoče perspektive podjetja. Kakršnekoli takšne ocene vključujejo visoko stopnjo negotovosti. Poročilo o podjetjih iz leta 1975 se zaveda, da so napovedi le projekcije. Takšne projekcije lahko imajo različne stopnje verjetnosti, zato jih le težko imenujemo napovedi. Prav te verjetnosti odvrtaajo podjetja, da bi objavljala projekcije v prihodnost. Predvsem je strah v tem, da bi bili slabše obveščeni uporabniki zavedeni. Tudi vodstvo bo ocenjevano po tem, kako dobre so bile njegove napovedi, zato je spodbujeno, da prikaže bolj konservativne napovedi. Napovedi podjetij v težavah lahko povzročijo, da ta ostanejo brez finančne pomoči. Kakorkoli, zaželeno je, da se napovedi objavljajo. Poročilo o podjetjih iz leta 1975 je predlagalo, da napovedi podjetij vključujejo najmanj bodoče dobičke, zaposlovanje in investicije. Napovedi so potrebne tudi v prospektih, s katerimi podjetja nastopijo kotacija na borzi. Napovedi dobičkov se objavljajo tudi pri prevzemih. Tudi v poročilu

posloводства se pričakuje, da bo podana indikacija bodočih dobičkov, ki pa pogosto ni kvantificirana (Alexander & Britton, 2002, str.119 in 120).

Izjava o ciljih podjetja. Cilji podjetja naj bodo objavljeni iz 2 razlogov. Uporabniki naj vidijo, koliko se njihovi cilji razlikujejo od ciljev vodstva podjetja in da se da oceniti cilje vodstva podjetja. Poročilo o podjetjih iz leta 1975 priporoča, da letno poročilo vsebuje izjavo o ciljih podjetja in filozofiji ali politiki o strateških ciljih na naslednjih področjih: prodaja, dodana vrednost, dobičkonosnost, investicije in finance, dividende, zaposlovanje, odnos s strankami, okolje in ostale relevantne družbene vsebine. Seveda obstaja nevarnost, da bo podjetje objavilo le tiste cilje, za katere je gotovo, da jih bo doseglo (Alexander & Britton, 2002, str. 120 in 121).

Poročilo o podjetjih iz leta 1975 predlaga tudi, da se letno poročilo izdela tudi na ravni poslovnih segmentov. Težava je še posebej očitna pri velikih in multinacionalnih podjetjih. Najboljša segmentacija poslovanja je tista, za katero vodstvo podjetja meni, da je najprimernejša za predstavitev dejavnosti podjetja. Razdelitev je lahko na osnovi skupin proizvodov in storitev, podjetij v skupini, operativni ali geografski delitvi, na osnovi trgov, na katerih nastopa podjetje, ali kombinacija teh delitev, ki bi prispevala k pravilni predstavitvi podjetja. Predlaga se, da se razkrijejo naslednji podatki po glavnih razredih dejavnosti (Alexander & Britton, 2002, str. 131):

- prihodki,
- dodana vrednost,
- dobički in izgube pred davki,
- uporabljen kapital,
- podatki o zaposlovanju.

Več informacij v letnem poročilu je načeloma dobro za poročilo. Možnosti za razširitev poročila je precej: mogoče je objaviti podrobnosti o stroških, razdelitev določenih postavk, več različnih poročil in podobno. Vendar obstaja nevarnost, da se izgubita cilj in namen letnega poročila. Želimo, da se proizvedejo podatki, ki jih uporabniki dejansko lahko uporabijo. Na drugi strani pa se lahko pričakuje, da računovodje namesto vedno več podatkov podajajo bolj razumljive podatke (Alexander & Britton, 2002, str. 132).

1.9 Družbeno poročanje

Računovodsko poročanje igra tudi družbeno vlogo. Ob študiju tuje literature sem ugotovil, da je področje družbenega poročanja dobro opisano. V tem poglavju sem pripravil pregled tuje literature na to temo. V letnih poročilih slovenskih zavarovalnic vidim, da tuje standarde uporablja le Zavarovalnica Triglav, in sicer standard GRI (angl. *Global*

Reporting Initiative, slov. *Svetovna pobuda za poročanje*), ki ga navajam kasneje v magistrskem delu. Družbeno poročanje v podjetjih je bilo do sredine 1990-ih let zanemarjeno, vendar se je vzpostavilo spoznanje, da ima lahko ugled podjetja slabe in dobre gospodarske posledice. Zato družbenemu poročanju podjetja posvečajo vse več pozornosti (Elliott & Elliott, 2004, str. 856).

Miller in Bahnson (2002, str. 32) menita, da informacija omogoča racionalno odločanje investitorjev, kar nadalje omogoča učinkovito delovanje gospodarstva. Bolj učinkoviti so kapitalski trgi, bolj produktivno je gospodarstvo. Če so viri kapitala na voljo po primernih cenah, ki ustrezajo tveganju in donosu, jih lahko vodstva uporabljajo, da ustvarijo več bogastva, kar bogati družbo kot celoto. Bolje kot gre družbi, boljše gre njenim članom. Računovodsko poročanje je tako družbeno pomembna dejavnost v iskanju družbenega napredka, kar je cilj javne regulacije računovodskega poročanja.

Na drugi strani je družbena vloga omejena ne le na gospodarski napredek, ampak tudi na področjih, kot sta šport in kultura. To zavarovalnice dojemajo kot konkurenčno prednost. S tem si namreč omogočajo pozitivno sliko o podjetju na trgu. Šport in kultura segata v širše pore družbe, kar je zelo pomembno pri trženju na primer zelo dobičkonosnega zavarovanja avtomobilske odgovornosti, ki je obvezno za vse sloje prebivalstva. Domnevam, da nekaterih zavarovancev z običajnim oglaševanjem sploh ne bi dosegli, če ne bi oglaševali tudi v športu in kulturi. Zato se družbena odgovornost precej prepleta z marketingom, čeprav to ni osnovna ideja družbene odgovornosti.

Študija KPMG iz leta 2002 (Ans Kolk & van der Veen, 2002) ugotavlja, da vedno več podjetij poroča o družbeni odgovornosti z objavo okoljskih, družbenih in trajnostnih poročil. Tako naj bi med 500 največjimi podjetji po izboru revije Fortune (Fortune 500, Wikipedia, 2011) leta 2002 že 45 % podjetij imelo poročila o družbeni odgovornosti, leta 1999 jih je bilo le 35 %. Relativno visok delež okoljskega poročanja je pri podjetjih, ki imajo s svojim delovanjem vpliv na okolje. Tako jih na področju kemijske industrije 100-odstotno okoljsko poroča, farmacije 86-odstotno, elektronike 84-odstotno in avtomobilov 73-odstotno (Ans Kolk & van der Veen, 2002, str. 10). Delež v finančni industriji je bil 24-odstoten leta 2002 in 15-odstoten leta 1999 (Ans Kolk & van der Veen, 2002, str. 10). Raziskava KPMG za leto 2005 je pokazala, da ima 52 % od 250 največjih podjetij po izboru revije Fortune ločeno poročilo o družbeni odgovornosti. Raziskava podjetja Contex Survey iz leta 2006 pa je pokazala, da ima 90 % od 100 največjih podjetij po izboru časopisa Financial Times poročilo o družbeni odgovornosti. Povprečna dolžina družbenega poročila evropskega podjetja je bila 72 strani (UNCTAD, 2006, str. 130 in 131). Raste tudi del letnih poročil, ki jih preverjajo neodvisne zunanje družbe, to so največ zunanje računovodske družbe – 65 % (Ans Kolk & van der Veen, 2002, str. 5).

V tujini so že zgodaj definirali, katera področja družbene odgovornosti naj vsebuje letno poročilo. V Veliki Britaniji je leta 1975 že omenjeno poročilo o podjetjih dalo novo

definicijo družbenega poročanja. To naj bi bilo poročanje o stroških in ugodnostih, ki se lahko ali ne izrazijo z denarjem. Ti stroški so posledica gospodarskih dejavnosti, ki so namenjene družbeni skupnosti ali posebnim skupinam, ki nimajo neposredne zveze s podjetjem, ki poroča. ASB je informacije, povezane z javnim interesom, poimenoval računovodstvo javnega interesa (angl. *public interest accounting*). Vendar so lahko interesi posameznih skupin, na primer varnost na delovnem mestu, povezani tudi z interesi manjših skupin. Pojem družbeno računovodstvo zajema tudi te. Verodostojnost takšnih podatkov je povezana s tem, ali se nanašajo le na preteklost ali tudi na prihodnost in na obseg neodvisnih pregledov (Elliott & Elliott, 2004, str. 846–848).

V Veliki Britaniji je poročilo o podjetjih iz leta 1975 definiralo nove, javne uporabnike računovodskega poročila in njihove potrebe. Predlagalo je, da bi se uvedla nova dodatna poročila, ki bi zadostila potrebam posebnih interesnih skupin. Ta so (Elliott & Elliott, 2004, str. 848 in 849):

- **Izjava o ciljih podjetja.**
- **Poročilo o zaposlenih.** Poročilo naj povzame zaupanje med zaposlenimi in podjetjem ter poudari gospodarsko povezavo med cilji zaposlenih in javnostjo. Vsebuje naj statistične podatke, kot je število zaposlenih, razloge za menjavo zaposlitve, stroške izobraževanja in zanj porabljen čas, porazdelitve po spolu in starosti, zdravstvo ter varnost.
- **Izjava o prihodnosti.** Pogosto poslovodstvo nerado objavi podatke o načrtih, predvsem zaradi izgube konkurenčne prednosti in možnosti napačnih interpretacij. Letno poročilo naj vsebuje podatke o bodočem zaposlovanju ter investicijah, ki imajo neposreden vpliv na zaposlene in skupnost.
- **Poročilo o dodani vrednosti.** Namenjeno je poročanju o izplačilih zaposlenim, delničarjem in državi ter o notranjih investicijah. Pogled tega poročila je, da dobiček ne more biti edini kazalec uspešnosti podjetja.

Za ta dodatna poročila se meni, da imajo prednosti, predvsem v izboljšanju odnosov z zaposlenimi, ki dobijo širši pogled na cilje in odgovornosti podjetja. Kritika je, da so ta poročila le drugačen prikaz trditev, ki že obstajajo v letnem poročilu, ter da je treba omejiti interesne skupine na lastnike, zaposlene in državo ter druge skupine, kot je javnost, ignorirati. V letih po objavi poročila o podjetjih so podjetja objavljala poročila o dodani vrednosti prostovoljo (Elliott & Elliott, 2004, str. 850).

V Veliki Britaniji predlog poročila o podjetjih iz leta 1975 o dodatnih poročilih ni bil implementiran v zakonodajo, kar je imelo tudi politično ozadje v menjavi vlad v Veliki Britaniji. Tudi ekonomist Friedman je leta 1962 podprl ta pogled s trditvijo, da družbeno poročanje spodkopava temelje svobodne družbe pri nalogi vodstev podjetja, da naredijo, kolikor je mogoče, denarja. Komaj v 1990-ih se je uveljavil pogled, da družbeno odgovorne politike ne pomenijo manj dobička, temveč ravno obratno. Podjetja so lahko

družbeno odgovorna na različne načine: z dobrotelnimi donacijami, darili, iniciativami za prostovoljstvo zaposlenih, partnerstvi z lokalno skupnostjo in nevladnimi organizacijami na številnih področjih, kot sta izobraževanje in zaposlovanje (Elliott & Elliott, 2004, str. 850 in 851).

V Veliki Britaniji merijo dosežke na področju družbenega poročanja, in sicer združenji Londonska skupina za primerjanje (angl. *London Benchmarking Group*), ustanovljena 1994, in Vpliv na družbo (angl. *Impact on Society*), ustanovljena decembra 2001. Prva je združenje podjetij, ki so se združila z namenom primerjanja svojega vpliva na družbo. Članice so podjetja kot Deloitte&Touche, British Airways in Lloyds TSB. Merjenje se ukvarja z udeležbo podjetij v družbi na 3 področjih: dobrotelne donacije, investicije v skupnosti in podjetniške iniciative. Vključuje model, ki ocenjuje tako vhodne stroške v denarju in času, ki so ga porabili vključeni zaposleni, kakor tudi izhodne parametre, kot so števila teh, ki so prejeli ugodnosti, in ugodnosti, ki jih je za to imelo podjetje. Druga (Vpliv na družbo) je spletna stran, ki omogoča prost dostop do podatkov o družbeni odgovornosti vodilnih podjetij. S temi poudarki se podjetja merijo na področjih, kot so delovna mesta, lokalne skupnosti, trg in človekove pravice. Informacije vsebujejo enostavnih podatkov, kot na primer poraba vode, do bolj kompleksnih, kot so na primer ankete med zaposlenimi. Podatki so nato zbrani v profile podjetij in so primerljivi po številnih parametrih, tudi med industrijskimi panogami. Spletna stran vsebuje kvalitativne podatke o vsakem podjetju. Na področju človekovih pravic vsebuje podatke o trgovanju z državami v razvoju. Na področju okolja se meri na primer količina uporabljenega recikliranega materiala (Elliott & Elliott, 2004, str. 851–853).

Za poročanje o trajnostnem razvoju ni obveznih standardov, obstajajo pa smernice o trajnostnem poročanju (angl. *Sustainability Reporting Guidelines*), ki jih je leta 2000 izdala Svetovni pripravljalni odbor za poročanje (angl. *Global Reporting Initiative Steering Committee*), v kateri je več mednarodnih organizacij (Elliott & Elliott, 2004, str. 853 in 854), med njimi Program Združenih narodov za okolje (angl. *United Nations Environmental Programme*, UNEP) (Organizacija združenih narodov, Wikipedia, 2011) in Koalicija nevladnih organizacij za okoljsko odgovorna gospodarstva v ZDA (angl. *US NGO Coalition for Environmentally Responsible Economies*, CERES). Od tedaj se redno obnavlja (Roberts, Weetman & Gordon, 2008, str. 90). Pri tem trajnostno poročanje opirajo na 3 dimenzije: gospodarsko, okoljsko in družbeno. Gospodarska dimenzija vsebuje neračunovodske podatke, kot so stroški za raziskave in razvoj, vlaganje v zaposlene, stroški zaposlenih in produktivnost dela. Okoljska dimenzija vsebuje kakršnekoli negativne vplive produkcijskih procesov, proizvodov in storitev podjetja na zrak, vodo, zemljo, biološko raznolikost in človeško zdravje. Družbena dimenzija vključuje podatke o zdravju in varnosti, priznavanju pravic, človekovih pravic delavcev in delavcev v pogodbenih podjetjih. Podatki, ki bi naj bili v idealnem poročilu GRI, so (Elliott & Elliott, 2004, str. 853 in 854):

- izjava predsednika uprave z opisom ključnih elementov letnega poročila;
- profil, ki daje pregled nad podjetjem;
- povzetek posloводства in ključni kazalniki, ki omogočajo interesnim skupinam, da ocenijo trende in naredijo primerjave znotraj podjetja;
- vizija in strategija: izjava o viziji prihodnosti podjetja ter o tem, kako se to integrira v njegove gospodarske, okoljske in družbene dosežke;
- politike, organizacije in sisteme: pregled sistemov vodenja podjetja z diskusijo, kako so bile vključene interesne skupine; to odraža GRI-jev pogled, da poročilo ne sme biti narejeno izolirano od interesnih skupin;
- pregled dosežkov podjetja.

GRI tudi zahteva, da so razkrita bistvena tveganja, kot so operacijska, finančna in tveganja skladnosti. Pomembna tveganja so lahko povezana s trgom, kreditiranjem, likvidnostjo, tehnologijo, pravom, zdravjem, varnostjo, okoljem in ugledom. Opisani naj bodo tudi najverjetnejši vplivi zakonodaje na proizvode, okolje, fiskalno politiko in zaposlene (Elliott & Elliott, 2004, str. 853–855).

GRI je leta 2006 izdal že 3. verzijo svojih priporočil s kratico G3, kar je nadgradnja priporočil iz leta 2002. Oblika je ostala ista. Predlaga se bolj opisovalen način poročila z osredotočenjem na poslovne politike in procese. Od 97 kazalnikov priporočila GRI iz leta 2002 se je število kazalnikov zmanjšalo na 79, spremenile pa so se tudi njihove definicije (UNCTAD, 2006, str. 133). Veljavne specifikacije GRI 3.1 so na voljo na spletu (GRI, 2011).

UNCTAD (2006, str. 105) predlaga naslednje kazalnike v letnih poročilih:

- prispevek h gospodarskemu razvoju (celotna prodaja, izvoz in uvoz, število zaposlenih, plače in bonitete zaposlenih, plačila državi, produktivnost);
- človekove pravice (število operacij družbe z oboroženim varstvom);
- delavske pravice (število zaposlenih žensk ter razmerje plač med ženskimi in moškimi, obrat zaposlenih, delež zaposlenih, kritih s kolektivnimi pogodbami);
- delo z zaposlenimi (število ur, namenjeno izobraževanju, stroški izobraževanja zaposlenih);
- zdravje in varnost (stroški za zdravje in varnost zaposlenih, število dni odsotnosti zaradi nezgod in bolezni);
- podpora družbenemu okolju (prostovoljni prispevki k civilni družbi);
- oskrbovalna veriga (število odvisnih podjetij v oskrbovalni verigi);
- korupcija (število prekrškov v zvezi z antikorupcijsko zakonodajo in plačane kazni).

Za vsako izmed teh mer UNCTAD (2006, str. 106–126) predlaga tudi metodologijo merjenja. Brez standardiziranih kazalnikov se letna poročila po nepotrebnem daljšajo, kar

je trend, ki se ga da opazovati. Zato UNCTAD (2006, str. 130) predlaga standardizirano poročilo o družbeni odgovornosti podjetja, ločeno od letnega poročila.

1.10 Okoljsko poročanje

Posebna oblika družbenega poročanja so okoljska poročila. Okoljska poročila dobivajo vse večjo vrednost tudi v Sloveniji, vendar pri nas ni zakonskih predpisov, ki bi to opredeljevala. V svetu je to precej bolj razvito, kar se vidi v tuji literaturi. Podjetja ali izdajajo posebno okoljsko poročilo ali pa poročilo o okolju vključijo v letno poročilo.

V 90-ih letih prejšnjega stoletja se je vse bolj obravnaval vpliv takratnega podjetništva na bodoče generacije s poudarkom na trajnostnem razvoju. Podjetja so to počenjale pod vplivom različnih interesnih skupin, vse od vlade, lokalnih skupnosti, okoljskih skupin, posameznih potrošnikov do posameznih delničarjev. Večina okoljskih podatkov je izven področja poznavanja računovodje, vendar so bili kljub temu vključeni v letno poročilo. Letno poročilo je postalo način za poročanje delničarjem o družbenih interesih, kot so donacije, in razširjeno na kakovostne informacije, kot so izjave o poslovnih politikah. Tudi podjetja, ki so možni prevzemniki, morajo biti seznanjena o možnih obveznostih, kot na primer čiščenju onesnaženih področij. Splošno prepričanje je, da obstaja širši interes kot kratkoročni dobički. Vendar obstaja tendenca, da se okoljska in družbena vprašanja obravnavajo kot vaja v odnosih z javnostjo (Elliott & Elliott, 2004, str. 833 in 834).

Leta 2001 je Evropska komisija izdala »Priporočila o priznavanju, merjenju in razrivanju okoljskih vprašanj v letnih izkazih in letnih poročilih podjetij« (angl. *Recommendation on the recognition, measurement and disclosure of environmental issues in the annual accounts and annual reports of companies*). Pogled Komisije je, da obstajata dve težavi. Prva je pomanjkanje izrecnih pravil, tako da lahko ena ali več interesnih skupin, to so delničarji, regulatorji, finančni analitiki in javnost, v splošnem menijo, da so razkritja nezadostna. Druga težava je, da je obstajala nizka raven prostovoljnega razkrivanja, celo v panogah, ki so imele pomemben vpliv na okolje. Pomanjkanje harmoniziranih pravil je pomenilo, da investitorji niso mogli primerjati podjetij ali primerno oceniti okoljskih tveganj, ki vplivajo na finančni položaj podjetja. Ker so obstajali standardi za finančno poročanje ter razkrivanje rezervacij in obveznosti ter da so podjetja v okoljsko občutljivih panogah izdajala samostojna okoljska poročila, je bila Evropska komisija mnenja, da obstaja upravičena potreba po nadaljnji harmonizaciji razkritij v letnih poročilih. Vse interesne skupine zahtevajo razkritja, ki so primerljiva, predvsem pri opombah k izkazom v povezavi z okoljskimi stroški. Pristop k priznavanju in merjenju je enak kot pri obstoječih zahtevah za finančno poročanje z dodatnimi ilustracijami in razlagami. Možna je tudi kapitalizacija okoljskih stroškov, saj iz njih izhajajo bodoče gospodarske ugodnosti. Razkritja so priporočena, če obstaja vpliv na finančne rezultate. Predlagana so razkritja naslednjih okoljskih politik (Elliott & Elliott, 2004, str. 835 in 836):

- okoljske politike, ki so bili sprejete, še posebej z referencami na možno certifikacijo;
- izboljšave na ključnih področjih s fizičnimi podatki, če mogoče, na primer pri emisijah;
- napredek pri upoštevanju obveznih zahtev;
- rezultati okoljskih mer, na primer trendi pri reciklirani embalaži;
- reference na morebitna samostojna okoljska poročila.

Poleg tega obstajajo dodatne okoljske zahteve v 4. in 7. direktivi, kot so razkrivanje metod vrednotenja v primeru razgradenj ter računovodskih usmeritev pri povezanih rezervacijah, ter njihova polna velikost (Elliott & Elliott, 2004, str. 836).

Obstaja mnogo prostovoljnih razkritij, ki jih predlagajo Združeni narodi, Evropa in ZDA, ter samoregulativne sheme, ki jih lahko izberejo podjetja (Elliott & Elliott, 2004, str. 838). Obstaja vrsta samoregulativnih pravil, kot na primer od Mednarodne trgovinske zbornice (angl. *International Chamber of Commerce*, v nadaljevanju ICC) in Mednarodne organizacije za standardizacijo (angl. *International Organization for Standardization*, v nadaljevanju ISO). ISO je nevladna organizacija, ustanovljena 1947, in jo sestavlja zveza nacionalnih standardov z vsega sveta. Njeni standardi so prostovoljni, okoljskim standardom se podjetje lahko prostovoljno priključi. Serija standardov ISO 14000 je namenjena opogumiti podjetja, da sistematično ocenijo okoljski vpliv skozi skupen pristop k okoljskim upravljalnim modelom (Elliott & Elliott, 2004, str. 839 in 841).

Gospodarske posledice okoljskega poročanja so lahko interne in eksterne v obliki internih zmanjševanj stroškov in eksternih cen delnic zaradi ugleda podjetja. Investitorji počasi zahtevajo podatke o okoljski politiki podjetja z namenom oceniti tveganje dobička in bilance stanja. Bolj so transparentni okoljski podatki, manj volatilne so cene delnic, kar je lahko ugodno tako za naložbenike kot podjetja (Elliott & Elliott, 2004, str. 841 in 842).

Okoljsko poročanje je v povojih in sega od opomb v letnih poročilih do bolj sistematskih pristopov v letnem poročilu ter vse do samostojnih okoljskih poročil. Okoljske investicije se več ne obravnavajo kot dodatni stroški in okoljska poročila se obravnavajo kot potrebna v komunikaciji z interesnimi skupinami. Podjetja spoznavajo, da je trajnostni razvoj njihova odgovornost. Ravno tako se uveljavlja vloga okoljskega revidiranja (Elliott & Elliott 2004, str. 843).

Organizacija, ki se je usmerila v okoljsko poročanje, je FEE, ki je pregledala MRS in napisala priporočila zanje IASC-u. UNCTAD je 19. 11. 1997 objavil poročilo »Sekretariat: Okoljsko računovodsko poročanje na ravni podjetja« (angl. *Secretariat: Environmental Financial Accounting and Reporting at the Corporate Level*). To poročilo identificira najboljše prakse za okoljsko poročanje. Priporoča naslednje vsebine (Alexander & Britton, 2002, str. 125 do 126):

1. v poročilu predsednika uprave:

- zavezo podjetja k nenehnemu okoljskemu izboljševanju,
- opis pomembnih dosežkov od zadnjega poročila;

2. v poslovni segmentaciji:

- dosežki po poslovnih segmentih,
- dosežki na pomembnih področjih iz zadnjega poročila;

3. okoljski pregled:

- obseg poročila,
- izjava o okoljski politiki podjetja,
- skladnost s svetovnimi standardi,
- pomembne okoljske zadeve podjetja,
- organizacijske odgovornosti,
- opis standardov za okoljsko upravljanje (ICC, ISO, EMAS),
- poročilo o porabi energije, emisijah (ogljikov dioksid, CFC, nitrati, žveplov dioksid ipd.) in poteh odpadkov po poslovnih segmentih,
- podatke, specifične za sektor in njegove okoljske standarde,
- gospodarske podatke o okoljskih stroških (energija, izboljšanje odpadkov, zaposlovanje v zvezi z okoljem, posebni stroški in odpisi, pristojbine in kazni, plačani okoljski davki in okoljske investicije),
- gospodarske ocene prihrankov in pridobitev iz okoljskih prizadevanj,
- reference na ostala okoljska poročila;

4. operativni in gospodarski pregled:

- problemi okolja, s katerimi se sooča podjetje,
- kratkoročni in srednjeročni načrti za soočanje s problemi okolja,
- napredek pri spremembah, ki jih zahteva zakonodaja v pripravljanju,
- dejanske in projektirane ravni okoljskih stroškov,
- tekoče pravne zadeve;

5. poročilo o računovodski politiki:

- okoljska politika (če ni že posredovana drugje),
- ocena stroškov in morebitnih kriznih stroškov,
- politika kapitalizacij,
- politika prizadetosti (angl. *impairment*),
- politika razgradenj in izboljšanja zemljišč,

- politika amortizacij;

6. izkaz poslovnega izida:

- izredni stroški za okolje (za stroške izboljšanja, razgradnje ali prizadetosti),
- ostali okoljski stroški in prednosti (če niso že razkriti v ločenem okoljskem poročilu);

7. bilanca stanja:

- rezervacije za okolje,
- rezervacije za razgradnje,
- kapitalizirani okoljski stroški,
- pričakovane izterjave;

8. opombe k izkazom:

- pogojne okoljske obveznosti z razlagami;

9. ostalo:

- okoljski podatki so lahko vključeni tudi v povzetku računovodskih izkazov.

Poročanje o okolju je lahko tudi v samostojnih poročilih. UNCTAD predlaga naslednje izboljšave samostojnih poročil o okolju (Alexander & Britton, 2002, str. 126):

- jasnejše izjave o okoljskih zadevah, ki jih obravnavajo poročila;
- več uporabe tehnik za segmente podjetij, kot se uporabljajo pri konsolidiranih računovodskih izkazih;
- jasnejše izjave o celovitosti poročil o okolju;
- izjave o številu onesnaženih lokacij, trenutno stanje izboljšav na vsaki lokaciji in verjetne časovnice ter stroški za bodoče postopke izboljšav;
- podatki o kazalnikih, ki pokažejo, kako podjetje vpliva na okolje;
- mnenje tretjih oseb na osnovi testiranih in verificiranih postopkov;
- več eksperimentiranja s trajnostnimi kazali.

Za bodoče delo na okoljskih standardih poročanja je UNCTAD sprejel naslednja priporočila (Alexander & Britton, 2002, str. 127):

- definiranje računovodskih kategorij za okoljske stroške in prihodke;
- razvoj standardiziranih okoljskih performančnih kazalnikov;
- sprejetje standardnega formata okoljskega poročanja, tako v računovodskih izkazih kot v samostojnih poročilih o okolju;

- razvoj kakovosti okoljskega poročanja;
- izboljšanje verodostojnosti z izboljšavo revizije postopkov.

1.11 Uporabniške skupine letnega poročila

Letno poročilo je eno najizrazitejših komunikacijskih orodij podjetja in je namenjeno t. i. javnemu računovodstvu. Enkrat letno predstavi poslovne dosežke podjetja. Njegove ciljne skupine so: delničarji in morebitni vlagatelji, dobavitelji, posojilodajalci, zaposleni, tekmeči, država, borzni posredniki, odvetniki, mediji, učitelji in ostali (Cerjak, 2005).

V Veliki Britaniji je prejemnike letnega poročila definiralo poročilo o podjetjih, ki ga je izdal Svet za računovodske standarde ASC (angl. *Accounting Standards Comitee*, v nadaljevanju ASC) leta 1975, in sicer 7 uporabniških skupin, ki so uporabniki računovodskih informacij in katerim potrebam mora zadostiti računovodsko poročilo (Eliott & Eliott, 2004, str. 143 in 144; Alexander & Britton, 2002, str. 9):

- obstoječi in potencialni investitorji;
- obstoječi in potencialni posojilodajalci;
- obstoječi, potencialni in bivši zaposleni;
- analitiki in svetovalci, vključujoč finančne analitike, finančne novinarje, ekonomiste, statistike, raziskovalce, sindikate, borzne posrednike in ostale kot na primer bonitetne agencije;
- skupina subjektov, ki sodelujejo s podjetjem, kot so stranke, dobavitelji, tekmeči ter stranke, ki jih zanimajo združitve in prevzemi;
- vlada, to je davčna oblast, regulatorji in lokalne oblasti;
- javnost, to je davkoplačevalci, odplačevalci kreditov, stranke, lokalne skupnosti in skupine s posebnimi interesi, kot so potrošniške in okoljske nevladne organizacije.

Investitorji odločajo, ali bodo investirali v posel, kupili ali prodali delnice. Opazujejo 2 stvari: dobiček, ki ga črpajo z dividendami, in povečano ali zmanjšano vrednost delnic. Obe sta povezani. Cene delnic lahko rastejo, ker se pričakuje višje izplačilo dividend. Cena delnic lahko raste tudi samo zato, ker drugi verjamejo, da bodo dividende rastle, kar se lahko spreobrne v spiralo nakupov in samoizpolnjujočo se prerokbo, dokler cene delnic znova ne padejo. Pri letnih poročilih nas zanima potreba po informacijah. Fokus je na bodočih dobičkih, ki napovedujejo bodoče dividende. Poudarek pri objavljenih računovodskih izkazih je na preteklih in sedanjih dobičkih, ki so lahko, ali pa tudi ne dober, napovedovalec bodočih dobičkov. Splošen trend je, da se poročani računovodski izkazi naredijo, kolikor je mogoče, primerni za to, da uporabnik dela lastne ocene. Alternativa je, da podjetje samo – ali vodstvo podjetja ali, če je mogoče, revizorji – naredi

napoved bodočih dobičkov, saj ima boljši vpogled v notranja tveganja kot zunanji delničar (Alexander & Britton 2002, str. 10).

Posojilodajalci so sestavljeni iz kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih posojilodajalcev. Upniki v to skupino po poročilu o podjetjih iz leta 1975 niso vključeni. Ključno vprašanje za to skupino je, ali bodo dobili povrnjen svoj denar. Kratkoročnega posojilodajalca bo zanimalo stanje denarja, ki ga podjetje ima ali bo ga kmalu imelo. Dolgoročnejši posojilodajalci bodo potrebovali dolgoročni pogled na denarno pozicijo podjetja, zato njihov interes ni omejen na denar. Oceniti morajo ekonomsko stabilnost in občutljivost podjetja. Njihove potrebe so zato podobne potrebam delničarjev – potrebujejo oceno o trdnosti podjetja v prihodnosti (Alexander & Britton, 2002, str. 10 in 11).

Zaposleni potrebujejo podatke o podjetju iz 2 razlogov: za pogajanja o plačah ter za oceno sedanje in bodoče varnosti zaposlitve. Potrebujejo tudi podrobnejše podatke, na primer za obrat ali poslovno enoto, in druge nefinančne podatke. Zanima jih stališče vodstva o soodločanju zaposlenih, možnostih napredovanja in podobno. Zato zaposleni potrebujejo poročila, ki niso le finančna in so namenjena le njim (Alexander & Britton, 2002, str. 11).

Analitiki in svetovalci so strokovnjaki, ki svetujejo drugim skupinam. Borzni posredniki in naložbeni analitiki svetujejo investitorjem, sindikalni svetovalci zaposlenim, državni statistiki državni upravi in podobno. Potrebe analitikov in svetovalcev so skladne s potrebami skupin, ki jim svetujejo. Ker so strokovnjaki, bodo potrebovali podrobnejše podatke kot posamezne skupine (Alexander & Britton, 2002, str. 11).

Skupina poslovnih stikov je sestavljena iz dobaviteljev, strank in tekmecev. **Dobavitelji** potrebujejo podobne podatke kot kratkoročni posojilodajalci. Potrebovali bodo tudi dolgoročnejši vtis o prihodnosti podjetja. Redni dobavitelji so pogosto odvisni od nadaljevanja poslovne povezave. Posebej jih bodo zanimale kapacitete za posamezne nabave. Tako jih bo zanimala prihodnost njihovih strank, s stališča finančne stabilnosti, obsega prodaje in tržnega deleža. **Stranke** želijo oceno zanesljivost podjetja tako kratkoročno (ali bodo dobile blago ali storitev pravočasno in v dobrem stanju) kakor dolgoročno (ali lahko pričakujejo poprodajne storitve in učinkovito garancijo). Kjer stranke sklepajo dolgoročne pogodbe, bodo pozorne, ali bo podjetje sposobno dolgoročno zagotoviti pogoje iz pogodbe. **Tekmeci** bodo želeli povečati svojo učinkovitost z željo ugotoviti čim več o finančni, tehnični in marketinški strukturi poslovanja (Alexander & Britton, 2002, str. 11 in 12).

Državna uprava potrebuje finančne podatke za namene obdavčitve. Vendar to ni nujno njena najpomembnejša potreba. Potrebuje podatke tudi za odločanje, saj sprejema odločitve, ki vplivajo na delovanje podjetij in panog, tako kot v nadzornem smislu kakor tudi kot stranka in upnik podjetij. Ravno tako potrebuje podatke, na katerih temelji svoje gospodarske odločitve za gospodarstvo kot celoto. Ti podatki morajo biti po navadi zelo

podrobni, potrebe so večje kot le izvorni podatki v javnih računovodskih izkazih. Tudi tukaj obstaja potreba po podatkih, usmerjenih v prihodnost (Alexander & Britton, 2002, str. 12).

Javnost. Podjetja ne obstajajo v izolaciji. So del družbe kot celote in sodelujejo z njo na zelo širok način. Na lokalni ravni je zanimanje za zadeve, kot so zaposlovanje, okolje, zdravstvo in varnost. Na širši ravni je tako interes v informacije, kot so poraba energije, uporaba denarnih pomoči, pogodbe s tujimi vladami in prispevki za dobrodelnost. Večina teh informacij je nefinančne narave, nekatere med njimi se sploh ne da meriti. Ali so to računovodski podatki, je vprašanje, gotovo pa so uporabni podatki o podjetju (Alexander & Britton, 2002, str. 12).

1.12 Zahteve ZGD, ZZavar in AZN glede letnih poročil

Letna poročila zavarovalnic v Sloveniji opredeljujejo naslednja zakonodaja in podzakonski akti:

- ZGD,
- ZZavar in
- sklepi AZN.

Od leta 2005 se je ZGD v določilih za letna poročila spreminjal. 4. 4. 2006 je bil objavljen ZGD-1 in je začel veljati 15-i dan po objavi (ZGD, 2011). V nadaljevanju povzemam le veljavne zahteve ZGD.

ZGD v 54. členu opredeljuje zavarovalnice kot družbe, ki morajo sestaviti računovodsko poročilo po MSRP. To velja tudi za družbe, ki so uvrščene na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah Evropske skupnosti, banke in druge družbe, če tako določi njihova skupščina.

ZGD za namene zakona zavarovalnice obravnava kot velike družbe. To velja tudi za banke in borze vrednostnih papirjev (ZGD, 55. člen). Letno poročilo je sestavljeno iz računovodskega in poslovnega poročila. Računovodsko poročilo je sestavljeno iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza denarnih tokov, izkaza gibanja kapitala in prilog (ZGD, 56. člen, 7. odstavek). To sestavo opredeljujeta tudi MRS 1 in Uvod v SRS (Računovodja.com 2011) »Bilanca stanja prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu poslovnega leta.« »Izkaz poslovnega izida prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid v poslovnem letu.« »Izkaz gibanja kapitala prikazuje gibanje posameznih sestavin kapitala v poslovnem letu, vključno z uporabo čistega dobička in pokrivanjem izgube.« »Izkaz denarnih tokov prikazuje gibanje prejemkov in izdatkov ali pritokov in odtokov v poslovnem letu ter pojasnjuje spremembe pri stanju denarnih sredstev.« (ZGD,

60. člen). »V konsolidacijo ni treba vključiti podrejene družbe, če to ni pomembno za resničen in pošten prikaz.« (ZGD, 56. člen, 8. odstavek).

Letna poročila je treba zaradi javne objave skupaj z revizorjevim poročilom predložiti Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES) v 8 mesecih po koncu poslovnega leta. AJPES jih zajame v informatizirani obliki in objavi na spletni strani (ZGD, 58. člen).

Člani organov vodenja in nadzora družbe morajo zagotavljati, da so letna poročila sestavljena po ZGD in v primeru zavarovalnice po MSRP (ZGD, 60. a člen).

»Letno poročilo mora biti sestavljeno jasno in pregledno.« (ZGD, 61. člen). Če MSRP ne zadoščajo za resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti družbe, njenega gospodarskega položaja ter poslovnega izida, mora priloga k izkazu vsebovati ustrezna pojasnila (ZGD, 61. člen). »V bilancah stanja in izkazih poslovnega izida za zaporedna poslovna leta je treba uporabljati enak način členitve postavk.« (ZGD, 62. člen). Samo izjemoma ga je dovoljeno spremeniti, v tem primeru je treba navesti pojasnilo v prilogi k računovodskim izkazom. MSRP določijo posebna pravila za prilagoditev postavk, še posebej za banke in zavarovalnice. K vsaki postavki v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida je treba navesti vrednost postavke v preteklem poslovnem letu (ZGD, 62. člen).

ZGD v 64. členu opredeljuje rezerve, v 65. pa členitev bilance stanja. 66. člen opredeljuje členitev izkaza poslovnega izida, 67. pa splošna pravila vrednotenja. Ta izhajajo iz MSRP: »Predpostavlja se nadaljevanje družbe kot delujočega podjetja.« »Uporaba metod vrednotenja se brez utemeljenih razlogov ne sme spreminjati iz poslovnega leta v poslovno leto.« »Treba je upoštevati načelo previdnosti.« »Treba je upoštevati načelo poštene vrednosti, kot je določeno z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja.« »Odhodke in prihodke je treba upoštevati ne glede na to, kdaj so bili plačani ali prejeti.« »Sestavine sredstev in obveznosti do virov sredstev je treba vrednotiti posamično.« »Začetna bilanca stanja poslovnega leta se mora ujemati s končno bilanco stanja prejšnjega poslovnega leta.« (ZGD, 67. člen). Od teh splošnih pravil je dovoljeno odstopati samo v izjemnih primerih, določenih v MSRP. V tem primeru je treba v prilogi k izkazom pojasniti razloge za tak odstop in opisati učinek (ZGD, 67. člen).

Vsebine prilog k izkazom opisuje 69. člen ZGD. Tako morajo priloge vsebovati (povzetek) (ZGD, 69. člen):

- metode, ki so bile uporabljene za vrednotenje in načine preračuna v domačo valuto;
- podatke o vsaki družbi, v kateri je družba udeležena z najmanj 20 %; to razkritje lahko družba opusti, če bi lahko nastala občutna škoda;
- podatke o obveznostih v podrejenih družbah, če zanje odgovarja; to razkritje lahko družba opusti, če bi lahko nastala občutna škoda;

- podatke o spremembah kapitala;
- podatke o lastnih deležih;
- podatke o razredih delnic, ki jih je izdala družba;
- podatke o obveznicah, ki jih je izdala družba;
- razčlenitev in pojasnilo zneskov rezervacij;
- višina vseh obveznosti, ki so zavarovane s stvarnim jamstvom;
- vrsto in poslovni namen operacij družbe, ki niso izkazane v bilanci družbe;
- transakcije, ki jih je družba imela s povezanimi strankami, če je razkritje teh tveganj in koristi nujno za razumevanje finančnega stanja;
- razčlenitev prihodkov od prodaje po posameznih področjih poslovanja družbe ali posameznih zemljepisnih trgih;
- povprečno število delavcev v poslovnem letu, razčlenjeno po skupinah glede na izobrazbo;
- znesek stroškov dela;
- razčlenitev kapitalskih rezerv;
- »skupni znesek vseh prejemkov, ki so jih za opravljanje nalog v družbi v poslovnem letu prejeli člani posloводства, drugi delavci družbe, zaposleni na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, in člani nadzornega sveta, ločeno za vsako od teh skupin oseb«;
- »predujmi in posojila, ki jih je družba ali njena podrejena družba odobrila članom posloводства, članom nadzornega sveta, drugim delavcem družbe, zaposlenim na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, in člani nadzornega sveta, ločeno za vsako od teh skupin oseb«;
- firmo in sedež obvladujoče družbe in kje je mogoče dobiti to skupinsko (konsolidirano) letno poročilo;
- celotni znesek, porabljen za revizorja, in ločeno za znesek porabljen za: revidiranje letnega poročila, druge storitve dajanja zagotovil, storitve davčnega svetovanja in druge nerevizijske storitve.

70. člen ZGD opisuje vsebino poslovnega poročila: »Poslovno poročilo mora vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena.« Pošten prikaz mora biti prikazan z analizo razvoja in izidov poslovanja družbe. Vsebovati mora ključne računovodske, finančne, in če je potrebno, druge kazalce, kazalnike in pokazatelje, ki vključujejo tudi podatke, povezane z varstvom okolja in delavci. V poslovnem poročilu morajo biti prikazani tudi vsi pomembnejši dogodki po koncu poslovnega leta, pričakovani razvoj družbe, razvojno-raziskovalne dejavnosti družbe in obstoj podružnic družbe. Predstavljeni morajo biti ukrepi obvladovanja finančnih tveganj družbe, vključno s prikazom zavarovanja najpomembnejših transakcij. Prikaže se izpostavljenost družbe cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom.

»Družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, vključijo v svoje poslovno poročilo izjavo o upravljanju družbe.« (ZGD, 70. člen). Ta izjava vsebuje: kodeks o upravljanju, vse ustrezne podatke o upravljanju, opis notranjih kontrol in obvladovanja tveganja v družbi, podatke o delovanju skupščine družbe, podatke o sestavi in delovanju organov vodenja ali nadzora ter njihovih komisij.

Poslovno poročilo družb, ki so zavezane k uporabi zakona, ki ureja prevzeme, mora sicer vsebovati podatke o:

- strukturi osnovnega kapitala družbe, vključno z vsemi vrednostnimi papirji z opisom pravic in obveznosti, ki jih zagotavljajo delnice posameznega razreda;
- vseh omejitvah prenosa delnic;
- pomembnem posrednem in neposrednem imetništvu vrednostnih papirjev družbe v smislu doseganja kvalificiranega deleža, kot ga ureja zakon, ki ureja prevzeme, in vsebuje ime in priimek ali firmo imetnika, število vrednostnih papirjev in delež ter naravo imetništva;
- vsakem imetniku vrednostnih papirjev, ki zagotavlja posebne kontrolne pravice, ime in priimek ali firmo imetnika in naravo pravic;
- delniški shemi za delavce, če jo družba ima;
- omejitvi glasovalnih pravic;
- vseh družbi znanih dogovorih med delničarji;
- pravilih družbe o imenovanju in zamenjavi članov organov vodenja ali nadzora ter spremembah statuta;
- vseh pomembnih dogovorih v zvezi s ponudbami za prevzem;
- vseh dogovorih med družbo in člani njenega organa vodenja ali nadzora v primeru, ko odstopijo, so odpuščeni brez utemeljenega razloga ali njihovo delovno razmerje preneha.

4. člen Zakona o prevzemih (Ur.l. RS, št. 79/2006) pravi, da se zakon uporablja za družbe, s katerih delnicami se trguje na organiziranem trgu ali ki imajo več kot 250 delničarjev ali več kot 4 milijona evrov kapitala. Za takšne družbe torej velja tudi zadnji odstavek 70. člena ZGD, zato mora poslovno poročilo vsebovati navedene vsebine.

Letno poročilo mora preveriti nadzorni svet, ki o svojih ugotovitvah poda poročilo skupščini, ki vsebuje pripombe in navede ali letno poročilo potrjuje. Ravno tako lahko preveri vse podlage za letno poročilo (ZGD, 282. člen). Skupščina družbe odloča o sprejetju letnega poročila družbe. S sklepom o uporabi letnega dobička se letno poročilo ne spremeni (ZGD, 293. člen). Letno poročilo je nično, če (ZGD, 401. člen):

- je v nasprotju z ZGD, ki se uporablja izključno ali pretežno za zaščito upnikov družbe ali je sicer v javnem interesu;

- bi moralo po ZGD biti revidirano, pa revizija ni bila opravljena ali je bila opravljena na način, ki je v nasprotju z zakonom, ki ureja revidiranje;
- so bile pri sprejetju letnega poročila kršena določila ZGD ali statuta o oblikovanju kapitalskih rezerv in rezerv iz dobička;
- nadzorni svet ni ravnal po 282. členu ZGD;
- je bila skupščina nična po 390. členu ZGD.

Za zavarovalnice je v veljavi Zzavar, ki jim nalaga dodatne zahteve za letno poročilo. Zavarovalnica mora poslovne knjige in računovodske izkaze ter poslovna poročila voditi ločeno za posle premoženjskih in življenjskih zavarovanj (ZZavar, 14. člen). Člani nadzornega sveta zavarovalne delniške družbe morajo preveriti letna in druga finančna poročila zavarovalniške delniške družbe ter o tem izdelati pisno poročilo skupščine (ZZavar, 31. člen).

Kot zahteva 76. člen ZZavar, mora k letnemu poročilu zavarovalnice mnenje podati tudi pooblaščen aktuar. Po 117. členu ZZavar mora zavarovalnica v letnem poročilu opisati podlage in metode, ki jih uporablja pri izračunu matematičnih rezervacij. Po 150. členu ZZavar mora zavarovalnica v letnem poročilu razkriti podatke o podrejenih in nadrejenih družbah v zavarovalniški skupini. V letnem poročilu mora kot poslovno leto uporabiti koledarsko leto. AZN-ju mora predložiti nerevidirano letno poročilo 3 mesece po preteku koledarskega leta (ZZavar, 158. člen). Nadrejena zavarovalnica v skupini mora izdelati tudi skupinsko (konsolidirano) letno poročilo. AZN v podzakonskih aktih predpisuje podrobnejšo vsebino uskupinjevanja (konsolidacije) (ZZavar, 158.a člen). Po 160. členu Zzavar AZN predpiše:

- kontni okvir za zavarovalnice;
- vrste in sheme računovodskih izkazov zavarovalnic;
- podrobnejšo vsebino in rok za predložitev letnega poročila;
- podrobnejši način vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov.

S sklepom AZN »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007« je določeno, da mora biti od 1. 1. 2007 letno poročilo zavarovalnic sestavljeno po MSRP.

AZN je uporabo MSRP zavarovalnicam prvič predpisal za poslovno leto 2007 s podzakonskim aktom »Sklep o prvi sestavitvi računovodskih poročil zavarovalnic v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja«, ki je izšel v Uradnem listu 4. 2. 2005 in je tudi objavljen na spletnih straneh AZN.

Vsebinsko letnih poročil zavarovalnic AZN predpisuje s podzakonskim aktom »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009.« Ta sklep

določa vrste in sheme računovodskih izkazov zavarovalnic in pokojninskih družb. Letno poročilo zavarovalnice obsega računovodsko in poslovno poročilo. Računovodsko poročilo obsega računovodske izkaze in pojasnila k računovodskim izkazom. Po 4. členu tega sklepa računovodske izkaze zavarovalnice sestavljajo in so priloga letnega poročila:

- bilanca stanja,
- izkaz poslovnega izida,
- izkaz vseobsegajočega donosa,
- izkaz denarnih tokov in
- izkaz sprememb lastniškega kapitala.

To je ponavljanje iz ZGD ter SRS in MSRP.

Po 5. členu tega sklepa zavarovalnica sestavi bilanco stanja na podlagi podatkov iz knjigovodskega stanja računov, predpisanim s kontnim okvirom za zavarovalnice. Postavke v bilanci stanja se izkazujejo ločeno za premoženjska, življenjska in dopolnilna zdravstvena zavarovanja ter skupno za zavarovalnico kot celoto. Znotraj navedene razdelitve se ločeno prikažejo podatki iz tekočega poslovnega leta in podatki iz predhodnega poslovnega leta.

Po 6. členu tega sklepa zavarovalnica sestavi izkaz poslovnega izida na podlagi knjigovodskih podatkov o prihodkih in odhodkih v obdobju, za katerega se sestavljajo računovodski izkazi. Postavke v izkazu poslovnega izida se izkazujejo ločeno za premoženjska, življenjska in dopolnilna zdravstvena zavarovanja ter skupno za zavarovalnico kot celoto. Po 7. členu tega sklepa zavarovalnica sestavi izkaz vseobsegajočega donosa. Po 8. členu tega sklepa zavarovalnica sestavi izkaz denarnih tokov, ki je računovodski izkaz, v katerem so prikazane spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto. Po 9. členu Sklepa zavarovalnica sestavi izkaz gibanja kapitala s prikazom bilančnega dobička ali izgube. Po 10. členu Sklepa se v zneske preteklega leta vnašajo revidirani zneski, po 10. členu tega sklepa pa se računovodski izkazi zaokrožujejo na 1 evro.

Po 14. členu Sklepa mora zavarovalnica v »Pojasnilih k računovodskim izkazom« razkriti temeljne računovodske usmeritve, pojasniti posamezne rešitve in uporabljene metode vrednotenja postavk ter morebitne spremembe z oceno vpliva na sredstva, obveznosti do virov sredstev, poslovni izid in finančni položaj zavarovalnice. Ravno tako mora razkriti pomembnejše dogodke po datumu bilance stanja, ki vplivajo na računovodske izkaze. »Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom zagotoviti vse informacije, ki jih predpisuje zakon o gospodarskih družbah, ter vsa razkritja, ki jih za posamezne postavke računovodskih izkazov kot potrebna razkritja navajajo mednarodni standardi računovodskega poročanja.« (AZN, SKL, 2009, 14. člen, 2. odstavek). Po 15. členu Sklepa poleg tega v bilanci stanja razkrije še:

- delež dolgoročnih finančnih naložb, ki pri izdajatelju predstavljajo podrejene instrumente;
- celotne dolgove družbe, pokrite z vrednostnimi papirji, ki jih je družba položila kot jamstvo, ločeno za vsako postavko dolgov;
- podatke o podrejenih obveznostih, ki presegajo več kot 10 % podrejenih obveznosti;
- rezervacije za že nastale, a še ne prijavljene škode;
- podatke o kosmati matematični rezervaciji in podatke o pozavarovalnem delu matematične rezervacije za vsak kritni sklad;
- prikaz sredstev in obveznosti za vsak kritni sklad;
- terjatve iz naslova upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada in obveznosti za plačilo razlike do zajamčenega donosa vzajemnega pokojninskega sklada.

16. člen Sklepa pravi, da zavarovalnica v pojasnilih k posameznim postavkam izkaza poslovnega izida prikaže vsa razkritja, ki so urejena z ZGD in MSRP, poleg tega pa še:

- prihodke in odhodke ter finančni rezultat poslovnih enot v tujini;
- izkaz izida kritnega sklada za vsak kritni sklad po predpisanih shemah;
- prihodke in odhodke iz naslova upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov.

Po 19. členu Sklepa mora poslovno poročilo vsebovati poročilo o poslovanju zavarovalnice in izbrane računovodske finančne kazalnike poslovanja.

Po 20. členu Sklepa mora poslovno poročilo zavarovalnice vsebovati uravnoteženo in celovito analizo razvoja ter izidov poslovanja zavarovalnice. Vsebovati mora poročilo o poslovanju zavarovalnice za poslovno leto. Poročilo o poslovanju zavarovalnice vsebuje najmanj:

- opis splošnega gospodarskega okolja, vključno z gospodarskimi gibanji v državah, v katerih posluje;
- poslovne usmeritve, dolgoročne cilje poslovne politike; navede načrtovane dejavnosti za doseganje le-teh v naslednjem letu in podatek, v kolikšni meri so se predvidevanja v poslovnem letu uresničila;
- pregled poslovanja z orisom posameznih zavarovalnih vrst, število zavarovancev in število sklenjenih zavarovanj;
- finančni rezultat z razčlenitvijo prihodkov in odhodkov po zavarovalnih vrstah;
- finančni položaj s strukturo aktive in pasive bilance stanja po posameznih vrstah sredstev oziroma kapitala in obveznosti; pojasni spremembo postavk v primerjavi s predhodnim letom;
- opis glavnih tveganj in negotovosti; predstavi najmanj izpostavljenost tržnim, kreditnim, likvidnostnim in operativnim tveganjem ter ukrepe in cilje za obvladovanje teh tveganj;
- podatke o glavnih delničarjih, njihovih deležih in številu izdanih delnic;

- podatke o delniškem kapitalu in delničarjih oziroma kapitalu in številu članov družbe za vzajemno zavarovanje;
- opis razvoja zavarovalnice in dejavnosti zavarovalnice na področju raziskav ter podatke o investicijskih vlaganjih;
- druge podatke, ki so pomembni za delovanje pravne osebe, kot so organizacijska shema, podatki o poslovni mreži, shematični prikaz poslovne mreže, dejavnosti podružnic zavarovalnice v državah članicah in tretjih državah, podatki o zaposlenih in izobrazbeni strukturi, podatki o članih uprave in članih nadzornega sveta, podatki o informacijski podpori, informacije, povezane z varstvom okolja, predloži izjavo o skladnosti s kodeksom upravljanja ter druge podatke, za katere ocenjuje, da prispevajo k boljši predstavitvi;
- vse podatke oziroma opis vseh pomembnejših dogodkov, ki so nastopili po koncu poslovnega leta;
- poročilo o razmerjih z obvladujočo družbo;
- izjavo o upravljanju družbe z vsemi z ZGD predpisanimi podatki.

Letno poročilo naj tudi vsebuje izbrane računovodske in finančne kazalnike poslovanja, ki jih definira 21. člen Sklepa in podrobneje podzakonski akt »Navodilo za izračun kazalnikov« (AZN, 2011). Ti kazalniki so (AZN, 2011):

- rast kosmate obračunane premije (indeks),
- čista obračunana zavarovalna premija v % od kosmate obračunane zavarovalne premije,
- gibanje kosmatih obračunanih odškodnin (indeks),
- povprečna odškodnina,
- škodni rezultat,
- stroški poslovanja v % od kosmate obračunane zavarovalne premije,
- stroški pridobivanja zavarovanj v % od kosmate obračunane zavarovalne premije,
- učinki naložb v % od povprečnega stanja naložb (iz stanj na začetku in koncu leta),
- čiste škodne rezervacije v % od čistih prihodkov od zavarovalnih premij,
- kosmati dobiček oziroma izguba tekočega leta v % od čiste obračunane premije,
- kosmati dobiček oziroma izguba tekočega leta v % od povprečnega kapitala,
- kosmati dobiček oziroma izguba tekočega leta v % od povprečne aktive,
- kosmati dobiček oziroma izguba tekočega leta na delnico,
- čisti dobiček oziroma izguba v % od povprečnega kapitala,
- razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od čiste zavarovalne premije,
- razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od minimalnega kapitala,
- razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od zavarovalno tehničnih rezervacij
- razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od terjatev iz pozavarovanja in tehničnih rezervacij, ki odpadejo na pozavarovatelje,
- čista obračunana zavarovalna premija glede na povprečno stanje kapitala in tehničnih rezervacij,

- čista obračunana zavarovalna premija glede na povprečno stanje kapitala,
- povprečno stanje čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij glede na čiste prihodke od zavarovalnih premij,
- kapital glede na čisto prenosno premijo,
- kapital glede na obveznosti do virov sredstev,
- čiste zavarovalno-tehnične rezervacije glede na obveznosti do virov sredstev,
- čiste matematične rezervacije glede na čiste zavarovalno-tehnične rezervacije,
- kosmata obračunana zavarovalna premija glede na število redno zaposlenih.

»V poslovnem poročilu se prikažejo kazalniki za zadnje zaključeno poslovno leto in predhodno poslovno leto.« (AZN, 2011).

Za konsolidirano letno poročilo zavarovalnice je zadolžena zavarovalnica, ki je nadrejena družba eni ali več družbam. Priloga so konsolidirani računovodski izkazi zavarovalnic. Upoštevati se morajo določila ZGD in MSRP. 23. člen Sklepa pravi, da je »nadrejena zavarovalnica dolžna poskrbeti, da so vse zavarovalnice in druge družbe v skupini enako formalno predstavljene, oziroma da v nasprotnem primeru odvisne in pridružene zavarovalnice in druge družbe v skupini, sestavijo posebne računovodske izkaze za potrebe uskopinjenja, ki se razlikujejo od njihovih uradnih računovodskih izkazov.« Po 24. členu Sklepa pa morajo zavarovalnice navesti še naslednje:

- podatke o nazivu in sedežu družb, ki so vključene v konsolidacijo, deležih v kapitalu zavarovalnice in družb ter nominalnih zneskih kapitalskih deležev v zavarovalnicah in družbah, vključenih v konsolidiranje;
- podatke o nazivu in sedežu družb, ki niso vključene v konsolidiranje in deležih v kapitalu ter nominalnih zneskih kapitalskih deležev v teh družbah z utemeljitvijo, zakaj niso vključene v konsolidiranje;
- celotni znesek, ki je v konsolidirani bilanci stanja prikazan kot dolg, pokrit z vrednostnimi papirji, ki so jih družbe položile kot jamstvo;
- celotni znesek vseh finančnih obveznosti, ki niso vključene v konsolidirano bilanco stanja;
- podatke o zneskih plačil, ki so bili med poslovnim letom odobrena članom uprave ali nadzornih svetov nadrejene zavarovalnice za opravljanje njihovih nalog v nadrejeni zavarovalnici in podrejenih družbah;
- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ter število zaposlenih na zadnji dan leta glede na stopnjo izobrazbe, v družbah, vključenih v konsolidacijo.

25. člen Sklepa pravi »Konsolidirano poslovno poročilo mora vsebovati vsaj pošten pregled razvoja in poslovne usmeritve družb, vključenih v konsolidacijo ter predstavitev poslovanja skupine in njenega položaja z opisom temeljnih tveganj in negotovosti, ki jim je skupina izpostavljena. Kolikor je potrebno za razumevanje takega razvoja, uspešnosti ali

položaja, analiza vključuje tako finančne, in kjer je to ustrezno, nefinančne kazalnike uspešnosti.«

V veljavi je tudi zavarovalni statistični standard (ZSS), ki ga sprejema Slovensko zavarovalno združenje in k njemu daje soglasje AZN (AZN, 2011). Zadnji ZSS je bil sprejet 13. 5. 2008. ZSS podrobneje predpiše razvrščanje zavarovanj v zavarovalne vrste, vrste statistik in zavarovalne statistične pojme ter izbrane kazalce in kazalnike uspešnosti poslovanja v zavarovalnicah v skladu s sklepom AZN SKL 2007.

1.13 Kakovost letnih poročil

Zahtevo 61. člena ZGD po jasnosti in preglednosti letnih poročil lahko razumemo kot zahtevo po kakovosti letnega poročila. K temu lahko dodamo tudi celostnost, da letno poročilo vsebuje vse vsebine, ki jih zahteva ZGD, v primeru zavarovalnice pa tudi podzakonski akti AZN. 155. člen ZZavar zahteva, da mora zavarovalnica sestavljati računovodska poročila po ZGD, drugih predpisih ter finančnih in računovodskih standardih. Zato so zahteve po kakovosti letnih poročil, ki so opredeljene v računovodskih standardih, tudi merilo za kakovost letnih poročil zavarovalnice. Pri drugih predpisih so mišljene predvsem zahteve podzakonskih aktov AZN.

Kakovost lahko definiramo tudi s standardom ISO 9000 (Praxiom, 2009): »Kakovost je nekaj, kar lahko definiramo s primerjavo množice notranjih lastnosti z množico zahtev. Če te lastnosti zadostijo vsem zahtevam, dosegamo odlično kakovost. Če te lastnosti ne zadostijo vsem zahtevam, dosegamo nizko ali slabo kakovost. Kakovost je zato mera. Osnovno vprašanje se tako glasi: Kako dobro notranje lastnosti zadostijo množici zahtev? Kakovost je zato relativen koncept. ISO 9000 razlaga, da je kakovost nečesa nemogoče vzpostaviti v praznem prostoru, ampak je zmeraj relativna na množico zahtev.«

Za potrebe tega dela sem uporabil naslednje kriterije za kakovost letnih poročil:

- obseg letnih poročil;
- usklajenost z zakonodajo in podzakonskimi akti, in sicer ločeno za skladnost z ZGD in skladnost s sklepom AZN o letnih poročilih;
- usklajenost z MSRP;
- obseg dodatnih poročil k obveznim poročilom.

Za vsako izmed teh kategorij sem uporabil subjektivno Likartovo lestvico.

1.14 Dosedanje raziskave na področju kakovosti letnih poročil

Letna poročila so orodja, ki organizacijam omogočajo, da pridobijo nove zaposlene, povišajo moralo zaposlenih, povečajo vidnost tržnikov organizacije in izboljšajo odnose z družbenim okoljem (Dias & Fonseca, 2010, str. 3). Obvezna razkritja vplivajo na celotno kakovost razkritij. Dodatna prostovoljna razkritja pa dodajo vrednost k odločitvenim procesom na podlagi letnih poročil. Tudi obnašanje investitorjev lahko pove, ali so razkritja v letnih poročilih visoke kakovosti ali ne (Hellström, 2009, str. 19).

Že leta 1971 sta Singhvi in Desai analizirala kakovost letnih poročil 155 ameriških podjetij v letih 1965 in 1966. Pri tem sta uporabila vprašalnik z 68 področji, ki so ga izpolnjevali finančni analitiki. Različna področja so lahko imela utež od 1 do 4. Pri tem sta z intervjuji z eksperti tudi določala ustreznost indeksa. Indeks sta primerjala s sredstvi podjetja, številom delničarjev, donosom in maržo dobička. Ugotovila sta pozitivno povezanost med velikostjo sredstev podjetja in kakovostjo razkritij. Ravno tako sta ugotovila, da so razkritja bolj kakovostna, če ima podjetje več delničarjev. Ugotovila sta tudi, da imajo podjetja z boljšo kakovostjo razkritij tudi višji donos in maržo za dobiček (Singhvi & Desai, 1971).

Leta 1979 so Dhaliwal, Spicer in Vickrey raziskali povezanost med kakovostjo razkritij in nizko ceno za kapital, oziroma višjo tržno vrednost delnic podjetja. Za mero kakovosti so pri tem vzeli, ali podjetja upoštevajo navodila SEC-a iz leta 1970 za obrazce 10-K, in pri tem domnevali, da povečan obseg pomeni tudi večjo kakovost razkritij (Dhaliwal, Spicer & Vickrey, 1979).

Skrb za kakovost letnih poročil je v ZDA leta 1987 sprožila zakonodaja, po kateri so podjetja morala ustanoviti revizijske komisije, v katerih so neodvisni izvršni direktorji. Forker je leta 1992 tako raziskoval, kako upravljanje v družbah v ZDA vpliva na kakovost letnih poročil (Forker, 1992). Do leta 1994 je bilo narejenih že 68 raziskav na področju analize vsebine letnih poročil. Pri tem je večina raziskav bila tematske narave. Sodobne študije so s pomočjo programske opreme omogočile kontekstno analizo kot metodo za merjenje kakovosti, ali pa se je uporabljala tekstovna analiza (Hassan, 2010). Z uvedbo mednarodnih računovodskih standardov poročanja se je pričakovalo, da se bo kakovost razkritij letnih poročil izboljšala. To so raziskovale mnoge raziskave po uvedbi MSRP v Evropski Uniji, (Daske & Gebhardt, 2006; Gally, 2006). Za mero kakovosti so se pri tem uporabljale ocene analitikov. Uporabljale so se tudi nadomestne mere, kot so znižanje razpršenosti ponudbe in povpraševanja za ceno delnic, razkrivanje nerealiziranih dobičkov, povečanje natančnosti napovedi dobičkov s strani analitikov in znižanje cen kapitala. IASB definira kvaliteto letnih poročil z razumljivostjo, relevantnostjo, zanesljivostjo in primerljivostjo, kar nekatere raziskave prepuščajo v ocenjevanje neodvisnim analitikom (Gally, 2006). Nekateri avtorji raziskujejo, kako se spreminjajo zahteve za kakovost letnih poročil skozi ekonomske cikle, vse od ustanovitve SEC-a leta 1934, pri tem pa

zajamejo tudi zadnjo gospodarsko krizo, ki se je sprožila leta 2007 (Bertomeu & Magee, 2010).

Leta 2010 Hassan pravi, da sta že Gibbins in Richardson leta 1990 definirala, da razkritja niso le del letnih poročil, ampak tudi ostale namenske objave finančnih podatkov podjetij, kot so konferenčni prispevki, predstavitve analitikov, razna sporočila služb odnosov z javnostmi, prospekti, objavljeni članki in podobno (Hassan, 2010, str. 7). Razkritja lahko v grobem delimo na obvezna in prostovoljna razkritja. Med stroški razkritja so stroški nastanka razkritij in stroški za njihovo objavo in razširjanje. V resnici pa so stroški veliko večji, saj je treba zagotoviti informacijski sistem za podatke, podatke zbrati, zapisati in plačati revizorje. Tekmeci lahko takšna razkritja uporabijo sebi v korist, na primer, ko se razkrijejo podatki o nekem proizvodu.

Leta 2008 Beretta in Bozzolan pravita, da empirične študije ne razlikujejo med kakovostjo in obsegom razkritij. Na splošno velja, da se lahko kvantitativne mere uporabijo za mere kakovosti razkritij. V svojem članku analitično pokažeta statistično povezavo med kakovostjo razkritij, ki jih lahko razumemo kot uspeh analitikov pri napovedovanju dobičkov, in količino razkritij. Kakovost razumeta kot bogastvo vsebin in globino posamezne vsebine. V kombinaciji z merami obsega in globine, ki so definirane na podoben način, potem definirata sintetično mero za kakovost, pri tem pa ugotavljata tudi, ali neko razkritje vpliva na bodoče donose podjetja s podobnim binarnim indeksom, kot je definiran zgoraj (Beretta & Bozzolan, 2008).

Leta 2010 Hassan pravi, da so mere za kakovost razkritij lahko vprašalniki za analitike, investitorje in tekmece v neki panogi. Pri tem so vprašalniki razdeljeni na kategorije, te pa na posamezne postavke, ki so obvezno ali neobvezno razkritje (Hassan 2010, str. 10-11). Nato se uporabi binarna shema, ali je postavka razkrita ali ne. Iz teh binarnih shem se nato določijo ocene kakovosti. Take vprašalnike na primer uporablja »World Federation of Exchanges Survey«, ki ga je izpeljala Carol Ann Frost leta 2003, znane pa so tudi druge študije, ki so uporabljale ta pristop. Kot nadomestno mero za kakovost letnih poročil se uporablja tudi, na kolikih borzah kotira neko podjetje, saj so investitorji in revizorji do njih strožji. Možna nadomestna mera je tudi, koliko analitikov spremlja neko podjetje (Hassan, 2010, str. 12).

Uporabljajo se tudi mere, kot je število besed, število stavkov in število strani, kar sta uporabljala Marston in Shrivess leta 1991 ter Hackston in Milne leta 1996. Te mere je mogoče uporabljati po kategoriji ali po podjetju. Analize vsebine temeljijo na frekvencah posameznih izbranih besed, konceptov ali delov tekstov. Relativna tekstovna analiza pa gre korak dlje in meri relativne pogostosti pojavljanja posameznih delov tekstov. Pri tem te postopke avtomatizirajo (Hassan, 2010, str. 16 in 17). Včasih štejejo tudi »dobre« in »slabe« novice v razkritjih ali pa merijo pogostost razkritij s strani službe za odnose z javnostmi (Hassan, 2010, str. 23).

Eno najbolj izpostavljenih literatur na področju raziskav kvalitete letnih poročil so objavili leta 2004 Beattie, McInnes in Fearnley, v kateri so avtorji napravili pregled metrik kvalitete letnih poročil. Kvaliteto je mogoče razumeti tudi kot prepričanje investitorja o vrednosti delnic podjetja, zatem ko dobi razkritja v letnem poročilu. Nekatere študije pa kakovost letnih poročil razumejo tudi kot enostavnost, s katero lahko investitorji razlagajo in interpretirajo podatke. Kakovost nekateri avtorji razlagajo kot posamezne kakovostne mere, nekateri avtorji pa kot sestavljene mere (Beattie, McInnes & Fearnley, 2004, str. 20).

Kot metriko kakovosti izpostavljajo tudi relativno količino razkritja (Beattie et al., 2004, str. 21). Po tej literaturi lahko kot primarno metriko kakovosti letnih poročil vzamemo kar obseg razkritij. Zato mislim, da je uporaba obsega letnih poročil v tej magistrski nalogi primerna mera za določanje kakovosti letnih poročil slovenskih zavarovalnic. Kot nadgradnjo te mere navajajo relativno količino razkritja, kjer je količina razkritja sorazmerna z velikostjo podjetja (Beattie et al., 2004, str. 21). Količina razkritij je po teh avtorjih povezana z velikostjo in kompleksnostjo podjetja. »Za podjetja, ki povedo relativno več, lahko pričakujemo, da so njihova razkritja višje kakovosti« (Beattie et al., 2004, str. 21). Pri tem predlagajo štetje tekstovnih enot in regresijsko analizo z velikostjo podjetja.

Kot drugo mero, isti avtorji predlagajo razpršenost razkritij po področjih letnega poročila. Pri tem za mero razpršenosti predlagajo Herfindhalov indeks. Višji, kot je indeks H, slabša je razpršenost razkritij (Beattie et al., 2004, str. 21).

Da ustvarimo sestavljeno mero kakovosti, lahko posamezne mere združimo. Pred tem posamezne mere standardiziramo. Da tudi za Herfindhalov indeks velja, da večja mera pomeni večja kakovost, uporabijo (1-H) (Beattie et al., 2004, str. 22).

Opisana metoda je zelo delovna intenzivna in je bila izbrana kot alternativa subjektivnim ocenam analitikov o kakovosti letnih poročil. Poskusi, da bi se to avtomatiziralo, so bili le delno uspešni, in še zmeraj je treba vložiti veliko dela, število opazovanih podjetij pa mora biti dokaj majhno. Ta metoda je nadgradnja enostavnih razmislekov, da je kvantiteta povezana s kvaliteto (Beattie et al., 2004, str. 24 in 25).

V ZDA številne študije uporabljajo kakovostne ocene različnih analitikov, ki jih podaja AIMR (»Association of Investment Management and Research«, pred tem FAF, »Financial Analyst Federation«), ki v 27 panogah pokriva povprečno po 17 podjetij, z ocenami povprečno 13 analitikov v vsaki panogi. AIMR je to počenjal do leta 1997 (Beattie et al., 2004). V Kanadi raziskave na primer temeljijo na točkovanjih, ki jih objavljajo poslovni časopisi, kot sta »Report on Business« in »Globe & Mail« (Ben-Amar & Boujenoui, 2012). Raziskave na nemško govorečem področju so temeljile na ocenah poslovnih revij »Capital« in »Focus Money« v Nemčiji, »Bilanz« v Švici in »Trend« v Avstriji. Te revije

utemeljujejo svoje ocene na ocenjevalnih modelih za računovodske izkaze, opombah k računovodskim izkazom in poročilih o trenutnem stanju ter bodočem razvoju. V splošnem so to ocene ekspertov iz različnih univerz (Daske & Gebhardt, 2006).

Sengupta je leta 1998 raziskoval povezanost ocen za visoko kakovost razkritij s strani analitikov z nižjo obrestno mero za zadolževanje podjetja. Vzrok je v manjši percepciji tveganja za stečaj podjetja, ki se zadolžuje. Za mero kakovosti razkritij je vzel že omenjeno raziskavo AIMR (Sengupta, 1998).

Michaileco je leta 1999 raziskovala kakovost razkritij 100 francoskih podjetij v obdobju od 1991 do 1995. Pri tem ni našla povezave z dobičkonosnostjo podjetij in lastništvom podjetij. Odkrila je le povezavo s finančnim vzvodom v letu 1995. Vzrok avtorica vidi v tradicionalnem skrivanju podatkov v Franciji. Kot mero za kakovost letnih poročil, je avtorica uporabila ocenjevalno lestvico Cerf, ki so jo v Franciji razvili že v šestdesetih letih. Ocenjevalna lestvica šteje, ali so v letnih poročilih prisotne določene vsebine. Poleg tega so razvili vprašalnik za finančne analitike, ki so posamezna področja ocenjevali z lestvico od minus 3 do plus 3 (Michaileco, 1999).

Leta 2000 Heflin, Shaw in Wild trdijo, da je kakovost letnih poročil pomembna za likvidnost trga vrednostnih papirjev. Ta namreč zmanjšuje asimetrijo informacij med naložbeniki, kar ima za posledico, da se delnice prodajajo po smiselni ceni (Heflin, Shaw & Wild, 2000). Podrobneje sta asimetrijo informacij zaradi različnih kakovosti letnih poročil raziskovala še Brown in Hillegeist leta 2003 (Brown & Hillegeist, 2003). V svoji raziskavi opazujeta negativno povezavo med tema dvema spremenljivkama, znano pa je, da je informacijska simetrija negativno povezana s stroški kapitala (Brown & Hillegeist, 2003, str. 1). Pri tem so uporabljali že omenjeno klasifikacijo kakovosti letnih poročil AIMR, kar je pogosto v mnogih raziskavah. Možni so tudi obratni učinki: podjetje z veliko informacijsko asimetrijo se odloči za kakovostnejše razkrivanje. Omenjeni avtorji raziskujejo tudi povezanost kakovosti letnih poročil z obsegom trgovanja z delnico podjetja na borzi ter z razpršenostjo ponudb in povpraševanja za to delnico (Brown & Hillegeist, 2003, str. 2-4).

FASB (»Financial Accounting Standards Board«) je v ZDA leta 2001 sprožila projekt »Business Reporting Research Project« o podatkih, ki jih podjetja prostovoljno razkrivajo, ter izjavila, da bo to področje v prihodnosti postalo vse pomembnejše, saj se podjetja vse hitreje spreminjajo. Pred tem sta bili v uporabi dve osnovni metodi ocenjevanja razkritij: subjektivne ocene analitikov o kakovosti razkritij in obseg poročil, kot metrika za kakovost poročil (Beattie et al., 2004).

Byard in Shaw sta leta 2003 raziskovala pozitivno povezavo med kakovostjo razkritij in pravilno napovedjo finančnih analitikov. Nista našla dokazov, da bi kontakti analitikov z vodstvom podjetij izboljšali te napovedi, in ugotovila, da so podatki, ki jih najdejo v

razkritju letnih poročil, pomembnejši. Uporabljena mera za kakovost je bilo ocenjevanje AIMR (Byard & Shaw, 2003).

Analize, ki so v uporabi, zajemajo metrike, kot so časovna usmerjenost, finančne in nefinančne lastnosti ter kvantitativne in kakovostne lastnosti posameznih fraz v razkritju. Za to so bila razvita pravila in računalniške kode za računalniško podprto oceno razkritij. Ta metodologija je v uporabi za tako imenovano analizo vsebine. Pri tem se uporabljajo različni pristopi, tudi lingvistična analiza (Beattie et al., 2004).

Bens in Monahan sta leta 2004 raziskovala povezanost kakovosti razkritij in dodane vrednosti zaradi diverzifikacije podjetij. Pokazala sta pozitivno povezavo. Pri tem sta za mero kakovosti uporabljala že omenjeno ocenjevalno lestvico AIMR v obdobju od 1980 do 1996 (Bens & Monahan, 2004).

Lapointe, Cormier, Magnan in Gay-Anders so leta 2005 raziskovali švicarska podjetja v obdobju od 1997 do 2001 in postavili hipotezo, da je odločitev o prostovoljnem razkritju pozitivno povezana z ekonomskimi pridobitvami, ki jih ta dodatna razkritja prinašajo. Povečan obseg razkritja so primerjali z uporabo amortizacije, rezervacij in glajenjem dobička. Ugotovili so, da švicarska podjetja uporabljajo amortizacijo in rezervacije za glajenje dobička. Podjetja, ki imajo visoko kakovost razkritij, to počnejo v manjši meri. Ravno tako so ugotovili, da je pomembnost dobičkov za vrednotenje delnic pomembnejša pri podjetjih, ki so v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi. Uporabili so že omenjeno AIMR ocenjevanje, prilagojeno švicarskim razmeram (Lapointe, Cormier, Magnan & Gay-Anders, 2005).

Če takšna ocenjevanja niso na voljo, so študije marsikje izvajali tako, da so sodelovali neposredno s finančnimi analitiki. Pri tem so pogosto uporabljali, da je količina razkritja na posameznem področju mera za kakovost teh razkritij. Posamezne študije so pri tem razvijale lastne indekse. Točke so dajali za razkritja za posamezna področja, dodatne točke pa tudi za kvantificirane podatke. Nekatere študije so se ukvarjale s prostovoljnimi razkritji in dodeljevale točke za razkritja na posameznih področjih dodatnih poročil (Beattie et al., 2004, str. 5-7). Nekatere študije so za metrike vzele berljivost letnih poročil, nekatere pa so se posluževale lingvističnih analiz (Beattie et al., 2004, str. 8 in 9).

Lingvistične analize delajo na primer tako, da identificirajo skupine besed, ki jim sledijo, na primer 36 pozitivnih izrazov in 34 negativnih izrazov, kot v študiji Kendalla iz 1993. Pri tem so pozitivni izrazi na primer: povečanje, rast, zmogljivost, potencial in prednost; negativni izrazi pa na primer: stroški, dolg, davki in inflacija. V študijah štejejo pojavljanje posameznih izrazov v letnih poročilih kar z uporabo iskalnika besed, na primer v Adobe Readerju, nato pa določijo pogostost pojavljanja posameznih besed v celotni množici izbranih besed. Skozi leta potem opazujejo letno spreminjanje teh deležev (Dias & Fonseca, 2010, str. 3). Kakovostne podatke nato primerjajo s kvantitativnimi podatki, za

katere vzamejo različne računovodske kazalnike, ki kažejo na ekonomsko uspešnost podjetij. Pri tem opazujejo različne korelacije med kakovostnimi in kvantitativnimi podatki. Pri rezultatih se na analizi portugalskih podjetij v letih od 2005 do 2007 izkaže, da prevladujejo pozitivne korelacije. Raziskovalci trdijo, da se je pokazalo, da kakovostni podatki, pridobljeni z lingvistično analizo, odražajo kvantitativne podatke. Kaže se tudi le manjša korelacija med tem, da kakovostni lingvistični podatki napovedujejo pozitivno spremembo kvantitativnih podatkov v prihodnosti, kar si raziskovalci razlagajo s tem, da se konkurenčne prednosti, ki jih ima in načrtuje podjetje, ne razkrivajo v letnih poročilih (Dias & Fonseca, 2010, str. 4-6).

Leta 2007 Ben Ali, Trabelsi in Gettler v svoji raziskavi na vzorcu francoskih podjetij trdijo, da sta kakovost razkritij in koncentracija lastništva negativno povezani. Vzrok naj bi bil ta, da pri visoki koncentraciji večinski delničarji ne želijo razkrivati podatkov manjšinskim delničarjem ter izkoristiti prednosti lastništva. Podobno je, če je podjetje družinsko nadzorovano (Ben Ali, Trabelsi & Gettler, 2007).

Black, Carnes, Jandik in Henderson so leta 2007 v svoji raziskavi ugotovili, da visoka kakovost razkritij pripomore k uspehu mednarodnih prevzemov s strani ameriških podjetij v obdobju od 1985 do 1995. Pri tem so opazovali donose podjetij po opravljenem prevzemu. Za kakovost razkritij pa so opazovali le, ali so zahteve po poročanju v prevzetem podjetju bolj ali manj zahtevne, kot ameriški GAAP (Black, Carnes, Jandik & Henderson, 2007).

Ting leta 2008 v svoji raziskavi za podjetja v Tajvanu trdi, da razkritja podjetij nimajo neposrednega vpliva na dobiček podjetij in njihov uspeh na borzi. Pri tem je za kakovost razkritij uporabil podatke »Securities and Futures Institute«, ki ocenjuje letna poročila v Tajvanu. Ta inštitut šteje prisotnost vsebin z binarno shemo (Ting, 2008).

Drake, Myers in Myers so leta 2009 ugotovili, da bolj kakovostna razkritja, bolje napovedujejo stalnost denarnih tokov. Pri tem uporabljajo za mero kakovosti že objavljene lestvice AIMR med leti 1982 in 1996 ter metodo linearne regresije. Trdijo, da razkritja boljše kakovosti omogočajo boljše ocene cen delnic (Drake, Myers & Myers, 2009).

Dosedanje študije nakazujejo, da kakovostna letna poročila monotono zmanjšujejo ceno kapitala za podjetja (Cai, 2010, str. 1; Gao, 2009, str. 1). Ni pa to zmeraj res, na primer če je več podjetij v konkurenčnem odnosu. Vzrok je v tem, da letna poročila vplivajo tudi na ekonomske odločitve podjetij (Cai, 2010, str. 1-3). Gao leta 2009 trdi, da kakovost razkritij vpliva na investicije podjetij, in da zaradi tega povezava ni vedno monotona. (Gao, 2009, str. 4)

Hussainey in Mouselli sta leta 2010 raziskovala pozitivno povezavo med kakovostjo razkritij in donosom na delnico. Pri tem sta identificirala dva mehanizma: povečano

likvidnost delnic in vpliv na donos delnice, saj je kakovost razkritja del informacijskega tveganja. Za mero kakovosti razkritij sta vzela število stavkov, ki so orientirani v prihodnost. Pri tem pa navajata Beretta in Bozolana iz leta 2004, da je kakovost razkritij povezana z njihovo količino ter pestrostjo vsebine. Za te namene obstaja programsko orodje, ki se imenuje »QSR N6«, ki je bilo uporabljeno v tej raziskavi. Programsko orodje išče fraze, s katerimi se določi, ali te govorijo o prihodnosti. Določili so 35 angleških fraz, ki so jih iskali. Nato so med merami donosa delnic in kakovostjo razkritij izvedli regresijsko analizo. Pri tem so zajeli podjetja v Veliki Britaniji v obdobju od 1996 do 2002, ter programsko zajeli več kot 8000 letnih poročil (Hussainey & Mouselli, 2010).

Nanda in Wyszocki sta leta 2011 v svoji raziskavi odkrila povezavo med kakovostjo računovodskih razkritij in družbenim zaupanjem med deležniki podjetja in podjetjem. Izkazalo pa se je, da to velja samo za prostovoljna, ne pa tudi za obvezna razkritja. Avtorja menita, da je to pomembno, saj je družbeno zaupanje v neki državi povezano z gospodarsko rastjo. Pri tem sta za mero družbenega zaupanja vzela raziskavo »World Value Survey«, ki je bila izvedena v več kot 80 državah. Za mero kakovosti prostovoljnih razkritij sta uporabila upravljanje z dobičkom, pripoznavanje slabih novic in razkritja v letnih poročilih, ki so bila ocenjena z indeksom CIFAR (»Center for Financial Analysis and Research«) (Nanda & Wyszocki, 2011).

Chen, Hope, Li in Wang so leta 2011 ugotovili, da pozitivna povezava med donosom podjetij in kakovostjo letnih poročil ne obstaja le v ZDA, ampak tudi na nastajajočih trgih (angleško: »emerging markets«). Pri tem so uporabili podatke Svetovne banke o podjetjih, na kakovost razkritij pa sklepajo iz različnih računovodskih kazalnikov (Chen, Hope, Li & Wang, 2011).

Po pregledu literature menim, da je sodilo skladnosti razkritij z zahtevami ZGD in Sklepa AZN iz leta 2009 slovenskim zavarovalnicam prilagojen binarni indeks, ki je pogosto v uporabi pri merjenju kakovosti v tujih raziskavah. Tudi obseg poročil, kot nadomestek za kakovost poročil, je mogoče utemeljiti s tujimi raziskavami. Menim, da so izbrana sodila najenostavnejša možna sodila, ki jih je mogoče izbrati za oceno kakovosti letnih poročil slovenskih zavarovalnic.

2 LETNA POROČILA IZBRANIH SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC

2.1 Kvantitativna analiza letnih poročil

Če želi podjetje sporočiti več, ne samo, kar je zakonsko predpisano, mora letno poročilo obsegati več strani. Ta obseg poskusim izmeriti s štejetem strani, naslovov in znakov v letnih poročilih. Strani štejetem ne glede na to, ali so vsebovale veliko tabel in slik.

Pri Zavarovalnici Triglav opazujem konsolidirana letna poročila, saj so v letih 2007–2009 na spletni strani zavarovalnice objavljeni le ti dokumenti, po katerih je mogoče brskati po besedilu. V letih 2005–2006 pa je Zavarovalnica Triglav na spletni strani objavljala nekonsolidirana letna poročila, zato prikažem podatke za ta letna poročila. Za leto 2010 je v času analize (april 2011) na voljo le skeniran dokument, zato štejetem besed ni mogoče (ZT, 2011). (gl. Tabela 3, Tabela 4 in Tabela 5)

Tabela 3: Število strani v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic

	2005	2006	2007	2008	2009
Triglav	203	222	180	208	236
Adriatic Slovenica	32	132	240	194	270
Grawe	16	216	129	146	178
Merkur	Ni objavljeno	Ni objavljeno	146	131	141
ERGO	Ni objavljeno	Ni objavljeno	Ni objavljeno	71	84
ARAG	51	54	72	76	74

Tabela 4: Število naslovov poglavij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic

	2005	2006	2007	2008	2009
Triglav	97	96	127	183	175
Adriatic Slovenica	16	35	44	52	26
Grawe	10	110	91	76	104
Merkur	1	1	31	46	52
ERGO	Ni objavljeno	Ni objavljeno	Ni objavljeno	94	105
ARAG	71	73	78	77	79

Tabela 5: Število besed v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic

	2005	2006	2007	2008	2009
Triglav	58.379, 15.191*	70.765, 63.167*	72.013, 62.718*	90.849, 78.815*	109.702, 93.643*
Adriatic Slovenica	7.466, 7.111*	46.138, 41.547*	32.520*	73.009*	7.481, 99.567*
Grawe	4.748, 2.354*	38.221, 32.521*	36.811, 32.742*	36.305*	43.488*
Merkur	Objavljeni le računovods ki izkazi	Objavljeni le računovod ski izkazi	48.672, 41.164*	50.089, 43.845*	51.787, 43.974*
ERGO	Ni objavljeno	Ni objavljeno	Ni objavljeno	17.125, 16.267*	21.911, 20.192*
ARAG	17.139, 15.780*	18.021, 16.393*	27.429, 24.747*	27.331, 24.825*	28.569, 25.930*

Legenda: *... opravljeno s programom Count Anything, sicer s programom WordCount

Štetje strani, poglavij in besed v dokumentih je statistični pristop k letnim poročilom zavarovalnic, pri čemer besedilo »izmerim« z merami, ki ga opisujejo. Mislim, da to najboljše opisujejo strani, poglavja in število besed.

Ker po 10. odstavku 17. člena »Sklepa o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007« zavarovalnica v poslovnem poročilu prikaže tudi druge podatke, za katere ocenjuje, da prispevajo k boljši predstavitvi. V sklepu iz leta 2002 pa je v 16.členu bila še formulacija, da se prikažejo tudi drugi podatki in kazalci, za katere ocenjuje, da so pomembni za predstavitev zavarovalnice. Menim, da je količina teh podatkov ena izmed mer kakovosti letnih poročil zavarovalnic.

Podobna zahteva po dodatnih vsebinah konsolidiranih poslovnih poročil je v 22. členu navedenega sklepa, ki določa, naj se uporabljajo dodatni nefinančni kazalniki poslovanja, kjer je to primerno.

Iz analize velikosti letnih poročil zavarovalnic sklepam naslednje:

- Obseg poročil se z leti povečuje. To velja tako za male, srednje kot velike zavarovalnice.
- Letna poročila velikih, srednjih in malih zavarovalnic se razlikujejo po obsegu strani. Velike zavarovalnice objavijo do trikrat več podatkov kot male.
- Obseg poročanja za male zavarovalnice se je z letom 2007 bistveno povečal.

Ta opažanja pripisujem povečanim zahtevam z uvedbo MSRP in standarda za zavarovalnice MSRP 4, saj je obseg zahtev po ZGD, ZZavar in podzakonskih aktih AZN ostal enak.

Po subjektivni Likartovi lestvici za obseg letnega poročila tako od velikih zavarovalnic dodelim 5 točk Triglavu, 4 Adriaticu Slovenici, po 3 jih dobita Grawe in Merkur ter po 1 ERGO in ARAG. Število točk je sorazmerno številu besed v tabeli 5.

Podoben rezultat, da imajo večje zavarovalnice večji obseg razkritij, je v svoji magistrski nalogi z regresijsko analizo potrdila že Sabina Knap. (Knap, 2006)

2.2 Pregled usklajenosti vsebine z zakonodajo in podzakonskimi akti

Izkušnje v Sloveniji kažejo, da letna poročila niso v celoti usklajena z zakonodajo. Zato najprej pripravim pregled izjav o usklajenosti v poglavjih 2.2.1.1. do 2.2.1.6, nato pa še preverim, katere zakonske zahteve se dejansko pojavljajo v poročilih izbranih zavarovalnic za leto 2009. Podrobna analiza s številkami strani posameznih zahtev je v prilogi.

Najprej za namene tega poglavja pregledam sklice v zvezi z letnim poročilom na ZGD in ZZavar, ki jih najdem v letnih poročilih izbranih zavarovalnic za leto 2009.

2.2.1 Usklajenost z ZGD za leto 2009

2.2.1.1 Zavarovalnica Triglav

Na strani 19 letnega poročila Zavarovalnice Triglav za leto 2009 nadzorni svet ugotavlja, da sta bili letni poročili izdelani v zakonitem roku in predloženi izbranemu revizorju. Ravno tako ugotavlja, da so bili računovodski izkazi in razkritja v računovodskem poročilu pripravljena skladno z zahtevami veljavnih računovodskih standardov in zakonodaje posameznih držav, v katerih so aktivni. Na strani 20 navaja, da so bile izravnalne rezervacije izračunane po MSRP.

Na strani 78 letnega poročila Zavarovalnice Triglav za leto 2009 je navedeno, da članice Skupine Triglav preverjajo: višino kapitala in kapitalskih zahtev, kapitalsko ustreznost, višino tehničnih rezervacij, višino kritnega premoženja in premoženja kritnih skladov ter vrste, razpršenost, usklajenost in lokalizacijo naložb kritnega premoženja oziroma premoženja kritnih skladov.

2.2.1.2 Adriatic Slovenica

V letnem poročilu Adriatica Slovenice za leto 2009 na strani 14 v poglavju »Letno poročilo zavarovalnice za poslovno leto 2009 ter revizijsko poročilo E&Y« piše, da revizijska komisija za poslovno leto 2009 ugotavlja, da je letno poročilo Adriatica

Slovenice sestavljeno jasno in pregledno, da je izdelano v zakonitem roku ter vsebuje vse obvezne sestavine v skladu z ZGD in Sklepom o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009. Ravno tako ugotavlja, da so razkritja v računovodskih izkazih popolna in da so računovodski izkazi skladni s splošno sprejetimi revizijskimi standardi. Ugotavlja tudi, da računovodski izkazi vsebujejo vse informacije, ki jih predpisuje ZGD-1.

Na strani 89 letnega poročila Adriatica Slovenice za leto 2009 v »Izjavi o odgovornosti uprave« preberem, da uprava potrjuje, da so računovodski izkazi izdelani v skladu z veljavno zakonodajo in MSRP.

Na strani 92 letnega poročila Adriatica Slovenice za leto 2009 je v začetku poglavja »Uvodna pojasnila k računovodskim izkazom« zapisano, da so računovodski izkazi in letno poročilo sestavljeni po določilih MSRP in določbah ZGD. Prav tako so sestavljeni skladno s podzakonskimi akti, Sklepom o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic.

2.2.1.3 Zavarovalnica Merkur

Na strani 39 letnega poročila 2009 Zavarovalnica Merkur podaja »Izjavo o skladnosti«, ki pravi, da računovodski izkazi vsebujejo podatke in pojasnila po MSRP ter ZGD in sklepu AZN – SKL 2009.

2.2.1.4 Zavarovalnica Grawe

Zavarovalnica Grawe v letnem poročilu za leto 2009 na strani 45 v poglavju »Kapital« razlaga, da se rezerve iz dobička oblikujejo na osnovi sklepa skupščine, zakonske rezerve pa na osnovi ZGD.

Tako Zavarovalnica Grawe eksplicitno ne navaja, da je letno poročilo skladno z zakonodajo, kot je to običajno pri velikih zavarovalnicah, kot sta Triglav in Adriatic Slovenica, ter srednje veliki zavarovalnici Merkur.

2.2.1.5 Zavarovalnica ARAG

V letnem poročilu Zavarovalnice ARAG za leto 2009 je na strani 9 v »Izjavi o odgovornosti uprave« besedilo, s katerim uprava potrjuje, da so bile pri izdelavi računovodskih izkazov dosledno uporabljene ustrezne računovodske usmeritve. Tam tudi

potrjuje, da so računovodski izkazi skupaj s pojasnili skladni z veljavno zakonodajo in MSRP.

Na strani 28 Zavarovalnica ARAG v letnem poročilu za leto 2009 izjavlja, da so vsi izkazi pripravljeni po MSRP ter ZGD in ZZavar.

2.2.1.6 Zavarovalnica ERGO

V letnem poročilu Zavarovalnice ERGO za leto 2009 na strani 16 piše, da oblikuje rezervacije za prenosne premije, škodne rezervacije in matematične rezervacije na podlagi ZZavar ter podzakonskega Predpisa o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij. Na strani 22 letnega poročila Zavarovalnice ERGO za leto 2009 piše, da razpoložljivi kapital in kapitalske zahteve izračunava po določbah ZZavar in podzakonskih aktov.

Na strani 74 letnega poročila Zavarovalnice ERGO za leto 2009 izjavljajo, da so računovodski izkazi sestavljeni skladno s podzakonskimi akti, Sklepom o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic. Ravno tako pišejo, da je izkaz poslovnega izida pripravljen po MSRP.

2.2.1.7 Vsebinska analiza skladnosti z ZGD

Na koncu napravim še kratko analizo vsebine prilog k izkazu, ki jih ZGD predpisuje v 69. členu, z označenimi stranmi v letnih poročilih za leto 2009 za posamezne zavarovalnice. Na osnovi manjkajočih vsebin ocenim skladnost z zakonodajo po Likartovi lestvici: (gl.

Tabela 6)

Tabela 6: Usklajenost letnih poročil slovenskih zavarovalnic z ZGD

	Triglav	Adriatic Slovenica	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
Število manjkajočih vsebin	3	1	3	2	2	3
Ocena po Likartovi lestvici (5 minus prejšnja vrstica)	2	4	2	3	3	2

Podrobnosti in analiza manjkajočih vsebin so v prilogi, povzetek pa predstavljam tukaj:

Zavarovalnica Triglav v letnem poročilu za leto 2009 prikazuje le obveznosti skupine, ne pa tudi obveznosti podrejenih družb. Izjema je podružnica na Slovaškem, za katero so obveznosti prikazane na strani 199 letnega poročila za leto 2009. Zavarovalnica Triglav ne prikazuje zneskov prejemkov delavcev družbe, zaposlenih po pogodbi, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe. Te prejemke navaja samo za člane uprave, ne pa tudi za delavce z individualno pogodbo. Na strani 103 letnega poročila za leto 2009 navaja, da je 93,2 % delavcev zaposlenih po kolektivni pogodbi, kar pomeni, da je delež zaposlenih z individualno pogodbo relativno visok. Kapitalskih rezerv Zavarovalnica Triglav ne razčlenjuje.

Tudi Adriatic Slovenica v letnem poročilu za leto 2009 prikazuje le obveznosti skupine, ne pa tudi podrejenih družb. Pri stroških za revizorja navaja le stroške revidiranja letnega poročila, drugih pa ne.

Zavarovalnica Grawe v letnem poročilu za leto 2009 ne poroča o obveznostih, zavarovanih s stvarnim jamstvom, kot nalaga ZGD, zato menim, da takšnih obveznosti nima. Ravno tako ne razčlenjuje kapitalskih rezerv. Prejemkov delavcev z individualno pogodbo ne prikazuje. Ravno tako ne prikazuje predujmov in posojil vodstvenim delavcem, zato sklepam, da teh ni.

Zavarovalnica Merkur v letnem poročilu za leto 2009 ne poroča o prejemkih delavcev z individualno pogodbo, razen članov uprave, saj na strani 114 navaja, da nima zaposlenih s pogodbo, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe. Ne prikazuje predujmov in posojil vodstvenim delavcem, zato sklepam, da teh ni. Stroškov za revizorja ne prikazuje ločeno za različne storitve.

Zavarovalnica ARAG v letnem poročilu za leto 2009 ne poroča o razčlenitvi prihodkov od prodaje po posameznih področjih poslovanja družbe ali posameznih zemljepisnih trgih. Vzrok je verjetno v tem, da je zemljepisni trg le eden – Slovenija, tudi področje poslovanja družbe je le eno – zavarovanje pravne zaščite. Zavarovalnica ARAG v letnem poročilu 2009 na strani 69 navaja le stroške revidiranja letnega poročila, tako da domnevam, da ostalih revizijskih storitev ni naročila.

Zavarovalnica ERGO v letnem poročilu za leto 2009 na strani 68 navaja le stroške revidiranja letnega poročila, tako da domnevam, da ostalih revizijskih storitev ni naročila. Ravno tako ne poroča o razčlenitvi prihodkov od prodaje po posameznih področjih poslovanja družbe ali posameznih zemljepisnih trgih. Tudi ne poroča o razčlenitvi kapitalskih rezerv.

Opažam, da imajo manjše zavarovalnice manj podrejenih družb (ARAG in ERGO ter Grawe nobene), tako da s tem za njih odpade poročanje o obveznostih v teh podrejenih

družbah. Ravno tako srednje (Grawe in Merkur) ter male (ARAG in ERGO) ne izdajajo obveznic, zato o njih ne poročajo.

2.2.2 Vsebinska analiza skladnosti s sklepom AZN »SKL 2009«

Preverim še skladnost s sklepom AZN »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009«. Pri tem v tabeli preverim skladnost posameznih letnih poročil za leto 2009 s posameznimi zahtevami sklepa: (gl. Tabela 7)

Tabela 7: Usklajenost letnih poročil slovenskih zavarovalnic s sklepom AZN »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009«

	Triglav	Adriatic Slovenica	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
Število manjkajočih vsebin	5	2	2	2	4	3
Ocena po Likartovi lestvici (5 minus prejšnja vrstica)	1	3	3	3	1	2

Podrobnosti in analiza manjkajočih vsebin so v prilogi, povzetek pa predstavljam tukaj:

Zavarovalnica Triglav v letnem poročilu za poslovno leto 2009 ne prikaže ločene skupinske bilance stanja za zdravstvena zavarovanja. Ravno tako ne prikaže ločenih izkazov poslovnega izida za premoženjska, življenjska in zdravstvena zavarovanja. Tudi ne razkrije rezervacij za že nastale, a še neprijavljene škode, razkrije pa metodo, kako jih računa. Ravno tako ne poroča o številu zavarovancev in številu sklenjenih zavarovanj za posamezne zavarovalne vrste. Ravno tako ne razkrije finančnega rezultata z razčlenitvijo prihodkov in odhodkov po zavarovalnih vrstah. Ravno tako ne razkrije bilance stanja po posameznih zavarovalnih vrstah. V konsolidiranem poročilu Zavarovalnice Triglav za leto 2009 ravno tako ni najti organizacijske sheme, je pa prikazana shema skupine. Poslovna mreža ni prikazana shematsko, ampak je le v obliki seznama. Zavarovalnica Triglav nima poročila o sodelovanju s prevladujočo družbo, na strani 29 pa le navaja, kateri delničarji imajo kvalificiran delež (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter Slovenska odškodninska družba). V konsolidiranem letnem poročilu prikaže le 11 kazalnikov namesto 26, ki so navedeni v sklepu AZN. Vsi kazalniki so v nekonsolidiranem poročilu Zavarovalnice Triglav za leto 2009 od strani 90 naprej. V konsolidiranem poročilu Zavarovalnice Triglav za leto 2009 manjka toliko vsebin, ki naj bi jih imelo po sklepu AZN, da ga po Likartovi lestvici ocenim z oceno 1.

Zavarovalnica Adriatic Slovenica v letnem poročilu za leto 2009 nima prikaza prihodkov in odhodkov ter finančnega rezultata poslovnih enot v tujini. Tudi nima izjave o skladnosti s kodeksom upravljanja. S tem sta manjkajoči vsebini po sklepu AZN 2, zato je ocena po Likartovi lestvici 3.

Zavarovalnica Grawe v letnem poročilu za poslovno leto 2009 ne razkrije podatkov o podrejenih obveznostih, ki presegajo več kot 10 % podrejenih obveznosti, čeprav podrejene obveznosti v bilanci stanja izkazuje. Nima izjave o upravljanju družbe z vsemi z ZGD predpisanimi podatki, kar je resda novost v sklepu AZN SKL 2009 in tega v Sklepu AZN SKL 2007 še ni bilo. S tem sta manjkajoči vsebini po sklepu AZN 2, ocena po Likartovi lestvici je 3.

Zavarovalnica Merkur v letnem poročilu za leto 2009 nima informacij, povezanih z varstvom okolja. Ravno tako nima izjave o skladnosti s kodeksom upravljanja. S tem sta manjkajoči vsebini po sklepu AZN 2, ocena po Likartovi lestvici je 3.

Zavarovalnica ARAG zavaruje le pravno zaščito in matematične rezervacije nima, zato zahtev AZN po podatkih o matematični rezervaciji ne upoštevam in manjkajočih podatkov o matematični rezervaciji ne štejem kot pomanjkljivost. Tako ima na primer en kazalnik manj, ker ne poroča o »čisti matematični rezervaciji glede na čiste zavarovalne-tehnične rezervacije«. Zavarovalnica ARAG v letnem poročilu za leto 2009 ne poroča o informacijski podpori. Ravno tako ne poroča o investicijskih vlaganjih. Tudi ne poroča o informacijah, povezanih z varstvom okolja, in o skladnosti s kodeksom upravljanja. S tem so manjkajoče vsebine 4, ocena po Likartovi lestvici je 1.

Zavarovalnica ERGO v letnem poročilu za poslovno leto 2009 nima razkritja za rezervacije za že nastale, a še neprijavljene škode. Nima izjave o skladnosti s kodeksom upravljanja. Nima informacij, povezanih z varstvom okolja. S tem so manjkajoče vsebine po sklepu AZN 3, ocena po Likartovi lestvici je 2.

2.3 Pregled usklajenosti vsebine z mednarodnimi računovodskimi standardi

Zavarovalnice so zavezane k poročanju po MSRP. Uporaba teh standardov, ki so postali obvezni za vse zavarovalnice z letom 2007, za Zavarovalnico Triglav pa, ker kotira na borzi, so bile obvezne že z letom 2005, je bolj zahtevna, kot je bila uporaba prej veljavnega SRS 32. Ker je skladnost z MSRP obsežno področje, sem za kriterij skladnosti letnih poročil z MSRP izbral, ali zavarovalnice v letnem poročilu objavijo izjavo o skladnosti z MSRP. V tem poglavju sem pripravil pregled teh izjav za izbrane zavarovalnice za poslovno leto 2009.

V slovenskem prevodu MRS 1 (Racunovodja.com, 2011, MRS 1) je v točki 14 6. poglavja definirano: »Podjetje, katerega računovodski izkazi so izdelani v skladu z MSRP, morajo v pojasnila vključiti nedvoumno in absolutno izjavo o skladnosti z MSRP. Računovodski izkazi se ne smejo označiti za skladne z MSRP, če ne izpolnjujejo vseh zahtev MSRP.«

2.3.1 Zavarovalnica Triglav

Tako Zavarovalnica Triglav v poglavju »Izjava o skladnosti« v letnem poročilu za leto 2009 na strani 135 piše, da so konsolidirani računovodski izkazi sestavljeni po MSRP.

Na strani 146 navaja, da so v skladu z lokalno zakonodajo izravnalne rezervacije, ki se po MSRP izkazujejo med rezervami iz dobička, oblikovane za hčerinske družbe na Češkem in v Črni gori.

Na strani 147 v letnem poročilu za leto 2009 Zavarovalnica Triglav navaja standarde, interpretacije in spremembe v zvezi z izdanimi standardi, katerih uporaba je obvezna od 1. 1. 2010 in jih Skupina ni predčasno uvedla:

- spremenjeni MSRP 3: Poslovne združitve, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- spremenjeni MRS 27: Konsolidirani in ločeni računovodski izkazi, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- dopolnila k MRS 32: Finančni inštrumenti: Predstavitev – razvrstitev izdaj delniških pravic, v veljavi za letna obdobja od 1. 2. 2010;
- dopolnilo k MRS 39: Finančni inštrumenti: Pripoznavanje in merjenje – Pred tveganjem upravičeno varovane postavke, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2010;
- OPMSRP 12: Dogovori o koncesiji, v veljavi za letna obdobja od 1. 4. 2009;
- OPMSRP 15: Pogodbe za gradnjo nepremičnin, v veljavi za letna obdobja od 1. 1. 2010;
- OPMSRP 16: Varovanje čistih finančnih naložb v podjetje v tujini pred tveganjem, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- OPMSRP 17: Izplačila nedenarnih sredstev lastnikom, v veljavi za letna obdobja od 1. 11. 2009;
- OPMSRP 18: Prenosi sredstev od odjemalcev, v veljavi za letna obdobja od 1. 11. 2009.

2.3.2 Adriatic Slovenica

Zavarovalnica Adriatic Slovenica v letnem poročilu za leto 2009 na strani 55 v poglavju »Razvojni projekti« navaja, da je tehnologija na področju zalednih poslov usklajena z MSRP in veljavno zakonodajo.

Kot sem že prebral na strani 89 letnega poročila Adriatic Slovenice za leto 2009 v »Izjavi o odgovornosti uprave« v prejšnjem poglavju, so računovodski izkazi skupaj s pojasnili izdelani v skladu z veljavno zakonodajo in MSRP.

Zavarovalnica Adriatic Slovenica v letnem poročilu za leto 2009 v poglavju »Splošni podatki« na strani 90 izjavlja, da je konsolidirano letno poročilo obvladujoče družbe KD Group, d.d., in Skupine KD, d.d., sestavljeno po MSRP. Na strani 92 pa, da so računovodski izkazi in letno poročilo sestavljeni po določenih MSRP.

V nadaljevanju na strani 93 navaja standarda, ki sta bila spremenjena in že veljata: MRS 1 in MSRP 7 – Finančni inštrumenti.

Na isti strani navaja, da bodo morala podjetja za prihodnja obdobja upoštevati naslednja dopolnila OPMSRP oziroma pojasnila MSRP, pri tem pa v letnem poročilu podaja še opise:

- OPMSRP 17: Razdelitev nedenarnih sredstev lastnikom,
- OPMSRP 18: Prenosi sredstev od naročnikov.

Za prihodnja obdobja pa Adriatic Slovenica (Letno poročilo Adriatic Slovenica za leto 2009, str. 94) navaja, da bodo podjetja morala uporabljati naslednje standarde:

- OPMSRP 19: Ukinitve finančnih obveznosti s kapitalskimi inštrumenti, od 1. 7. 2010;
- MSRP 3R: Poslovne združitve, v prenovljeni obliki od 1. 7. 2009;
- MRS 27R: Skupinski in ločeni računovodski izkazi, v prenovljeni obliki od 1. 7. 2009;
- MRS 39: Finančni instrumenti: Pripoznavanje in merjenje – varovane postavke, ki izpolnjujejo kriterije, obvezna uporaba od 1. 7. 2009.

Za prihodnja obdobja pa Adriatic Slovenica (Letno poročilo Adriatic Slovenica za leto 2009, str. 94) navaja, da bodo podjetja morala uporabljati naslednje standarde, če jih bo potrdila EU:

- MSRP 2: Z denarjem poravnane plačilne transakcije za delnice v skupini, z začetkom veljave ali po 1. 1. 2009;
- MRS 32: Finančni inštrumenti: Presentacija, Klasifikacija pravice do nakupa delnic, denominiranih v tuji valuti, za obdobja z začetkom po 1. 2. 2010;
- MRS 24: Razkritja povezanih oseb, za obdobja z začetkom po 1. 1. 2011;
- MSRP 9: Finančni inštrumenti, za obdobja, ki se začnejo po 1. 1. 2013.

2.3.3 Zavarovalnica Merkur

Na strani 39 letnega poročila za leto 2009 Zavarovalnica Merkur podaja »Izjavo o skladnosti«, ki pravi, da so računovodski izkazi za poslovno leto 2009 pripravljene po MSRP, ZGD in sklepu AZN – SKL 2009.

Letno poročilo Zavarovalnice Merkur za leto 2009 na strani 40 navaja standarde, ki so obvezni od 1. 1. 2010 in jih ni predčasno uvedla:

- spremenjen MSRP 3: Poslovne združitev, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- spremenjen MRS 27: Konsolidirani in ločeni računovodski izkazi, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- dopolnila k MRS 32: Finančni inštrumenti, v veljavi za letna obdobja od 1. 2. 2010;
- dopolnilo k MRS 39: Finančni inštrumenti: Pripoznavanje in merjenje, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2010;
- OPMSRP 12: Dogovori o koncesiji, v veljavi za letna obdobja od 1. 4. 2009;
- OPMSRP 15: Pogodbe za gradnjo nepremičnin, v veljavi za letna obdobja od 1. 1. 2010;
- OPMSRP 17: Izplačila nadenarnih sredstev lastnikom, v veljavi za letna obdobja od 1. 11. 2009;
- OPMSRP 18: Prenosi sredstev od odjemalcev, v veljavi za letna obdobja od 1. 11. 2009.

Zavarovalnica Merkur tako ne podaja eksplicitne izjave, da je letno poročilo skladno z MSRP, zato ji na Likartovi lestvici dam le oceno 3.

2.3.4 Zavarovalnica Grawe

Zavarovalnica Grawe v letnem poročilu za poslovno leto 2009 na strani 37 navaja »Izjavo o skladnosti«, v kateri zapiše, da so računovodski izkazi sestavljeni po MSRP.

Na straneh 38 in 39 v letnem poročilu za leto 2009 navaja »Spremembe računovodskih usmeritev«, ki so narejene za MRS-1 in MRS-23.

Naprej na strani 38 navaja: »Spremembe MSRP in njihova pojasnila, ki so stopila v veljavo, pa še ne veljajo za poročanje v letu 2009 in smo ocenili, da ne bodo imeli bistvenega vpliva tudi v naslednjih letih:« in za vsak standard tudi podrobno navaja pričakovan učinek:

- spremenjen MSRP 3: Poslovne združitev, velja od 1. 7. 2009;
- spremenjen MRS 27: Konsolidirani in ločeni računovodski izkazi, velja od 1. 7. 2009;

- dopolnila k MRS 32: Finančni inštrumenti, velja od 1. 7. 2009;
- dopolnila k MRS 39: v veljavi od 1. 7. 2010;
- OPMSRP 12, velja od 1. 4. 2009;
- OPMSRP 15, velja od 1. 11. 2009;
- OPMSRP 16, velja od 1. 7. 2009;
- OPMSRP 17, velja od 1. 11. 2009;
- OPMSRP 18, velja od 1. 11. 2009.

2.3.5 Zavarovalnica ERGO

Zavarovalnica ERGO v letnem poročilu za leto 2009 na strani 34 v poglavju »Izjava o skladnosti in uporaba MSRP« piše, da so njeni računovodski izkazi pripravljani po MSRP.

Na straneh od 35 do 37 je poglavje »Novi in prenovljeni MSRP«, v katerem navaja nove standarde, za katerih predčasno uporabo se ni odločila, s podrobnejšimi opisi za vsak standard. Ti standardi so:

- spremenjen MSRP 3: Poslovne združitve, velja za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- spremenjen MRS 27: Konsolidirani in ločeni računovodski izkazi, velja za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- dopolnila k MRS 32: Finančni inštrumenti: Predstavitev – Razvrstitev izdaj delniških pravic, velja za letna obdobja od 1. 2. 2010;
- dopolnila k MRS 39: Finančni inštrumenti: Pripoznavanje in merjenje – Pred tveganjem upravičeno varovane postavke, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2010;
- OPMSRP 12: Dogovori o koncesiji storitev, v veljavi za prvo letno obdobje od 1. 4. 2009;
- OPMSRP 15: Pogodbe za gradnjo nepremičnin, v veljavi za letna obdobja od 1. 1. 2010;
- OPMSRP 16: Varovanje čistih finančnih naložb v poslovanje v tujini pred tveganji, v veljavi za letna obdobja od 1. 7. 2009;
- OPMSRP 17: Izplačila nadenarnih sredstev lastnikom, v veljavi za letna obdobja predvidoma od 1. 11. 2009;
- OPMSRP 18: Prenosi sredstev od odjemalcev, v veljavi za letna obdobja predvidoma od 1. 11. 2009.

2.3.6 Zavarovalnica ARAG

Zavarovalnica ARAG na strani 35 v letnem poročilu za leto 2009 v poglavju »Izjava o skladnosti« piše, da so računovodski izkazi pripravljani po MSRP.

Na strani 35 zavarovalnica ARAG v letnem poročilu za leto 2009 nadaljuje z navedbo standardov in pojasnil, katerih uporaba je obvezna za poročevalsko obdobje, ki se začne 1. 1. 2009. Implementirani standard je MRS 1.

Vidim (poglavje 2.3), da vse zavarovalnice zelo podrobno podajajo, katere MSRP uporabljajo, in navedejo vse spremembe glede na lanska poročila. S tega zornega kota so letna poročila zavarovalnic, ne glede na velikost, enako kakovostna. Morda izstopa le mala zavarovalnica ARAG, ki za nove standarde ne navaja podrobnosti, ki so relevantne za zavarovalnico, vendar navaja vse standarde, ki so bili v obdobju sprejeti. Tega ne navaja nobena srednja ali velika zavarovalnica.

Vsem zavarovalnicam dodelim na Likartovi lestvici za skladnost z MSRP 5 točk. Izjemi sta Zavarovalnica Merkur, ki navaja skladnost le s standardom MSRP 4, zato ji dam 3 točke, in zavarovalnica ARAG, ki ji dodelim 4 točke.

Do leta 2006 so bili v zavarovalnicah, ki niso kotirale na trgu vrednostnih papirjev (v Sloveniji le Zavarovalnica Triglav), v veljavi SRS in za zavarovalnice še posebej SRS 32 »Računovodske rešitve v zavarovalnicah«. Standard se je opiral na smernico o letnih izkazih in skupinskih letnih izkazih zavarovalnih podjetij, ki jo je sprejela Evropska skupnost decembra 1991. SRS 32 je po Uvodu v SRS prenehal veljati 1. 1. 2007.

2.4 Analiza usklajenosti vsebine s priporočili o dodatnih poročilih

Iz obsega dodatnih poročil se vidi, kako se zavarovalnica želi predstaviti širši strokovni javnosti in čemu da poudarek ena zavarovalnica v primerjavi z drugo. Kot kakovostna imamo lahko tudi letna poročila, ki imajo veliko dodatnih vsebin, kot so poročilo posloводства, okoljsko poročilo in poročilo o družbeni odgovornosti. Visoko mero kakovosti lahko takim letnim poročilom pripišemo, če so napisana po mednarodnih standardih, kot so GRI ali UNCTAD-ova priporočila.

2.4.1 Zavarovalnica Triglav

V letnem poročilu Zavarovalnice Triglav za leto 2009 opazujem dobro prakso, da zavarovalnica predstavi vrednote, poslanstvo in vizijo, kar je vrstni red, ki sem ga sam srečal na študiju MBA na Univerzi v Južni Karolini pri predmetu Strateški menedžment. Te vsebine ne zahtevajo zakonski ali podzakonski akti. Podobno poglavje najdem v letnih poročilih Adriatica Slovenice v letih 2005–2009, ki pa se omejuje na poslanstvo in vizijo ter dodaja temeljna načela poslovanja. Od srednjih in malih zavarovalnic je vizijo in

poslanstvo objavila le zavarovalnica ERGO. Skleпам lahko, da sta poslanstvo in vizija področji, ki ju v letnih poročilih objavljajo pretežno velike družbe.

Izberem letno poročilo, ki je med opazovanimi najboljše. Zavarovalnica Triglav ima v svojem skupinskem letnem poročilu za leto 2009 poglavje o trajnostnem razvoju v skupini Triglav, ki vključuje naslednje vsebine (Letno poročilo Zavarovalnica Triglav, d.d. za leto 2009, str. 99–116):

- družbena odgovornost kot vrednota skupine Triglav,
- poročanje o družbeni odgovornosti – značilnosti in omejitve,
- upravljanje in zaveze družbe ter vključenost deležnikov,
- članstvo v združenjih,
- gospodarski učinki,
- preventivna dejavnost,
- ravnanje s človeškimi viri,
- zaposlitvena politika,
- etično ravnanje,
- stopnja absentizma po letih,
- fluktuacija zaposlenih,
- število prihodov in odhodov zaposlenih po starostni strukturi,
- število zaposlenih v skupini Triglav,
- zaposleni v skupini Triglav glede na stopnjo izobrazbe,
- zaposleni glede na vrsto zaposlitve (določen in nedoločen čas),
- vrste izobraževanj,
- število opravljenih ur funkcionalnega izobraževanja,
- stroški izobraževanja,
- ciljno vodenje in letni razvojni pogovori,
- merjenje organizacijske klime,
- komuniciranje z deležniki,
- interno komuniciranje,
- eksterno komuniciranje,
- komuniciranje z vlagatelji,
- varnost pri delu,
- varstvo in zdravje pri delu,
- varstvo pred požarom,
- poškodbe pri delu,
- skrb za zaposlene zunaj delovnega časa,
- odgovoren odnos do družbenega in naravnega okolja,
- sponzorstva in donacije,
- struktura sponzorskih in donatorskih sredstev po dejavnostih,
- pooblastila za odločanje in koordinacija,
- pomembnejša sponzorstva in donacije,

- šport,
- podpora kulturni ustvarjalnosti,
- podpora humanitarni dejavnosti in civilnim pobudam,
- preventivna dejavnost,
- varna vožnja,
- varnost otrok v prometu,
- požarna varnost,
- varstvo narave,
- odgovoren odnos do naravnega okolja,
- kazalo po smernicah poročanja GRI G3.

Poročanje o trajnostnem razvoju so v skupini Triglav po lastnih navedbah prvič dodali v letno poročanje za leto 2008, s čimer so povečali kakovost poročanja in mednarodno primerljivost (Letno poročilo Zavarovalnica Triglav, d.d. za leto 2009, str. 99).

Zavarovalnica Triglav v ostalih poglavjih letnega poročila za leto 2009 navaja še naslednje dodatne vsebine (Letno poročilo Zavarovalnica Triglav, d.d. za leto 2009):

- nagovor predsednika uprave,
- poročilo nadzornega sveta,
- poslanstvo, vizija, vrednote in strateški cilji skupine Triglav,
- finančni koledar za leto 2010,
- razvojne in trženjske dejavnosti v skupini Triglav s podpoglavji:
 - a) trženjske in prodajne dejavnosti,
 - b) razvojne dejavnosti,
 - c) naložbe v nepremičnine in opremo,
 - d) organizacija skupine Triglav,
 - e) sistem vodenja kakovosti ISO 9001 v skupini Triglav,
 - f) razvoj informacijske podpore.

Ker Zavarovalnica Triglav edina od opazovanih zavarovalnic kotira na borzi, je objavljeno tudi poglavje »Delničarski kapital in delničarji Zavarovalnice Triglav, d.d.« z naslednjimi podpoglavji:

- kapital,
- ključni podatki o delnici Zavarovalnice Triglav,
- razkritje obstoja morebitnih dogovorov oziroma pooblastil v zvezi z delnicami in glasovalnimi pravicami (kar je zahteva ZGD),
- gibanje vrednosti delnice Zavarovalnice Triglav v letu 2009,
- lastniška struktura,
- dividendna politika,
- komuniciranje z vlagatelji,

- bonitetna ocena Zavarovalnice Triglav.

2.4.2 Adriatic Slovenica

Adriatic Slovenica, druga opazovana velika zavarovalnica, ima v letnem poročilu objavljene naslednje dodatne vsebine (Letno poročilo Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d.d. za leto 2009):

- kratke življenjepise članov uprave,
- prepoznavnost in ugled družbe,
- rezultate internih raziskav zadovoljstva zavarovancev Adriatica Slovenice,
- razvoj zdravstvenih zavarovanj,
- razvoj življenjskih zavarovanj,
- razvoj nezgodnih zavarovanj,
- razvoj avtomobilskih zavarovanj,
- razvoj zavarovanj kopenskih motornih vozil,
- razvoj zavarovanja požara in elementarnih nesreč,
- razvoj drugih škodnih zavarovanj,
- razvoj splošnega zavarovanja odgovornosti,
- razvoj ostalih premoženjskih zavarovanj,
- trženjska strategija,
- razvoj, varnost, kakovost,
- razvojni projekti,
- varnost,
- sistem vodenja kakovosti,
- komuniciranje z zavarovanci,
- komuniciranje z zaposlenimi.

Tudi Adriatic Slovenica ima poglavje z naslovom »Poročilo o trajnostnem razvoju« (Letno poročilo Adriatica Slovenica, Zavarovalna družba, d.d. za leto 2009, str. 63), ki pa ni tako obsežno kot pri Zavarovalnici Triglav. Poročilo o trajnostnem razvoju v letnem poročilu Adriatica Slovenice zajema naslednja poglavja:

- število in izobrazbena struktura zaposlenih,
- izobraževanje in razvoj zaposlenih,
- skrb za zaposlene,
- odnos do družbenega in naravnega okolja.

2.4.3 Zavarovalnica Merkur

Srednje velike in male zavarovalnice imajo manj dodatnih vsebin. Zavarovalnica Merkur ima v letnem poročilu za leto 2009 naslednje dodatne vsebine (Letno poročilo Merkur Zavarovalnica, d.d. za leto 2009):

- ustanovitev in lastništvo,
- organizacijska struktura,
- informacijska podpora,
- poročilo nadzornega sveta,
- poročilo uprave – pregled poslovanja in poslovne usmeritve.

2.4.4 Zavarovalnica Grawe

Zavarovalnica Grawe ima v letnem poročilu 2009 naslednje dodatne vsebine (Letno poročilo Grawe Zavarovalnica, d.d. za leto 2009):

- zaposleni po oddelkih z gibanjem števila zaposlenih,
- podpora informacijske tehnologije,
- ustanovitev in lastništvo,
- poročilo nadzornega sveta.

2.4.5 Zavarovalnica ERGO

Male zavarovalnice imajo najmanj dodatnih vsebin. Zavarovalnica ERGO ima v letnem poročilu za leto 2009 naslednje dodatne vsebine (Letno poročilo ERGO, Življenjska zavarovalnica, d.d. za leto 2009):

- nagovor predsednice uprave,
- vizija, poslanstvo in cilji.

2.4.6 Zavarovalnica ARAG

Zavarovalnica ARAG ima v letnem poročilu 2009 naslednje dodatne vsebine (Letno poročilo ARAG, zavarovanje pravne pomoči, d.d. za leto 2009):

- poročilo uprave družbe,
- poslovne usmeritve,
- dosedanji in pričakovani razvoj.

2.4.7 Ocena po Likartovi lestvici

Po subjektivni Likartovi lestvici na osnovi obsega dodatnih poročil dodelim 5 točk Triglavu, ker je skladen s standardom GRI, 3 Adriaticu Slovenici, ker predstavlja dodatne vsebine, po 2 Graweju in Merkurju za nekatere dodatne vsebine ter po 1 ERGU in ARAG-u za minimalne dodatne vsebine.

2.5 Vpliv spreminjanja zakonodaje in standardov na vsebino

Pred obvezno uvedbo MSRP 1. 1. 2007 je bil v zavarovalnicah v veljavi SRS 32 »Računovodske rešitve v zavarovalnicah«, ki je bil v svoji zadnji obliki veljaven od 1. 1. 2006. Prejšnji SRS 32 je bil v veljavi od 1. 1. 2002 (Racunovodja.com, 2011).

»Slovenske računovodske standarde (SRS) sprejme Slovenski inštitut za revizijo (SIR) v soglasju z ministroma, pristojnima za gospodarstvo in finance. Ministra, pristojna za gospodarstvo in finance, pred odločitvijo o soglasju z javnim pozivom omogočita zainteresiranim osebam, da nanje podajo mnenje.« (Novak, 2007b, str. 13). Zavarovalnice, ki so kotirale na borzi – v našem primeru Zavarovalnica Triglav –, so morale preiti na MSRP že z letom poročanja 2005, kar je predpisal ZGD, kot posledica evropske direktive.

V poglavju 2.1 sem prikazal, da se je obseg letnih poročil zavarovalnic v obdobju 2005–2009 povečal. To pripisujem tako uvajanju novih standardov za zavarovalništvo, kot je MSRP 4 leta 2007, kakor tudi vse obsežnejšim zahtevam zakonodaje in ostalih MSRP, ki so od leta 2005 postali obvezni za podjetja, ki kotirajo na borzi. MSRP 4 je namenjen temu, da so zavarovalnice v Evropi po poročanju sedaj bolj primerljive med seboj. To omogoča tudi morebitnim prevzemnikom, investitorjem in novim igralcem na trgu, da se z letnimi poročili bolje seznanijo z delovanjem slovenskega zavarovalniškega trga. Z uvedbo MSRP je bil to tudi cilj Evropske skupnosti, ki si prizadeva za integracijo evropskih trgov in konkurenčnost teh trgov, saj se s tem veča blagostanje prebivalstva. Domnevam tudi, da je namen politike Evropske skupnosti tudi v tem, da bi se tako razdrobljen evropski trg, kot je zavarovalništvo, tudi čim bolj konsolidiral, saj bi se s sinergijami ustvarjala nova vrednost. Tudi interes lokalne politike je ponavadi, da pritegne čim več tujih investicij, pa naj si bo to z vlaganji v obstoječa podjetja ali z ustanavljanjem novih podjetij.

Mednarodne raziskave kažejo, da vpeljava MSRP ni zmanjšala kompleksnosti poročanja v zavarovalnicah. Do uvedbe MSRP v letu 2005 je bilo težko razumeti poročanje velikih mednarodnih zavarovalnic, saj so poročale po različnih lokalnih predpisih. Za obveznosti se to ni spremenilo z uvedbo MSRP 4, saj ta še naprej dovoljuje poročanje o obveznostih

po prejšnjih lokalnih standardih. Določene računovodske možnosti, ki jih je uvedel ta standard, pa so še dodatno zapletle poročanje v zavarovalnicah. IASB za zavarovalnice načrtuje še nadgradnjo standarda MSRP 4 s fazo 2 (Ernst & Young, 2006, str. 4).

Svetovalno podjetje Ernst & Young na primer si želi, da bi zavarovalniška industrija dosegla soglasje na področjih poročanja:

- razkritja o tveganjih,
- razvoj obveznosti,
- razvojne tabele škod.

To bo povezano z razvojem novih MSRP in Solventnostjo II (Ernst & Young, 2006, str. 5). Uvedba novih standardov v zavarovalništvo, kot je MSRP 4, je povečala primerljivost med zavarovalnicami. Težave z razumevanjem kompleksnih letnih poročil zavarovalnic pa po mnenju mnogih uprav povečujejo ceno kapitala za zavarovalnice na trgu (Ernst & Young, 2006, str. 7).

Svetovalno podjetje Ernst & Young (2006, str. 10) v svoji raziskavi na vzorcu 18 zavarovalnic ugotavlja, da so zavarovalnice pri prehodu na MSRP v veliki meri obdržale dediščino pisanja poročil po starih računovodskih standardih in da se letna poročila niso bistveno spremenila. Kjer MSRP sedaj pušča prosto roko za obliko različnih tabel, se pogosto uporabljajo stari nacionalni standardi (Ernst & Young, 2006, str. 11). V mednarodnem okolju je pogosta uporaba različnih zavarovalniških terminov, čeprav veljajo isti MSRP (Ernst & Young, 2006, str. 13 in 14). Pri razkrivanju tveganj nekatere zavarovalnice poročajo kvantitativno na ravni produkta, druge le kvalitativno na ravni zavarovalniške skupine. Svetovalno podjetje Ernst & Young (2006, str. 15) domneva, da bo MSRP 7 sčasoma sprožil konvergenco pri razkrivanju tveganj.

Tudi revizijska hiša PriceWaterhouseCoopers ugotavlja, da sedanji MSRP 4 ni zadosten, da bi omogočil primerljivost med zavarovalnicami, in spodbuja zavarovalnice, da aktivno sodelujejo pri fazi 2 standarda MSRP 4 z namenom izboljšati kakovost poročanja (PriceWaterhouseCoopers, 2007a, str. 3). PriceWaterhouseCoopers predlaga enak model računovodenja ter razkritij za življenjska, premoženjska in zdravstvena zavarovanja. Prav tako predlaga poenotenje pogleda na tveganja za različne vrste zavarovanj (PriceWaterhouseCoopers, 2007a, str. 4–6; PriceWaterhouseCoopers, 2007b, str. 6).

2.6 Poslovna skrivnost in razkritje konkurenčne prednosti

V zavarovalnici je pomembno, da se ne razkriva, kar je poslovna skrivnost, zato je treba obseg objavljenih podatkov omejevati. Vendar je pomembno, da zavarovalnica objavi tiste podatke, ki jo delajo bolj konkurenčno.

Letno poročilo je do objave obravnavano kot poslovna skrivnost (Delavska participacija, 2011). Poslovno skrivnost v Sloveniji definira ZGD v 39. členu: »Za poslovno skrivnost se štejejo podatki, za katere tako določi družba s pisnim sklepom. S tem sklepom morajo biti seznanjeni družbeniki, delavci, člani organov družbe in druge osebe, ki morajo varovati poslovno skrivnost. Ne glede na to, ali so določeni s sklepi iz prejšnjega odstavka, se za poslovno skrivnost štejejo tudi podatki, za katere je očitno, da bi nastala občutna škoda, če bi zanje izvedela nepooblaščen oseba. Družbeniki, delavci, člani organov družbe in druge osebe so odgovorne za izdajo poslovne skrivnosti, če so vedeli ali bi morali vedeti za tako naravo podatkov. Za poslovno skrivnost se ne morejo določiti podatki, ki so po zakonu javni ali podatki o kršitvi zakona ali dobrih poslovnih običajev.«

Tekmeci bodo želeli povečati svojo učinkovitost z željo ugotoviti čim več o gospodarski, tehnični in marketinški strukturi poslovanja. Podjetje seveda ne želi, da bi bili ti podatki splošno na voljo znotraj panoge, in splošno je priznано, da imajo podjetja pravico svoje konkurenčne prednosti obdržati kot skrivnost. Tekmeci bodo morda želeli tudi združitev, poslovno sodelovanje ali celo prevzem. Ravno tako potrebujejo podatke, kaj bi lahko storili s podjetjem. Zato morajo vedeti, kaj bi lahko novo vodstvo doseglo s spremembo politike podjetja (Alexander & Britton, 2002, str. 11 in 12).

3. OVREDNOTENJE RAZISKAVE

3.1 Kvantitativna analiza raziskave

Letno poročilo zavarovalnice kot velike družbe mora pregledati revizor. Revizijsko mnenje navaja, ali računovodsko poročilo kaže resničen in pošten prikaz finančnega položaja, v skladu z ustreznim računovodskim okvirom poročanja. Revizorjevo poročilo tudi pove, ali je računovodsko poročilo skladno s predpisi (ZGD, 57. člen). Zato menim, da v magistrskem delu ne morem prevzeti vloge revizorja, ampak lahko o kakovosti letnih poročil sklepam le po kriterijih iz poglavja 1 tega magistrskega dela. Izsledke te raziskave prikažem po subjektivni Likartovi lestvici za posamezne kriterije. (gl. Tabelo 8)

Tabela 8: Ovrednotenje kakovosti letnega poročila po Likartovi lestvici

	Velikost poročila	Skladnost z zakonodajo	Skladnost s Sklepom AZN	Skladnost z MSRP	Dodatna poročila	Skupna ocena
Triglav	5	2	1	5	5	18
Adriatic Slovenica	4	4	3	4	3	18
Merkur	4	3	3	3	2	15
Grawe	4	2	3	5	2	16
ERGO	3	2	2	5	1	13
ARAG	3	3	1	5	1	13

Dodatno to tezo, da je letno poročilo Zavarovalnice Triglav najbolj obsežno in da Zavarovalnica Triglav poroča o družbeni odgovornosti po standardu GRI, edina v izbranem naboru zavarovalnic, kar pa za zavarovalnico Adriatic Slovenica ne drži.

Posameznih zahtev MSRP po posameznih letnih poročilih ne preverjam, saj bi lahko prišel v navzkrižje z izjavami zavarovalnic o skladnosti in z mnenji pooblaščenih zunanjih revizorjev, kar pa ni namen tega magistrskega dela. Iz analize letnih poročil, opravljene v tem poglavju, je razvidno, da velike zavarovalnice bolje in podrobneje opisujejo skladnost letnih poročil z zakonodajo, srednje in male pa v letnem poročilu ne izjavljajo vedno skladnosti z ZGD.

3.2 Kakovost letnega poročila kot konkurenčna prednost

Študija KPMG iz leta 2002 tudi ugotavlja, da mnogo raziskovanih podjetij poudarja, da sprejemanje trajnostnega razvoja lahko izboljša poslovno učinkovitost z (Ans Kolk & van der Veen, 2002, str. 8):

- zmanjševanjem stroškov in izboljšanjem učinkovitosti,
- razvojem inovativnih produktov in storitev za dostop do novih trgov,
- izboljšanjem ugleda in vrednosti blagovne znamke z obvladovanjem integritete podjetja,
- zaposlovanjem in zadržanjem odličnih zaposlenih,
- boljšim dostopom do kapitala,
- povečanjem vrednosti delnice na trgu,
- zmanjšanjem obveznosti podjetja z integriranim ravnanjem s tveganjem.

Raziskovalci KPMG (Ans Kolk & van der Veen, 2002, str. 8) menijo, da bo poročanje o trajnostnem razvoju postalo ustaljena poslovna praksa, ki postavlja podjetje pred nove izzive. Primeri so: demonstriranje vrednot podjetja in etično vedenje, vključevanje dobrih vodstvenih procesov pri ravnanju s tveganjem ugleda, vključevanjem okoljskih in

družbenih vidikov v druge procese podjetja, kot poročanje ter vključevanje deležnikov v poročanje in druge poslovne procese, ki vplivajo na njih.

Preverjanje poročanja po standardih povzroči, da so bodoči cikli poročanja bolj učinkoviti in zahtevajo manj resursov. Če so procesi skrbno implementirani, jih lahko integriramo v poslovne procese, tako lahko poročanje postane močna komponenta v strategiji podjetja pri obvladovanju in nadzoru ključnih tveganj. Ravno tako povečuje odgovornost in zavest zaposlenih za podporo procesom za izboljšavo poslovne učinkovitosti (Ans Kolk & van der Veen, 2002, str. 23).

3.3 Primerjava s tujimi letnimi poročili

Če v roke vzamemo letno poročilo kakšne tuje zavarovalnice, na primer Allianz, se da napraviti kratka primerjava, ki sem jo pripravil za seminar pri predmetu »Računovodstvo v zavarovalnicah« v letu 2008 (Lesar, 2008). V zaključku tega seminarja navajam: »Poslovno poročilo skupine Allianz se od poslovnega poročila Zavarovalnice Maribor precej razlikuje in sledijo shemi, ki smo jo spoznali na predavanjih. Poslovno poročilo Zavarovalnice Maribor dobro sledi shemi, ki smo jo spoznali na predavanju. Bistvene razlike med obema zavarovalnicama so:

- Skupina Allianz ne predstavi svoje zgodovine.
- Skupina Allianz ne prikaže nobenih kazalnikov.
- Skupina Allianz ne prikaže odmikov od poslovnega načrta v finančnih rezultatih.
- Skupina Allianz daje močen poudarek na odnos z delničarji, saj se z delnicami prosto trguje na trgu.
- Skupina Allianz objavlja nagrade nadzornemu svetu in upravi.
- Skupina Allianz ne opiše dobro gospodarskega okolja.
- Skupina Allianz ima znatno bolj strukturirano bilanco in izkaz poslovnega izida.
- Zavarovalnica Maribor prikaže finančne rezultate za posamezne zavarovalne vrste s škodnimi rezultati, skupina Allianz pa ne.
- Skupina Allianz se udelejuje tudi na področju bančnega sektorja in upravljanju z naložbami.
- Skupina Allianz predstavlja konsolidirane bilance, ZM pa hčera v letu 2006 še nima.«

Ravno tako za dodatne vsebine le tam (Lesar, 2008) ugotavljam: »Skupina Allianz podaja naslednja poglavja, ki jih lahko štejemo pod ostalo:

- Pismo delničarjem predsednika uprave (česar ZM nima)
- Poročilo nadzornega sveta
- Poročilo o upravljanju družbe in o nagrajevanju uprave in nadzornega sveta (ZM nima)
- Honorarji zunanjim revizorjem in strokovnjakom (ZM nima)

- Razkritja, obvezna po nemški zakonodaji
- Povezava med rastjo kosmatega dobička in prihodka
- Deleže v povezanih družbah v Nemčiji in po svetu ter deleže v podjetjih kot finančne naložbe
- Revizorjevo poročilo
- Slovar strokovnih izrazov
- Spisek svetovalcev
- Mandati nadzornega sveta in uprave
- Indeks vsebine«

3.4 Učinki zahtev slovenskega zavarovalnega nadzora

Ker »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007« v 5. odstavku 16. člena zahteva, da je finančni rezultat z razčlenitvijo prihodkov in odhodkov po zavarovalnih vrstah, to domnevno omogoča tujim zavarovalnicam, ki takšne zahteve po poročanju nimajo, da vstopajo na slovenski trg z zavarovalnimi vrstami, ki so dobičkonosne, in se drugim zavarovalnim vrstam izogibajo. Primer je agresivni vstop tujih zavarovalnic na trg zavarovalne vrste avtomobilska odgovornost (na primer Generali), ki je v Sloveniji v zadnjih letih dobičkonosna.

Po drugi strani pa podrobne zahteve slovenskega zavarovalnega nadzora od zavarovalnic zahtevajo samodisciplino, da podrobne podatke tudi dejansko pripravijo, saj letnega poročila ne delajo le za zunanje uporabniške skupine, temveč tudi za samoanalizo, kako poslujejo. S tem so tudi orodje za poslovno odločanje.

Uvedba MSRP za zavarovalnice od 1. 1. 2007 je nedvomno povečala mednarodno primerljivost računovodskih izkazov slovenskih zavarovalnic. Hkrati se je zmanjšal učinek slovenskih specifičnih pravil, saj je za zavarovalnice prenehal veljati SRS 32.

Pričakovati je, da se bo ta trend z uvedbo standarda Solventnost II še nadaljeval, saj bodo slovenske zavarovalnice izračunavale kapitalsko ustreznost predvidoma po standardni formuli, katere osnova je standardna Microsoft Excelova tabela, predpisana s strani Evropskega organa za zavarovanja in poklicne pokojnine (angl. *EIOPA*). Učinek slovenskega zavarovalnega nadzora se bo s to nadaljnjo harmonizacijo še zmanjševal. Zaradi mednarodne primerljivosti in mednarodne preglednosti zavarovalnic bo morda slovenski zavarovalniški trg postal bolj privlačen tako za vstop tujih podružnic kakor za morebitne prevzeme zavarovalnic, saj se prag za vstop zaradi pretoka in razumljivosti računovodskih informacij zavarovalnic zmanjšuje.

3.5 Potrditev hipoteze

Mednarodne standarde poročanja, kot je standard GRI, uporablja le Zavarovalnica Triglav. Ugotovim, da je obseg dodatnih vsebin izven zakonskih zahtev odvisen od velikosti zavarovalnice: pri malih je majhen, pri velikih pa velik; le-te sledijo celo standardom za trajnostno poročanje GRI, kar je primer za Zavarovalnico Triglav od leta 2008 dalje. Tako teza, da so letna poročila slovenskih zavarovalnic enako kakovostna, ne glede na njihovo velikost, ne drži.

Rezultati Likartovih lestvic ocenjenih komponent kakovosti letnih poročil izbranih zavarovalnic kažejo, da so letna poročila zavarovalnic različno kakovostna in da moram začetno delovno tezo, da je kakovost letnih poročil zavarovalnic enaka, ne glede na velikost zavarovalnice, ovreči. Velike zavarovalnice imajo bolj kakovostna letna poročila kot male zavarovalnice.

SKLEP

Letno poročilo podjetja je najpomembnejši in najobsežnejši dokument, s katerim zavarovalnica oziroma njeno poslovodstvo predstavi svoje poslovanje delničarjem in drugim interesnim skupinam. Letno poročilo, zlasti pa poslovno poročilo, ima dva temeljna namena, in sicer pokazati koliko je bila podjetje oziroma v našem primeru zavarovalnica uspešna in kakšne možnosti ima za nadaljnji razvoj. Temeljni vsebinski cilj letnega poročila je zadovoljiti potrebe interesnih skupin po informacijah, da bi ohranili oziroma povečali njihovo zaupanje, pri čemer pa ne sme razkriti poslovnih skrivnosti zavarovalnice. Pri tem je potrebno ustrezno oceniti sposobnost interesnih skupin glede razumevanja finančnih in drugih poslovnih informacij, saj jim je potrebno prilagajati stopnjo razumljivosti letnega poročila. Predvideva se, da imajo uporabniki letnega poročila primerno znanje za razumevanje poslovanja podjetja in računovodskih izkazov

V magistrskem delu sem proučeval kakovost letnih poročil slovenskih zavarovalnic po vnaprej opredeljenih kriterijih. V vzorec sem izbral 6 zavarovalnic. 2 veliki, 2 srednji in 2 mali po kriterijih ZGD. Zavarovalnice so zajete tako, da so po izbranih kriterijih izbrani po 2 največji, s tem da izločim Zavarovalnico Maribor, ker sem v njej zaposlen, in bi lahko bilo ocenjevanje zato pristransko.

Velike in male zavarovalnice imajo različne obsege poročil. Po študiju literature na temo dosedanjih raziskav na področju kakovosti letnih poročil opažam, da tudi tuji strokovnjaki uporabljajo kot eno izmed mer kakovosti obseg letnih poročil. Mera temelji na domneva je, da obseg neobveznih razkritij povečuje kakovost letnih poročil, kaže pa se v večjem obsegu letnega poročila. Pri ocenjevanju obsega poročil sem uporabil Likartovo lestvico

tako, da je bila ocena sorazmerna s številom besed, ki sem jih preštel v letnem poročilu. Štetje besed v letnih poročilih je tudi po literaturi uveljavljen pristop, kar opisujem v poglavju 1.14. Obsege poročil sem analiziral za letna poročila od leta 2005 do 2009, v ocenjevanju pa sem uporabil le podatke iz leta 2009. Povečevanje obsega poročil v letu 2007 mi nakazuje, da je vpeljava mednarodnih računovodskih standardov povečala zahteve za poročanje v letnih poročilih. Lastna opažanja, da ima Zavarovalnica Triglav, ki ima tudi sicer kakovostna letna poročila, velik obseg, to domnevo potrjujejo.

Sodila, ki sem jih izbral, so v primerjavi s tujo literaturo, kjer se pogosto uporablja skladnost s predpisi nadzornikov, vprašalniki skladnosti, ki sem jih razvil sam. V moji nalogi gre za skladnost z 69. in 70. členom ZGD in sklepom AZN, »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009«. Tudi v tujini pogosto uporabljajo binarne indekse. Moj vprašalnik lahko štejem za tak binarni indeks, ki je po obsegu zahtev prirejen za potrebe slovenskih zavarovalnic. Izbira Likartove lestvice, kjer zmanjšujem oceno 5 za število manjkajočih vsebin, je v svojem bistvu binarni indeks.

Skladnost z MSRP sem preverjal tako, da sem preveril, ali letno poročilo vsebuje izjavo o skladnosti. To se je zdelo smiselno, saj moja naloga ni, da bi preverjal delo revizorjev. Nižjo oceno sem podal le, če podjetje ni razkrilo podrobnosti novih standardov, ki jih mora sprejeti, ali če ima v letnem poročilu le izjavo o skladnosti s standardom MSRP 4.

Raziskava letnih poročil z izbranimi sodili za kakovost je pokazala, da imajo velike zavarovalnice bolj kakovostna letna poročila kot male. Rezultat je v nasprotju s pričakovanji, da mednarodni standardi računovodskega poročanja predpisujejo enako kakovost in obseg letnih poročil. Razlika med zavarovalnicami je predvsem v celotnem obsegu in obsegu prostovoljnih dodatnih razkritij, ne pa toliko v razkritjih, ki so obvezna po slovenski zakonodaji.

V prihodnosti se bo obseg poročanja zavarovalnic verjetno še povečal, saj se vpeljujejo standardi Solventnost II, v pripravi pa je tudi MSRP 4, faza 2. Morebitni vstop na trg vrednostnih papirjev lahko zavarovalnico tudi spodbudi k temu, da poročanje postane še kakovostnejše, saj si tako pridobi večje zaupanje morebitnih naložbenikov. Za pričakovati je tudi, da bo družbeno poročanje z zavedanjem zavarovalnic o družbeni odgovornosti postalo še bolj razširjeno, saj so uporabniki letnih poročil ne le tekmeci, lastniki in zaposleni, temveč tudi širša družbena skupnost in zavarovanci, ki so jim te teme vse pomembnejše.

LITERATURA IN VIRI

1. Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d. (2006). *Letno poročilo Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d. za leto 2005*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.adriatic-slovenica.si/o-druzbi/poslovanje/letna-porocila>
2. Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d. (2007). *Letno poročilo Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d. za leto 2006*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.adriatic-slovenica.si/o-druzbi/poslovanje/letna-porocila>
3. Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d. (2008). *Letno poročilo Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d.d. za leto 2007.*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.adriatic-slovenica.si/o-druzbi/poslovanje/letna-porocila>
4. Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d. (2009). *Letno poročilo Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.adriatic-slovenica.si/o-druzbi/poslovanje/letna-porocila>
5. Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d. (2010). *Letno poročilo Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.adriatic-slovenica.si/o-druzbi/poslovanje/letna-porocila>
6. Agencija za trg vrednostnih papirjev. (b.l.). *Mednarodno sodelovanje*. Najdeno 29. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.atvp.si/default.aspx?id=73>
7. Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.). *Podzakonski predpisi in letna poročila*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.a-zn.si>
8. Alexander, D., & Britton, A.. (2001). *Financial Reporting* (6th ed.), London: Thomson Learning.
9. ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. (2006). *Letno poročilo zavarovalnice ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. za leto 2005*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.arag.si/company/slovenia/report>
10. ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. (2007). *Letno poročilo zavarovalnice ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. za leto 2006*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.arag.si/company/slovenia/report>
11. ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. (2008). *Letno poročilo zavarovalnice ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. za leto 2007*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.arag.si/company/slovenia/report>
12. ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. (2009). *Letno poročilo zavarovalnice ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.arag.si/company/slovenia/report>

13. ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d. (2010). *Letno poročilo zavarovalnice ARAG zavarovanje pravne zaščite, d.d za leto 2009.*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.arag.si/company/slovenia/report>
14. Beattie, Vivien; McInnes, Bill & Fearnley Stella. (2004). *A Methodology for Analysing and Evaluating Narratives in Annual Reports: A Comprehensive Descriptive Profile and Metrics for Disclosure Quality Attributes.*, Glasgow ePrints service. Najdeno 12. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://eprints.gla.ac.uk/407/1/Beattieaccforum28.pdf>
15. Ben-Amar, Walid; Boujenoui, Ameer. (2012). *Factors explaining corporate governance disclosure quality: canadian evidence*, Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.business.illinois.edu/accountancy/research/vkzcenter/conferences/hawaii/papers/ben-amar%20boujenoui.pdf>
16. Ben Ali, Chiraz; Trabelsi, Samir & Gettler, Summa Mireille. (2007). *Disclosure Quality and Ownership structure: Evidence from the French Stock Market.* Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://basepub.dauphine.fr/bitstream/handle/123456789/470/Ben%20Ali-Trabelsi-Gettler%20Summa.pdf?sequence=2>
17. Bens, Daniel A. & Monahan Steven J.. (2004) *Disclosure Quality and the Excess Value of Diversification.*, Journal of Accounting Research, Sep 2004, Vol. 42 Issue 4, p691-730, 18
18. Beretta, Sergio & Bozzolan, Saverio. (2008). *Quality versus Quantity: The Case of Forward-Looking Disclosure.* Journal of Accounting, Auditing & Finance, Summer 2008, Vol. 23 Issue 3, p333-375, 5
19. Bergant, Ž.. (2007). *Analiza poslovanja v okviru letnega poročila družbe glede na zahteve zakona o gospodarskih družbah.* V: Zbornik referatov 13. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
20. Bertomeu, Jeremy & Magee, P. Robert. (2010) *From low-quality accounting to financial crises: Politics of disclosure regulation along the economic cycle*, Working paper, Northwestern University. Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.kellogg.northwestern.edu/research/risk/jae/papers/BertomeuMagee.pdf>,
21. Bizjak, B.. (2009). Merjenje (prosojnice). *Fakulteta za turistične študije.* Najdeno 8. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www2.arnes.si/~zbizja1/ms/pdf/Merjenje.pdf>
22. Black, Ervin L.; Carnes, Thomas A.; Jandik Tomas & Henderson, B. Charlene. (2007). *The Relevance of Target Accounting Quality to the Long-Term Success of Cross-Border Mergers*, Journal of Business Finance & Accounting, Jan-Mar2007, Vol. 34 Issue 1/2, p139-168, 20
23. Bregar, L., Ograjenšek I., & Bavdaž M. (2005). *Metode raziskovalnega dela za ekonomiste: izbrane teme.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

24. Brown, Stephen & Hillegeist, A. Stephen. (2003). *Disclosure Quality and Information Asymmetry*, December 2003, Najdeno 25. aprila 2012 na spletnem naslovu
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.197.2729&rep=rep1&type=pdf>
25. Bubble Act. (b.l.) V *Wikipedia*. Najdeno 29. avgusta 2011 na spletnem naslovu
http://en.wikipedia.org/wiki/Bubble_Act
26. Byard, Donal & Shaw Kenneth W.. (2003). *Corporate Disclosure Quality and Properties of Analysts' Information Environment.*, Journal of Accounting, Auditing & Finance, Summer 2003, Vol. 18 Issue 3, p355-378
27. Cai, Weiyi Cynthia. (2010). *Accounting Disclosure Quality: Cost of Capital and Interrelated Effect*, December 2010, Finance and Corporate Governance Conference 2011 Paper.. Najdeno 25. aprila 2012 na spletnem naslovu
<http://ssrn.com/abstract=1716482> ali <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1716482>
28. Cerjak, D.. (2005) *Sestava in analiza letnega poročila podjetja* (diplomska naloga), Koper: Fakulteta za management.
29. Chen, Feng; Hope, Ole-Kristian; Li, Qingyuan & Wang, Xin. (2011). *Financial Reporting Quality and Investment Efficiency of Private Firms in Emerging Markets*, Accounting Review, Jul 2011, Vol. 86 Issue 4, p1255-1288
30. Count Anything, prostodostopni program. Najdeno 29. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://ginstrom.com/CountAnything>
31. Daske, Holge & Gebhardt, Günther. (2006). *International Financial Reporting Standards and Experts' Perceptions of Disclosure Quality*. Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu http://area2.bwl.uni-mannheim.de/fileadmin/files/Research_Seminar/2006/Daske_Paper.pdf
32. *Delavska participacija – portal*. Najdeno 9. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.delavska-participacija.com/>
33. Dhaliwal, Dan S.; Spicer, Barry H. & Vickrey Don. (1979). *The Quality of disclosure and the cost of capital*, Journal of Business Finance & Accounting, Summer79, Vol. 6 Issue 2, p245-266
34. Dias, Willi & Fonseca, Raquel. (2010). *The Language of Annual Reports as an Indicator of the Organizations' Financial Situation*, International Review of Business Research Papers. Volume 6. Number 5. November 2010. Pp. 206 – 215, Najdeno 12. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.wbiconpro.com/01-Willi-Portugal.pdf>,
35. Dimovski, V., Pengler, S. & Škerlavaj, M.. (2002). *Metode raziskovalnega dela*, Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
36. Drake, Michael S.; Myers, James N. & Myers, Linda A.. (2009). *Disclosure Quality and the Mispricing of Accruals and Cash Flow*. Journal of Accounting, Auditing & Finance, Summer 2009, Vol. 24 Issue 3, p357-384
37. Dreasi, A.. (2009). *General Insurance* (izročki ob predavanju Splošno zavarovanje 2). Ljubljana, Ekonomska fakulteta.

38. Elliott, B. & Elliott, J.. (2004). *Financial Accounting and Reporting*, London: Prentice Hall.
39. ERGO Življenjska zavarovalnica, d.d. (2009). *Letno poročilo ERGO Življenjske zavarovalnice, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.ergo.si/index.php?id=351>
40. ERGO Življenjska zavarovalnica, d.d. (2010). *Letno poročilo ERGO Življenjske zavarovalnice, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.ergo.si/index.php?id=351>
41. Ernst & Young. (2006). IFRS Insurance Reporting – Beyond Transition. Najdeno 22. oktobra 2009 na spletnem naslovu [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/IFRS_Insurance_reporting_Dec06/\\$FILE/EY_IFRS_Insurance_Reporting_Dec06.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/IFRS_Insurance_reporting_Dec06/$FILE/EY_IFRS_Insurance_Reporting_Dec06.pdf)
42. *Evroterm*. Najdeno 27. oktobra 2011 na spletnem naslovu <http://evroterm.gov.si>
43. Forker, John J.. (1992). *Corporate Governance and Disclosure Quality*, Accounting and Business Research, 22:86, 111-124, Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00014788.1992.9729426>,
44. Fortune 500 (b.l.) V *Wikipedia*. Najdeno 29. marca 2012 na spletnem naslovu http://en.wikipedia.org/wiki/Fortune_500
45. Gally, Natalie. (2006). *Discussion of Daske & Gebhardt_ »International Financial Reporting Standards and Experts' Perceptions of Disclosure Quality«*, Blackwell Publishing. Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://eprints.qut.edu.au/5972/1/5972.pdf>
46. Gao, Pingyang. (2009). *Disclosure Quality, Cost of Capital and Investors' Welfare* (May 25, 2009). Chicago GSB Research Paper No. 08-06 ; Accounting Review, Forthcoming. Najdeno 25. aprila 2012 na spletnem naslovu : <http://ssrn.com/abstract=1156407> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1156407>
47. Generali Zavarovalnica, d.d. (2008). *Letno poročilo Generali Zavarovalnice, d.d. za leto 2007*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.generalis.si/o-podjetju/predstavitev-podjetja/letna-porocila.html>
48. Generali Zavarovalnica, d.d. (2009). *Letno poročilo Generali Zavarovalnice, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.generalis.si/o-podjetju/predstavitev-podjetja/letna-porocila.html>
49. Generali Zavarovalnica, d.d. (2010). *Letno poročilo Generali Zavarovalnice, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.generalis.si/o-podjetju/predstavitev-podjetja/letna-porocila.html>
50. *Global Reporting Guidelines version 3.1, Global Reporting Initiative*. (2011). Najdeno 4. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.globalreporting.org/NR/rdonlyres/7DB67FFF-81EE-402F-A218-36940C883DD5/0/G31GuidelinesinclTechnicalProtocolFinal.pdf>

51. GRAWE zavarovalnica, d.d. (2006). *Letno poročilo GRAWE zavarovalnice, d.d. za leto 2005*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.grawe.si/si/letna_porocila.htm
52. GRAWE zavarovalnica, d.d. (2007). *Letno poročilo GRAWE zavarovalnice, d.d. za leto 2006*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.grawe.si/si/letna_porocila.htm
53. GRAWE zavarovalnica, d.d. (2008). *Letno poročilo GRAWE zavarovalnice, d.d. za leto 2007*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.grawe.si/si/letna_porocila.htm
54. GRAWE zavarovalnica, d.d. (2009). *Letno poročilo GRAWE zavarovalnice, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.grawe.si/si/letna_porocila.htm
55. GRAWE zavarovalnica, d.d. (2010). *Letno poročilo GRAWE zavarovalnice, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.grawe.si/si/letna_porocila.htm
56. Guenther, D. A.. (2005). *Financial Reporting and Analysis*, Boulder. Colorado: Mc Graw Hill.
57. Hassan, Omaila & Marston, Claire. (2010). *Disclosure Measurement in the Empirical Accounting Literature: A review article*, Economic and Finance Working Paper Series, september (2010) Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu http://www.qass.org.uk/2011-May_Brunel-conference/Hassan.pdf,
58. Heflin, Frank; Shaw, Kenneth W. & Wild, John J.. (2000). *Disclosure Quality and Market Liquidity* (September 2000). , Najdeno 25. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://ssrn.com/abstract=251849> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.251849>
59. Hellström, Katerina. (2009). *Financial Accounting Quality in a European Transition Economy, The Case of the Czech Republic*, dissertation, Stockholm School of Economics. Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=disclosure+quality+accounting&source=web&cd=48&ved=0CGAQFjAHOCg&url=http%3A%2F%2Fhhs.diva-portal.org%2Fsmash%2Fget%2Fdiva2%3A220630%2FFULLTEXT01&ei=xMuHT7PqDMHPtAagjYXeCg&usg=AFQjCNH5inWO17Km5l6Ks9893vdSYD10xg>
60. Hussainey, Khaled & Mouselli Sulaiman. (2010). *Disclosure quality and Stock returns in the UK*, Journal of Applied Accounting research, 2010, Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://ainshams-accounting.com/Download/8426.pdf>
61. *IFRS – portal*. Najdeno 17. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.ifrs.org/Home.htm>
62. Kavčič, S.. (1998). *Analiziranje za pripravo letnega poročila*. Zbornik referatov 4. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije, Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
63. Kirk, R.. (2009). *IFRS, A quick reference guide*, Elsevier. Najdeno 12. decembra 2009 na spletnem naslovu http://books.google.com/books?id=iRkxon4x4L8C&printsec=frontcover&hl=sl&source=gbv_v2_summary_r&cad=0#v=onepage&q=&f=false

64. Knap, S.. (2006) *Poslovno poročilo zavarovalnice* (magistrsko delo), Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
65. Kolk, A. & van der Veen M.. (2002). *KPMG International survey of corporate sustainability reporting 2002*. Najdeno 16. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.gppi.net/fileadmin/gppi/KPMG2002.pdf>
66. *Komentar letnih poročil: stalna kakovost in veliki preobrati*. Najdeno 9. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.smartfin.si/sl/clanki/94-komentar-letnih-poroil-stalna-kakovost-in-veliki-preobrati>
67. Korošec, B. & Horvat, R.. (2005). *Risk reporting in corporate annual reports, Economic and business review for Central- and South-eastern Europe*, Ljubljana: Zveza ekonomistov Slovenije.
68. Krošelj, K.. (2006). *Pravilnik o računovodstvu* (diplomska naloga), Koper: Fakulteta za management.
69. Lakner, S.. (2008). *Problemi pri sestavljanju konsolidiranih računovodskih izkazov* (magistrska naloga), Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
70. Lapointe, Pascale; Cormier, Denis; Magnan, Michel & Gay-Anders, Sophie. (2005). *Corporate Disclosure Quality in Switzerland: Motivation and Consequences*, February 2005, Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://dsc.esg.uqam.ca/Prof/8358/swiss090.pdf>
71. Lesar M.. (2008). *Primerjava poslovnih poročil Zavarovalnice Maribor in Skupine Allianz v letu 2006* (seminarska naloga pri predmetu Računovodstvo v zavarovalnicah), Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
72. Lex-Europa. (2008). Uredba komisije (ES) št. 1126/2008 z dne 3. novembra 2008 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št.1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta, Najdeno 2. novembra 2011 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:320:0001:0481:SL:PDF>
73. *Management dictionary – ISO 9000*. Najdeno 23. oktobra 2009 na spletnem naslovu <http://www.praxiom.com/iso-definition.htm#Quality>
74. Merkur zavarovalnica, d.d. (2008). *Letno poročilo Merkur zavarovalnica, d.d. za leto 2007*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.merkur-zav.si/cms/beitrag/1009167/46643>
75. Merkur zavarovalnica, d.d. (2009). *Letno poročilo Merkur zavarovalnica, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.merkur-zav.si/cms/beitrag/1009167/46643>
76. Merkur zavarovalnica, d.d. (2010). *Letno poročilo Merkur zavarovalnica, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.merkur-zav.si/cms/beitrag/1009167/46643>
77. Michaileco, Celine. (1999). *The determinants of the quality of accounting information disclosed by French listed companies*, 1999 EAA Congress, Bordeaux, France, Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu http://hal.inria.fr/docs/00/54/05/70/PDF/EAA_1999.pdf
78. Miller, P. B. W., & Bahnson, P. R.. (2002). *Quality Financial Reporting*, New

York: McGrawHill.

79. Mrzlikar, R.. (2002). *Izkaz poslovnega izida po slovenskih računovodskih standardih in primerjava z ZDA* (diplomsko delo), Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
80. Nanda, Dhananjay & Wysocki, Peter. (2011) *The Relation between Trust and Accounting Quality*, November 2011, Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu http://www.nber.org/public_html/confer/2011/CCf11/Nanda_Wysocki.pdf
81. NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d. (2008). *Letno poročilo zavarovalnice NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d. za leto 2007*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.nlbvita.si/o-nas>
82. NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d. (2009). *Letno poročilo zavarovalnice NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.nlbvita.si/o-nas>
83. NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d. (2010). *Letno poročilo zavarovalnice NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.nlbvita.si/o-nas>
84. Novak A.. (2007). *Glavne značilnosti računovodskega poročanja po MSRP*, Maribor. Najdeno na 15. oktobra 2010 na spletnem naslovu http://www.fm-kp.si/zalozba/ISSN/1854-4231/2_345-361.pdf – Novak I
85. Novak A.. (2007). *Vzroki za razlike v sistemih zunanjega računovodskega poročanja*. Najdeno 15. oktobra 2010 na spletnem naslovu <http://organizacija.fov.uni-mb.si/index.php/organizacija-en/article/viewFile/423/405> – Novak II
86. Organizacija združenih narodov. (b.l.) V *Wikipedia*. Najdeno 27. oktobra 2011 na spletnem naslovu http://sl.wikipedia.org/wiki/Organizacija_zdru%C5%BEenih_narodov
87. *Osnove znanstvenoraziskovalnega dela* (7. dopolnjena izdaja). (2010). Velenje: Inštitut za ekološke raziskave. Najdeno 16. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://mladiraziskovalci.scv.si/admin/file/skripta-osnove-znanstveno.pdf>
88. Pozavarovalnica Sava, d.d. (2009). *Letno poročilo pozavarovalnice Sava, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.savare.si/si/vlagatelj/financne-informacije/financna-porocila/>
89. Pozavarovalnica Sava, d.d. (2010). *Letno poročilo pozavarovalnice Sava, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.savare.si/si/vlagatelj/financne-informacije/financna-porocila/>
90. Pozavarovalnica Triglav Re, d.d. (2009). *Letno poročilo pozavarovalnice Triglav Re, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.triglavre.si/si/arhiv_dokumentov/
91. Pozavarovalnica Triglav Re, d.d. (2010). *Letno poročilo pozavarovalnice Triglav Re, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.triglavre.si/si/arhiv_dokumentov/
92. PriceWaterhouseCoopers. (2007a). *Insurance Reporting at the Crossroads*.

- Najdeno 22. oktobra 2009 na spletnem naslovu http://download.pwc.com/ie/pubs/PwC_ins_reporting_crossroads.pdf - PriceWaterhouseCoopers I
93. PriceWaterhouseCoopers. (2007b). The future of insurance reporting. Najdeno 22. oktobra 2009 na spletnem naslovu http://www.pwc.com/en_GX/gx/insurance/pdf/pwc_future_for_insurance_reportin_g.pdf - PriceWaterhouseCoopers II
94. Quality_(business). (b.l.) V *Wikipedia*. Najdeno 23. oktobra 2009 na spletnem naslovu [http://en.wikipedia.org/wiki/Quality_\(business\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Quality_(business))
95. *Računovodja.com – portal*. Najdeno 10. oktobra 2010 na spletnem naslovu www.racunovodja.com
96. Sengupta, Partha. (1998). *Corporate Disclosure Quality and the Cost of Debt*, *The Accounting Review*, Vol. 73, No. 4 (Oct., 1998), pp. 459-474, Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <ftp://ftp.cba.uri.edu/classes/Manullang/Research/Carbon%20Research/Sengupta%201998%20AR.pdf>
97. Singhvi, Surendra S. & Desai, Harsha B.. (1971). *An Empirical Analysis of the Quality of Corporate Financial Disclosure*, *The Accounting Review*, Vol. 46, No. 1 (Jan., 1971), pp. 129-138
98. *Slovenski računovodski standardi*. (2006). Najdeno 6. septembra 2011 na spletnem naslovu <http://www.si-revizija.si/publikacije/index.php>
99. Stolowy, H., & Lebas, M. J.. (2002). *Corporate Financial Reporting, A Global Perspective*, London: Thomson.
100. Šulc E.. (2006). *Primerjalna proučitev javnega nadzorstva nad revizorji* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
101. Ting, Hsiu-I. (2008) Does Corporate Disclosure Quality Help?, *International Research Journal of Finance and Economics*, Issue 21 (2008), Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu http://www.eurojournals.com/irjfe_21_13.pdf
102. Toš, N.. (1988). *Metode družboslovne raziskovanja*, Ljubljana: DZS.
103. Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d.d. (2009). *Letno poročilo Triglav Zdravstvena zavarovalnica, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.zdravstvena.net/>
104. Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d.d. (2010). *Letno poročilo Triglav Zdravstvena zavarovalnica, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.zdravstvena.net/>
105. Turk, I. (2007). *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
106. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec - Novak, M., Koželj, S., & Odar, M. (2004). *Finančno računovodstvo*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
107. UNCTAD. (2006). *International Accounting and Reporting Issues: 2006 Review*. Najdeno 12. decembra 2009 na spletnem naslovu http://books.google.com/books?id=KK5gOWnZdigC&printsec=frontcover&hl=sl&source=gbs_v2_summary_r&cad=0#v=onepage&q=&f=false

108. Vrčkovnik, M.. (2009). *Spremembe pri poročanju po odsekih po MSRP 8 v primerjavi z njegovim predhodnikom MRS 14* (diplomsko delo) Maribor:
109. Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z. (2009). *Letno poročilo Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.vzajemna.si/o-vzajemni/letna-porocila>
110. Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z. (2010). *Letno poročilo Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.vzajemna.si/o-vzajemni/letna-porocila>
111. *WordCount – program*. Najdeno 18. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.globalrendering.com/download.html>
112. Zakon o gospodarskih družbah – uradno prečiščeno besedilo (ZGD-1-UPB3). *Uradni list RS št. 65/2009*
113. Zakon o prevzemih (ZPre-1). *Uradni list RS št.79/2006*
114. Zakon o zavarovalništvu – uradno prečiščeno besedilo (ZZavar-UPB7). *Uradni list RS št. 99/2010*
115. Zavarovalnica Maribor, d.d. (2009). *Letno poročilo Zavarovalnice Maribor, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.zav-mb.si>
116. Zavarovalnica Maribor, d.d. (2010). *Letno poročilo Zavarovalnice Maribor, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.zav-mb.si>
117. Zavarovalnica Tilia, d.d. (2009). *Letno poročilo Zavarovalnice Tilia, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.zav-tilia.si/si/podjetje/uspeh/>
118. Zavarovalnica Tilia, d.d. (2010). *Letno poročilo Zavarovalnice Tilia, d.d. za leto 2009*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.zav-tilia.si/si/podjetje/uspeh/>
119. Zavarovalnica Triglav, d.d. (2006). *Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, d.d. za leto 2005*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.triglav.si/skupinatriglav/print_stran.asp?id=62
120. Zavarovalnica Triglav, d.d. (2007). *Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, d.d. za leto 2006*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.triglav.si/skupinatriglav/print_stran.asp?id=62
121. Zavarovalnica Triglav, d.d. (2008). *Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, d.d. za leto 2007*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.triglav.si/skupinatriglav/print_stran.asp?id=62
122. Zavarovalnica Triglav, d.d. (2009). *Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.triglav.si/skupinatriglav/print_stran.asp?id=62
123. Zavarovalnica Triglav, d.d. (2010). *Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, d.d. za leto 2008*. Najdeno 7. februarja 2011 na spletnem naslovu http://www.triglav.si/skupinatriglav/print_stran.asp?id=62

PRILOGA

Priloga 1: Usklajenost z ZGD

Tabela 1: Usklajenost letnih poročil slovenskih zavarovalnic z ZGD

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
Metode, ki so bile uporabljene za vrednotenje in načine preračuna v domačo valuto	str. 142	str. 95 – 96	str. 38	str. 37, 40 – 41, 44	str. 36 – 43, 49	str. 35, 46, 51
Podatki o vsaki družbi, v kateri je družba udeležena z najmanj 20 %	str. 9 – 13, 33, 37, 49 – 66, 102, 118 – 121, 136, 169 – 170	str. 6, 22, 53, 103, 163, 218	nima	str. 87, 112 – 113	nima	str. 34, 63 nima
Podatki o obveznostih v podrejenih družbah, če zanje odgovarja	Skupinski izkazi, str. 128 – 133, 206 – 230	Skupinski izkazi, str. 78, 84 – 85, 123, 141 – 142, 145 – 146, 148, 229 – 230, 233 – 234, 236 – 237, 240 – 241, 243 – 244, 250 – 254	nima	str. 113	str. 63 nima	nima
Podatki o spremembah kapitala	str. 31, 38 – 44, 76 – 77, 128 – 133, 138 – 139, 161 – 167, 179 – 181, 207 – 220	str. 80 – 81, 180 – 182, 229, 233, 236, 239 – 240, 243	str. 19, 27, 33 – 34, 101, 146, 153, 160	str. 79 – 80, 94, 103, 122, 124, 126	str. 33, 59 – 60, 73	str. 64, 75, 82 – 83

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
Podatki o lastnih deležih	str. 180	str. 21, 80 – 81, 83, 90, 111, 179, 181, 229, 233, 236, 240, 243	str. 153, 160	str. 122, 124, 126	str. 33 nima	
Podatki o razredih delnic, ki jih je izdala družba	str. 38 – 39	str. 21, 90, 179	str. 58	str. 4	str. 22, 59	str. 6
Podatki o obveznicah, ki jih je izdala družba	str. 17, 74, 133, 181, 188	str. 182	str. 146, 150, 160 nima	ne poročaja, podrejene obveznosti str. 122, 124, 126	str. 59 nima	ne poročaja, podrejene obveznost i str. 75, 83
Razčlenitev in pojasnilo zneskov rezervacij	str. 65 – 66, 76, 130, 138, 147, 161, 164, 167 – 168, 182 – 183, 208, 211, 214, 223, 225	str. 78, 111 – 117, 122 – 123, 128 – 131, 139 – 140, 183 – 188, 229, 233, 236, 240, 243, 250, 252, 254	str. 14, 15, 19, 27, 38, 46 – 46, 59 – 61, 87, 92 – 93, 123, 153, 160, 164, 166	str. 33, 50 – 51, 56 – 59, 77 – 78, 94 – 101, 122 – 126, 134	str. 60 – 63, 66, 73	str. 28, 47 – 50, 54, 65, 83
Višina vseh obveznosti, ki so zavarovane s stvarnim jamstvom	str. 184 – 185	str. 190 nima	nima	ne poročaja opis obveznosti str. 51 bilanca str 122, 124, 126	str. 54, 63 nima	ne poročaja
Vrsta in poslovni namen operacij družbe, ki niso izkazane v bilanci družbe	Ne poročaja?	str. 194	Ne poročaja?	str. 82 nima	ne poročaja	ne poročaja
Transakcije, ki jih je družba imela s povezanimi strankami	str. 196 – 197	str. 215 – 219	str. 56, 63, 64, 68, 71, 81	str. 113	str. 63, 71	str. 63, 69

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
Razčlenitev prihodkov od prodaje po posameznih področjih poslovanja družbe ali posameznih zemljepisnih trgih	str. 157, 159 – 167	str. 86 – 87, 195 – 196, 198 – 200, 203 – 204, 267	str. 11, 19, 66, 123,	str. 20, 109 – 110	ne poroča	ne poroča
Povprečno število delavcev v poslovnem letu, razčlenjeno po skupinah glede na izobrazbo	str. 102	str. 63 – 64	str. 15	str. 7	str. 69	str. 8
Znesek stroškov dela	str. 193 – 194, 215 – 218, 225	str. 208, 245 – 247, 255, 258	str. 13, 74 – 75, 167, 169, 173, 175	str. 106, 127 – 128, 130, 137, 139	str. 67 – 68, 74	str. 77
Razčlenitev kapitalskih rezerv	str. 74, 130, 207, 210 – 211, 213 kapitalskih rezerv ne razčlenjajo	str. 180 – 181	str. 34 kapitalskih rezerv ne razčlenjajo	str. 53 – 54	str. 33, 59	ne poroča

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
Skupni znesek vseh prejemkov, ki so jih za opravljanje nalog v družbi v poslovnem letu prejeli člani posloводства, drugi delavci družbe, zaposleni na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, in člani nadzornega sveta, ločeno za vsako od teh skupin oseb	str. 197 – 198, delavcev na individualnih pogodbah ne prikazuje	str. 219 – 220	str. 36 delavcev na individualnih pogodbah ne prikazuje	str. 113 – 114 delavcev na individualnih pogodbah nima	str. 71	str. 69
Predujmi in posojila, ki jih je družba ali njena podrejena družba odobrila članom posloводства, članom nadzornega sveta, drugim delavcem družbe, zaposlenim na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, in člani nadzornega sveta, ločeno za vsako od teh skupin oseb	str. 197-198 delavcev na individualnih pogodbah ne prikazuje	str. 219	ne navaja	ne navaja	str. 69 nima	ne navaja
Firma in sedež obvladujoče družbe, in kje je mogoče dobiti to konsolidirano letno poročilo	str. 134 brez navedbe naslova	str. 90	str. 81	str. 39	str. 22	str. 34

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
Celotni znesek, porabljen za revizorja, in ločeno za znesek porabljen za: revidiranje letnega poročila, druge storitve dajanja zagotovil, storitve davčnega svetovanja in za druge nerevizijske storitve	str. 198	str. 209 navaja le stroške za revidiranje letnega poročila	str. 74	str. 107 stroške na navaja ločeno	str. 69	str. 68
Število manjkajočih vsebin	3	1	3	2	2	3
Ocena po Likartovi lestvici (5 minus prejšnja vrstica)	2	4	2	3	3	2

Priloga 2: Usklajenost s Sklepom AZN »SKL 2009«

Tabela 2: Usklajenost letnih poročil slovenskih zavarovalnic s sklepom AZN »Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009«

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
4. člen: vsi računovodski izkazi (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz vseobsegajočega donosa izkaz denarnih tokov in izkaz sprememb lastniškega kapitala) (8. in 9. člen)	str. 128 – 133	str. 78 – 83	str. 25 – 33	str. 31 – 35	str. 28 – 33	str. 74 – 82
5. člen: bilanca stanja ločena za premoženjska, življenjska in zdravstvena zavarovanja	str. 209 – 214, nima skupinske bilance stanja zdravstvenih zavarovanj	str. 85	str. 25 – 33	str. 118 priloga	Nima.	Nima. Opravlja le življenjska zavarovanja.
5. člen: izkaz poslovnega izida ločen na premoženjska, življenjska in zdravstvena zavarovanja	Ne loči na premoženjska, življenjska in zdravstvena zavarovanja	str. 86 – 87	str. 25 – 33	str. 118 priloga	Nima.	Nima. Opravlja le življenjska zavarovanja.
10. člen: za prejšnje leto so navedeni revidirani zneski	Pri spremembah navaja da gre za revidirane zneske	str.123	V Prilogi navaja da gre za revidirane izkaze	Posebej ne navaja.	Posebej ne navaja.	Posebej ne navaja.
10. člen: zaokroževanje na 1€	Da	Da	Da	Da.	Da.	Da.

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
12. člen: razkritje temeljnih računovodskih usmeritev	str. 140 – 147	str. 101 – 122	str. 41 – 49	str. 37 – 41	str. 35 – 44	str. 38 – 52
12. člen: razkritje dogodkov po datumu bilance stanja	str. 117	str. 220	str. 102	str. 111	str. 71	str. 69
15. člen: razkritje deleža dolgoročnih finančnih naložb, ki pri izdajatelju predstavljajo podrejene instrumente	Ne poročā. Nima?	Ne poročā. Nima?	str. 53 navaja, da nima	str. 75	Ne poročā. Nima?	Ne poročā. Nima?
15. člen: razkritje celotnih dolgov družbe, pokrite z vrednostnimi papirji, ki jih je družba položila kot jamstvo ločeno za vsako postavko dolgov.	Ne poročā. Nima?	str. 26 Nima	Ne poročā. Nima?	Ne poročā. Nima?	str. 54 Nima	Ne poročā. Nima?
15. člen: podatke o podrejenih obveznostih, ki presegajo več kot 10% podrejenih obveznosti	str. 181	str. 182	Ne poročā.	Nima podrejenih obveznosti.	Str.63. Nima podrejenih obveznosti.	Nima podrejenih obveznosti.
15. člen: razkritje za rezervacije za že nastale, a še ne prijavljene škode	str. 182 samo za naložbena zavarovanja, sicer ne razkrije, na str. 147 opiše le metodo	str. 129	str. 59	str. 94	str. 60	Ne poročā.

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
15. člen: podatke o kosmati matematični rezervaciji in podatke o pozavarovalnem delu matematične rezervacije za vsak kritni sklad	str. 221 – 224	str. 140	str. 140 priloga	str. 97	Nima MR.	str. 54 Ne pozavaruje.
15. člen: prikaz sredstev in obveznosti za vsak kritni sklad	str. 221 – 224	Priloga str.27 – 31	str.140 priloga	str.118 priloga	Ker opravlja v eni vrste v prilogi str.72 prikaže za vse.	str.53 – 54
15. člen: razkritje terjatev iz naslova upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada	Nima vzajemnih pokojninskih skladov.	Priloga str.29	Nima vzajemnih pokojninskih skladov.	Nima vzajemni hpokojninskih skladov.	Nima vzajemnih pokojninskih skladov.	Nima vzajemni hpokojninskih skladov.
19. člen: poročilo o poslovanju zavarovalnice	str. 87 – 94	Str. 18, 67 124	str. 8, 82	str.10 – 13	str. 5 – 9	str.11 – 12
20. člen: izkaz izida kritnega sklada za vsak kritni sklad po predpisanih shemah	str. 225 – 227	Priloga str.32 – 36	str.140 priloga	str. 118 priloga	Ker opravlja v eni vrste v prilogi str.72 prikaže za vse.	str.83 – 84
20. člen: prikaz prihodkov in odhodkov iz naslova upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov	Nima vzajemnih pokojninskih skladov.	Priloga str.34	Nima vzajemnih pokojninskih skladov.	Nima vzajemni hpokojninskih skladov.	Nima vzajemnih pokojninskih skladov.	Nima vzajemni hpokojninskih skladov.
20. člen: prikaz prihodkov in odhodkov ter finančni rezultat poslovnih enot v tujini	str. 165 – 167	Nima poslovnih enot v tujini.	Nima poslovnih enot v tujini.	Nima poslovnih enot v tujini.	Nima poslovnih enot v tujini.	Nima poslovnih enot v tujini.

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
20. člen: uravnotežena in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja zavarovalnice	str. 67 – 93	str. 40 – 46	str. 8	str. 18 – 22	str. 13 – 21	str. 13 – 14
20. člen: opis splošnega gospodarskega okolja, vključno z gospodarskimi gibanji v državah v katerih posluje	str 49, 51	str. 26	str. 5	str. 13 – 14	str. 13	str. 9 – 11
20. člen: poslovne usmeritve, dolgoročne cilje poslovne politike in navede načrtovane aktivnosti za doseganje le teh v naslednjem letu in v kolikšni meri so se predvidevanja v poslovnem letu uresničila	str. 87 – 93	str. 18	str. 5 – 6	str. 10 – 13	str. 14 – 19	str. 7
20. člen: pregled poslovanja z orisom posameznih zavarovalnih vrst, število zavarovancev in število sklenjenih zavarovanj	str. 62 in 65 (premije in škode), ne poroča pa o številu zavarovancev in zavarovanih	str. 39	str. 10	str. 17	str. 47	str. 12
20. člen: finančni rezultat z razčlenitvijo prihodkov in odhodkov po zavarovalnih vrstah	Nima.	str. 46	str. 19	str. 20 – 21	str. 48, le ena zavarovalna vrsta	str. 67 – 68 ena zavarovalna vrsta

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
20. člen: finančni položaj s strukturo aktive in pasive bilance stanja po posameznih vrstah sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev ter pojasni spremembo postavk v primerjavi s predhodnim letom	str. 206 – 208	str. 84 – 85	str. 26 – 27	str. 31 – 32	str. 19	str. 28
20. člen: opis glavnih tveganj in negotovosti, kjer predstavi najmanj izpostavljenost tržnim, kreditnim, likvidnostnim in operativnim tveganjem ter ukrepe in cilje na področju upravljanja teh tveganj.	str. 78 – 85, 153-157	str. 124	str. 82 – 100	str. 54 – 57	str. 20	str. 20 – 23
20. člen: prikažejo se podatki o glavnih delničarjih, njihovih deležih in številu izdanih delnic.	str. 38, 42	str. 179	str. 35	str. 4 – 5	str. 22	str. 6
20. člen: podatke o delniškem kapitalu in delničarjih, oziroma kapitalu in številu članov družbe za vzajemno zavarovanje	str. 38, 42	str. 179	str. 35	str. 4 – 5	str. 22	str. 6

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
20. člen: opis dosedanjega razvoja zavarovalnice in aktivnost zavarovalnice na področju raziskav ter podatke o investicijskih vlaganjih	str. 89 – 94	str. 17, 54	str. 8, 11, 35	str. 21 – 22, 23	str. 15 , 21, podatke o investicijskih vlaganjih	str. 8
20. člen: organizacijska shema	str. 11, shema skupine	str. 23	str. 18	str. 6	str. 23	str. 8
20. člen: podatki o poslovni mreži, shematski prikaz poslovne mreže	str. 120 – 121	str. 47	str. 17	str. 7	str. 14	str. 11 – 12
20. člen: aktivnosti podružnic zavarovalnice v drugih državah	str. 51-57	str. 17, 22	Nima podružnic v drugih državah.	str. 112, organizacijska shema koncerna	Nima podružnic v drugih državah.	Nima podružnic v drugih državah.
20. člen: podatki o zaposlenih in izobrazbeni strukturi	str. 102	str. 91	str. 15	str. 7	str. 69	str. 8
20. člen: podatki o članih uprave in članih nadzornega sveta	str. 31 – 35, 134	str. 19 – 21	str. 16	str. 5 – 6	str. 22	str. 7
20. člen: podatki o informacijski podpori	str. 93 – 94	str. 54	str. 16	str. 8	Ne poroča	str. 12
20. člen: informacije povezane z varstvom okolja	str. 112, 116	str. 66	str. 21	Ne poroča.	Ne poroča.	Ne poroča.
20. člen: izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	str. 28 navaja kodeks upravljanja javnih delniških družb	Nima.	str. 20 navaja zavarovalni kodeks	Nima.	Ne poroča.	Ne poroča.

	Triglav	AS	Grawe	Merkur	ARAG	ERGO
20. člen: vse podatke oziroma opis vseh pomembnejših dogodkov, ki so nastopili po koncu poslovnega leta	str. 117	str. 220	str. 102	str. 111	str. 71	str. 69
20. člen: poročilo o razmerjih z obvladujočo družbo	Nima. Na str. 29 le navaja delničarja s kvalificiranim deležem.	str. 215 – 217	str. 81	str. 28 – 29	str. 71	str. 69
20. člen: izjavo o upravljanju družbe z vsemi, z zakonom o gospodarskih družbah predpisanimi podatki	str. 19	str. 14	Ne poroča.	str. 39	str. 9, 28	str. 74
21. člen: vsi kazalniki (njih 26)	na str. 69 in 77 predstavi le 11 kazalnikov.	Priloga str. 37 – 46.	str. 108	str. 23 – 28	str. 24 – 27, njih 25, a o MR ne poroča	str. 23 – 27
Število manjkajočih vsebin	5	2	2	2	4	3
Ocena po Likartovi lestvici (5 minus prejšnja vrstica)	1	3	3	3	1	2